
Vergaderjaar 2014–2015

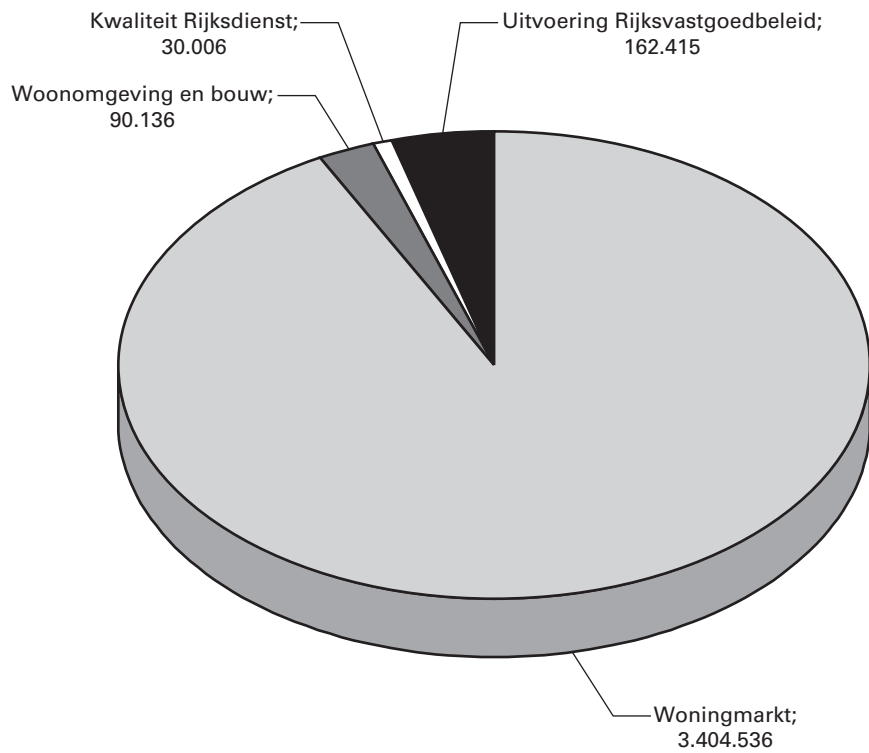
34 200 XVIII

**Jaarverslag en slotwet Wonen en Rijksdienst
2014**

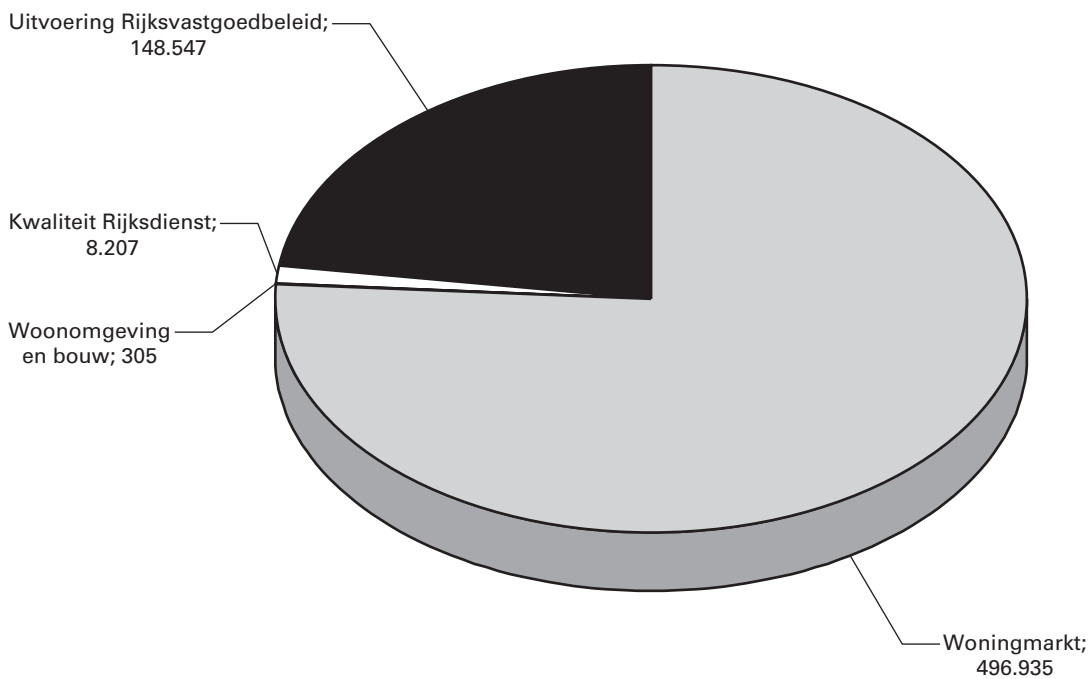
Nr. 1

JAARVERSLAG VAN WONEN EN RIJKSDIENST (XVIII)
Aangeboden 20 mei 2015

Uitgaven naar beleidsterrein (x € 1.000)

Ontvangsten naar beleidsterrein (x € 1.000)

Inhoudsopgave

A.	Algemeen	5
	1. Aanbieding van het jaarverslag en verzoek tot dechargeverlening	5
	2. Leeswijzer	7
B.	Beleidsverslag	9
	1. Beleidsprioriteiten	9
	2. Beleidsartikelen	19
	Artikel 1 Woningmarkt	19
	Artikel 2 Woonomgeving en bouw	29
	Artikel 3 Kwaliteit Rijksdienst	39
	Artikel 6 Uitvoering rijksvastgoedbeleid	43
	3. Bedrijfsvoeringsparagraaf	48
C.	Jaarrekening	50
	1. De verantwoordingsstaat	50
	2. De samenvattende verantwoordingsstaat batenlastenagentschappen	51
	3. Jaarverantwoording agentschappen per 31 december 2014	53
	3.1 Logius	53
	3.2 P-Direkt	61
	3.3 Uitvoeringorganisatie Bedrijfsvoering Rijk (UBR)	68
	3.4 FMHaaglanden	76
	3.5 Shared Service Centrum ICT Haaglanden (SSC ICT Haaglanden)	85
	3.6 Gemeenschappelijk Dienstencentrum ICT (GDI)	93
	3.7 Rijksgebouwendienst (RGD)	99
	3.8 Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB)	113
	3.9 Dienst van de Huurcommissie (DHC).	124
	4. De saldibalans	132
D.	Bijlagen	141
	1. Toezichtsrelaties en Zelfstandige Bestuursorganen en Rechtspersonen met een Wettelijke Taak (ZBO's/RWT's)	141
	2. Afgerond evaluatie en overig onderzoek	144
	3. Extra-comptabel overzicht stedenbeleid 2014	148

A. ALGEMEEN

1. AANBIEDING EN DECHARGEVERLENING

AAN de voorzitters van de Eerste en de Tweede Kamer van de Staten-Generaal.

Hierbij bied ik, mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het jaarverslag met betrekking tot de begroting van Wonen en Rijksdienst (XVIII) over het jaar 2014 aan.

Onder verwijzing naar de artikelen 63 en 64 van de Comptabiliteitswet 2001 verzoek ik de beide Kamers van de Staten-Generaal de Minister voor Wonen en Rijksdienst decharge te verlenen over het in het jaar 2014 gevoerde financiële beheer.

Ten behoeve van de oordeelsvorming van de Staten-Generaal over dit verzoek tot dechargeverlening is door de Algemene Rekenkamer als externe controleur op grond van artikel 82 van de Comptabiliteitswet 2001 een rapport opgesteld. Dit rapport wordt separaat door de Algemene Rekenkamer aan de Staten-Generaal aangeboden. Het rapport bevat de bevindingen en het oordeel van de Rekenkamer met betrekking tot:

- a. het gevoerde financieel beheer en materieelbeheer;
- b. de ten behoeve van dat beheer bijgehouden administraties;
- c. de financiële informatie in het jaarverslag;
- d. de betrokken saldibalans;
- e. de totstandkoming van de informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering;
- f. de in het jaarverslag opgenomen informatie over het gevoerde beleid en de bedrijfsvoering.

Bij het besluit tot dechargeverlening dienen verder de volgende, wettelijk voorgeschreven, stukken te worden betrokken:

- a. het Financieel jaarverslag van het Rijk over 2014;
- b. het voorstel van de slotwet dat met het onderhavige jaarverslag samenhangt;
- c. het rapport van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot het onderzoek van de centrale administratie van 's Rijks schatkist en van het Financieel jaarverslag van het Rijk;
- d. de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer met betrekking tot de in het Financieel jaarverslag van het Rijk over 2014 opgenomen rekening van uitgaven en ontvangsten van het Rijk over 2014, alsmede met betrekking tot de Saldibalans van het Rijk over 2014 (de verklaring van goedkeuring, bedoeld in artikel 83, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001).

Het besluit tot dechargeverlening kan niet worden genomen, voordat de betrokken slotwet is aangenomen en voordat de verklaring van goedkeuring van de Algemene Rekenkamer is ontvangen.

De Minister voor Wonen en Rijksdienst,
S.A. Blok

Dechargeverlening door de Tweede Kamer

Onder verwijzing naar artikel 64 van de Comptabiliteitswet 2001 verklaart de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal dat de Tweede Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Tweede Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van artikel 64, tweede lid, van de Comptabiliteitswet 2001 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, ter behandeling doorgezonden aan de voorzitter van de Eerste Kamer.

Dechargeverlening door de Eerste Kamer

Onder verwijzing naar artikel 64 van de Comptabiliteitswet 2001 verklaart de voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal dat de Eerste Kamer aan het hiervoor gedane verzoek tot dechargeverlening tegemoet is gekomen door een daartoe strekkend besluit, genomen in de vergadering van

De Voorzitter van de Eerste Kamer,

Handtekening:

Datum:

Op grond van artikel 64, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 wordt dit originele exemplaar van het onderhavige jaarverslag, na ondertekening van de hierboven opgenomen verklaring, doorgezonden aan de Minister van Financiën.

2. LEESWIJZER

Algemeen

Voor u ligt het jaarverslag 2014 van Wonen en Rijksdienst.

Vanaf 2014 heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) naast de begroting van BZK een begroting voor Wonen en Rijksdienst. Als gevolg hiervan wordt er vanaf 2014 ook een afzonderlijk jaarverslag opgesteld.

Het jaarverslag voor Wonen en Rijksdienst heeft de volgende vier beleidsartikelen: Woningmarkt; Woonomgeving en bouw; Kwaliteit Rijksdienst en Uitvoering rijksvastgoedbeleid.

De begroting voor Wonen en Rijksdienst is een programmabegroting en heeft geen apart apparaatsartikel. De apparaatsuitgaven zijn opgenomen onder het centraal apparaatsartikel van de begroting van BZK (VII).

Het jaarverslag 2014 is als volgt opgebouwd:

- A. een algemeen deel met de dechargeverlening.
- B. het beleidsverslag met de prioriteiten en de beleidsartikelen. tevens wordt onder B de bedrijfsvoeringsparagraaf opgenomen.
- C. de jaarrekening bestaat uit de verantwoordingsstaat van Wonen en Rijksdienst en de verantwoordingsstaat van de baten-lastenagentschappen en de saldibalans.
- D. de bijlagen:
 - Overzicht van de toezichtrelaties en ZBO's/RWT's;
 - Afgerond evaluatie en overig onderzoek;
 - Extra-comptabel overzicht stedenbeleid 2014;

Groeiparagraaf

Er zijn dit jaar geen nieuwe ontwikkelingen voor de groeiparagraaf te melden.

Beleidsverslag

In het beleidsverslag wordt teruggekeken op de belangrijkste resultaten die bereikt zijn in 2014.

Het beleidsverslag wordt afgesloten met een realisatie van de *beleidsdoorlichtingen en een overzicht garanties en achterborgstellingen*

Beleidsartikel

Budgettaire gevolgen van beleid

In de tabel budgettaire gevolgen van beleid zijn de verschillen tussen de begroting en de realisatie 2014 opgenomen en toegelicht voor zover deze niet in de eerste of tweede suppletoire begroting is opgenomen. Waar nodig is een verwijzing gemaakt.

Jaarrekening

Jaarverantwoording agentschappen

Het jaarverslag 2014 voor Wonen en Rijksdienst kent de volgende 9 baten-lastenagentschappen: Logius; P-Direkt; Uitvoeringorganisatie Bedrijfsvoering Rijk (UBR); FMHaaglanden; Shared Service Centrum ICT Haaglanden (SSC ICT Haaglanden); Gemeenschappelijk Dienstencentrum ICT (GDI); Rijksgebouwendienst (RGD); Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB) en de Dienst van de Huurcommissie (DHC).

In de jaarrekening zijn de financiële verantwoordingen van deze baten-lastenagentschappen opgenomen.

Topinkomens

Het jaarverslag van Wonen en Rijksdienst heeft geen WNT-overzicht (Wet Normering Topinkomens) opgenomen. Voor wat betreft de topinkomens wordt verwezen naar het jaarverslag van BZK (VII).

Bijlagen

Bijlage externe inhuur

Het jaarverslag van Wonen en Rijksdienst heeft geen bijlage inhuur externen. Voor wat betreft deze bijlage wordt verwezen naar het jaarverslag van BZK (VII).

B. BELEIDSVERSLAG

1. BELEIDSPRIORITEITEN

Inleiding

Met de implementatie van de hervormingsagenda's voor de woningmarkt en de rijksdienst heeft het kabinet in 2014 gewerkt aan een sterkere en stabielere woningmarkt en het vergroten van de slagvaardigheid en verbeteren van de dienstverlening van de rijksdienst. In 2014 heeft dit op het gebied van de woningmarkt zijn beslag gekregen door middel van een breed pakket aan maatregelen voor zowel de huur- als koopmarkt. Tevens is voortgang geboekt op het gebied van de rijksbrede bedrijfsvoering, zoals onder andere blijkt uit de samenvoeging van meerdere onderdelen tot één Rijksvastgoedbedrijf in 2014.

Wonen en Bouwen

In 2014 tekende het herstel van de woningmarkt, na jaren van crisis, zich voorzichtig af. De woningverkopen trokken aan en ook de huizenprijzen lieten een opgaande lijn zien. Daarbij is sprake van grote regionale verschillen; in veel gebieden is de woningmarkt nog kwetsbaar.

Met de implementatie van de afspraken uit het Woonakkoord en de Hervormingsagenda woningmarkt werkt het kabinet aan een sterkere en stabielere woningmarkt en een corporatiestelsel dat beter op de kerntaken is gericht. Daarnaast zijn in 2014 verschillende maatregelen van kracht geworden om de duurzaamheid van de woningvoorraad te verbeteren en is gewerkt aan modernisering van de wijze waarop de bouwkwaliteit van woningen wordt geborgd. Tenslotte zijn er nieuwe wettelijke instrumenten ontwikkeld om leefbaarheidsproblemen in wijken en buurten aan te pakken, heeft het kabinet de koers bepaald voor het omgaan met bevolkingsdaling, en is ingezet op mogelijkheden voor ouderen om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen.

Een sterke en stabiele woningmarkt

In april 2014 is een breed pakket aan maatregelen voor de huurmarkt gepresenteerd, dat de werking van de sociale huursector moet verbeteren en meer ruimte voor investeringen brengt in het vrije middensegment van de huurmarkt. De maatregelen zijn:

- de WOZ-waarde van de woning wordt onderdeel van het woningwaardingsstelsel (WWS). Invoering van het nieuwe WWS is voorzien per 1 oktober 2015;
- de regels voor passende woningtoewijzing door corporaties worden in 2015 aangescherpt. Deze maatregel bevordert dat huishoudens met een inkomen binnen het bereik van de huurtoeslag gehuisvest worden in de voor hen betaalbare woningen;
- de inkomensgrens voor toegang tot de sociale huursector wordt voor een periode van vijf jaar verhoogd en de liberalisatiegrens wordt met ingang van 2016 voor drie jaar bevroren.

De aanscherping van de toewijzingsregels, de verruiming van de inkomensgrens en de bevroering van de liberalisatiegrens in de sociale huursector zijn onderdeel van de Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting, welke in 2014 door de Tweede Kamer is aangenomen en per 1 juli 2015 in werking zal treden.

Kernwaarden van het beleid zijn het borgen van de betaalbaarheid en toegankelijkheid van huisvesting voor de doelgroep. Het kabinet heeft daartoe in 2014 besloten om het instrument huurtoeslag ongemoeid te laten en extra geld uit te trekken om geconstateerde budgettaire tegenvallers voor de periode tot en met 2017 te compenseren. Zoals in de begroting was aangekondigd bestaat in de verhuurderheffing voor de periode 2014–2017 de mogelijkheid tot heffingsvermindering voor investeringen in krimpgebieden, in Rotterdam-Zuid en bij transformatie van kantoren naar woningen.

Op het terrein van de koopmarkt zijn maatregelen genomen om de (private)schuldenlast te verminderen. Zo is vanaf 1 januari 2014 de maximale hypotheekhoogte voor nieuwe hypotheeklen teruggebracht naar 104% van de woningwaarde. De maatregelen zijn genomen om te zorgen voor meer stabiliteit op de koopmarkt. Daarnaast wordt met deze stappen gestreefd naar een transparantere hypotheekmarkt die aantrekkelijker is voor nieuwe aanbieders; in 2014 zijn enkele nieuwe hypotheekaanbieders actief geworden.

In de nasleep van de crisis op de woningmarkt heeft een aanzienlijk aantal huiseigenaren te maken met dubbele lasten of restschulden. Het kabinet heeft besloten een aantal crisismaatregelen een permanent karakter te geven om deze huishoudens meer ruimte te bieden. Hierbij gaat het om de verhuisregeling, waarmee de hypotheekrente op een te koop staande voormalige eigen woning voortaan nog voor drie jaar kan worden afgetrokken. Tevens heeft de eigenaar van een te koop staande woning ook in de toekomst na afloop van een verhuurperiode opnieuw recht op hypotheekrenteaf trek. De fiscale aftrekbaarheid van restschulden is per 1 januari 2015 tijdelijk verlengd van 10 jaar naar 15 jaar.

In 2014 heeft het kabinet voor het eerst de rapportage Staat van de Woningmarkt opgesteld en aan de Tweede Kamer gestuurd. Met deze rapportage wordt de Kamer jaarlijks op overzichtelijke wijze geïnformeerd over de ontwikkelingen op de woningmarkt, in aanvulling op de reguliere overleggen met de Minister voor Wonen en Rijksdienst.

Corporaties terug naar de kern

De Herzieningswet toegelaten instellingen volkshuisvesting is in december unaniem door de Tweede Kamer aangenomen. Met deze wet wordt het taakgebied van corporaties gericht op het huisvesten van lagere inkomens, het toezicht versterkt en de lokale invloed op en binding met de gemeente vergroot. Inmiddels is de implementatiefase gestart. De uitkomsten van de parlementaire enquête woningcorporaties zijn betrokken bij de Herzieningswet en worden betrokken bij de regelgeving die op basis van de wet tot stand komt.

In samenhang met de Herzieningswet is in 2014 in samenspraak met het veld gewerkt aan een Woonagenda sociale huursector. Deze agenda geeft richting en duiding aan wat van de corporaties verwacht wordt. In de Herzieningswet is een wettelijke basis gecreëerd voor de wooncoöperatie, waarbij huurders de mogelijkheid krijgen hun woning te kopen van de corporatie. Platform 31 is in opdracht van het Ministerie van BZK gestart met een programma om dit te ondersteunen. De Herzieningswet versterkt tevens de positie van de huurder.

Duurzaamheid en kwaliteit in de woningbouw

Om de energieprestatie van gebouwen te verbeteren zijn in 2014 verschillende afspraken uit het Energieakkoord uitgevoerd. Het Nationaal Energiebespaarfonds voor particuliere woningeigenaren en het Fonds Energiebesparing Huursector is geopend. De Stimuleringsregeling Energieprestatie Huursector (STEP) voor energiebesparing bij huurwoningen onder de liberalisatiegrens is in werking getreden. Het programma Blok voor Blok voor energiebesparing in bestaande woningen is afgerond. De kennis en ervaringen zijn overgedragen aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), die nieuwe lokale initiatieven financieel ondersteunt. Het Rijk heeft hiertoe 15 miljoen euro beschikbaar gesteld. De herziene Europese richtlijn Energieprestatie van gebouwen (EPBD) is in 2014 geïmplementeerd; begin 2015 is het voorlopige energielabel voor eigenaren-bewoners ingevoerd. De implementatie van de Europese richtlijn energie-efficiëntie (EED) zal in 2015 worden afgerond.

Er komt een nieuw stelsel voor kwaliteitsborging in de bouw. In lijn met de adviezen van de commissie-Dekker zijn de beleidsvoornemens voor een nieuw stelsel voor kwaliteitsborging uitgewerkt en aan de Tweede Kamer gestuurd¹. Het stelsel beoogt de kwaliteit gedurende het hele woningbouwtraject te verhogen en verbetert de positie van de bouwconsument. Deze beleidsvoornemens worden, na internetconsultatie, verwerkt in een wetsvoorstel en in 2015 aan de Raad van State aangeboden.

In 2014 heeft het Expertteam Eigenbouw 15 gemeenten geadviseerd en is het gestart met een nieuwe ronde bestuurlijke en ambtelijke contactgesprekken om met name gemeenten inzicht te geven in de laatste ontwikkelingen. Het aantal verleende bouwvergunningen voor koopwoningen in eigenbouw, als percentage van het totale aantal bouwvergunningen voor koopwoningen was, volgens cijfers van het CBS, over de eerste drie kwartalen van 2014 18%. Het Expertteam (kantoor)Transformatie heeft in 2014 gemeenten, eigenaren en overige betrokkenen ondersteund bij het komen tot het transformeren van leegstaande kantoren en maatschappelijk vastgoed naar woonruimte.

Om de bouwsector te ondersteunen bij het economische herstel is de verlaging van het Btw-tarief voor verbouwingen en renovaties een half jaar verlengd, tot 1 juli 2015.

Leefbare gebieden, steden en buurten

In 2014 is met verschillende partners gewerkt aan verbetering van de leefbaarheid van kwetsbare wijken en buurten. Het rijk heeft een ondersteunende rol. In 2014 zijn nieuwe wettelijke maatregelen van kracht geworden die lokale overheden meer armslag geven bij het voorkomen van overlast en verloedering. Er is een wijziging van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek aangenomen, waarmee het mogelijk wordt om gebiedsaanwijzingen extra te verlengen en woningsplitsing tegen te gaan, en zodoende de diversiteit van wijken te bevorderen. Een tweede wijziging van deze wet, die het mogelijk maakt om selectief woningen toe te wijzen bij overlast of criminaliteit, is in 2014 voor internetconsultatie voorgelegd. Daarnaast is een wijziging van de Woningwet aangenomen om onrechtmatige bewoning tegen te gaan.

¹ TK 32 757, nr. 91

Het Rijk heeft in 2014 haar visie gegeven op de demografische ontwikkelingen van de komende twintig jaar, de daaruit te verwachten voortvloeiende sociaaleconomische ontwikkelingen en de maatregelen die noodzakelijk zijn om een evenwichtige verdeling van welvaart en welzijn over het gehele land te borgen. Besloten is dat het aantal krimpgebieden wordt uitgebreid van zeven naar acht en dat het aantal anticipatiegebieden wordt teruggebracht van zestien tot twaalf.

Inspelen op woonwensen van specifieke groepen

Huisvesting voor ouderen, studenten en arbeidsmigranten heeft in 2014 extra aandacht gekregen. Voor ouderen verandert er veel door de inzet om hen langer zelfstandig te laten wonen. Er is een transitieagenda opgesteld met acties om in te spelen op deze ontwikkeling. In samenwerking met de Staatssecretaris van VWS is het Aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen ingesteld om het regionaal delen van kennis en oplossingen te bevorderen. Ten aanzien van de woonsituatie van studenten, zijn de acties uit het Actieplan Studentenhuisvesting nader uitgewerkt. Afsproken is dat er 16.000 extra woningen voor studenten worden gerealiseerd in de periode 2011–2016. In 9 prioritaire regio's zijn in 2014 bestuurlijk afspraken gemaakt voor 31.000 nieuwe huisvestingsplekken voor EU-arbeidsmigranten. Deze worden de komende jaren uitgevoerd.

Rijksdienst

Hervorming rijksdienst: dienstverlenend, slagvaardig, kostenbewust

In 2014 is binnen de rijksdienst verder gewerkt aan de opgave om een forse taakstelling te combineren met hervormingen, die bijdragen aan een vergroting van de slagvaardigheid en verbetering van de dienstverlening. Het vergt een flinke inzet om het in internationaal perspectief hoge prestatieniveau van de rijksdienst te behouden, te innoveren en in te kunnen inspelen op de maatschappelijke vraag en politieke dynamiek. Zoals beschreven in de Hervormingsagenda Rijksdienst² gebeurt dit door toezicht, uitvoerende werkzaamheden en bedrijfsvoering voor ministeries gezamenlijk te doen, verder te digitaliseren, verantwoordelijkheden anders te beleggen en te investeren in de kwaliteit en de mobiliteit van het personeel.

Rijksbrede verandertrajecten

Op het gebied van beleid, uitvoering, toezicht en rijksbrede bedrijfsvoering is op tal van onderwerpen voortgang geboekt. Enkele voorbeelden:

- In 2014 zijn verdere stappen gezet om de rijksbrede infrastructuur voor de bedrijfsvoering te realiseren. Verschillende departementen hebben zich aangesloten op rijksbrede shared serviceorganisaties: De (kern-)ministeries Algemene Zaken en Veiligheid en Justitie bij SSC-ICT, Buitenlandse zaken bij P-Direkt en Economische Zaken bij FM Haaglanden;
- Het Rijksvastgoedbedrijf (fusie Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf, de Rijksgebouwendienst en de Dienst Vastgoed Defensie) is van start gegaan;
- In 2014 is een convenant gesloten om het deurwaarderstraject voor een aantal grote uitvoeringsorganisaties te laten verzorgen door het Centraal Justitieel Incassobureau. De uitrol is inmiddels van start en loopt door tot 2016. Tevens is een visie op persoonsgerichte incasso

² TK 31 490, nr. 119

- ontwikkeld, die een startpunt vormt voor verdere verbetering van de samenwerking tussen rijksdiensten die een incassofunctie hebben;
- De inspecties hebben op basis van een gezamenlijk werkprogramma in 2014 stappen gezet om meer als één inspectie naar buiten te treden en in de bedrijfsvoering samen op te trekken. Ook is gestart met de uitwerking van voorstellen om de positie van inspecties en hun (sanctie-) instrumentarium te harmoniseren.

De Haagse kernministeries zijn nagenoeg allemaal aangesloten op de shared service organisaties. Daarnaast is verder uitvoering gegeven aan de projecten van het uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst, dat is gericht op rijksbrede bedrijfsvoering en clustering van taken. Dit programma, waarvan een groot deel van de projecten inmiddels is afgerond, is per 31 december 2014 beëindigd. In de jaarrapportage bedrijfsvoering rijk 2014 is de verantwoording over het uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst opgenomen.

Binnen het Programma Herinrichting Governance Bedrijfsvoering Rijk zijn in 2014 kaders uitgewerkt voor een vereenvoudiging van de aansturing en bekostiging van de shared service organisaties en een eenduidig kwaliteitsstelsel dat door alle SSO's zal worden gehanteerd. De SSO's zullen worden aangestuurd door een bestuurlijk overleg en voor generieke dienstverlening zal zoveel mogelijk worden gewerkt met centrale bekostiging.

Zelfstandige Bestuursorganen (zbo's)

In 2014 heeft het kabinet het zbo-beleid uitgewerkt, zoals dat in hoofdlijnen in het regeerakkoord is vastgelegd. De positionering van de zbo's is opnieuw bekeken aan de hand van een grondige doorlichting. De plannen van het kabinet zijn aan de Kamer aangeboden³. De hoofdconclusie van het kabinet is dat de zelfstandige status van het merendeel van de zbo's gerechtvaardigd is. Wel is sanering gewenst: een aantal zbo's kan opgeheven worden of fuseren. Verder heeft het kabinet aangekondigd zeer terughoudend te blijven met het toebedelen van publieke taken aan zbo's of andere organisaties op afstand (stichtingen). Het beleid ten aanzien van de «governance» van zbo's is uitgewerkt in een circulaire, die met de jaarlijkse brief over het verzelfstandigingsbeleid naar de Tweede Kamer wordt verstuurd.

Eind november 2014 is het wetsvoorstel tot wijziging van de Kaderwet zbo aangenomen⁴. Daardoor is het mogelijk dat voltijds-zbo's met eigen rechtspersoonlijkheid kunnen deelnemen aan voorzieningen van de rijksbrede bedrijfsvoeringsinfrastructuur. Voor zbo's met regelgebonden taken kan de Minister voor Wonen en Rijksdienst, in overeenstemming met de Minister die de voorziening beheert en de ministers die verantwoordelijk zijn voor de betrokken zbo's, de zbo verplichten tot deelname aan een gemeenschappelijke voorziening, als dit leidt tot een effectievere en efficiëntere overheid.

Personeelsbeleid

Voor het van-werk-naar-werk beleid (VWNW) dat van toepassing is op rijksambtenaren waarvan de functie verdwijnt of dreigt te verdwijnen als gevolg van reorganisaties is in aanvulling op de formalisatie van het beleid in het ARAR nog nadere regelgeving opgesteld. Deze regelgeving

³ TK, 25 268, nr. 83

⁴ TK, 33 912, nr. 1–4

leidt er toe dat op basis van het afspiegelingsbeginsel overtolligheid kan worden vastgesteld.

In 2014 is een nieuwe regeling afgesproken voor substantieel bezwarende functies, dit zijn functies die op lichamelijk en/of geestelijk vlak in hoge mate belastend zijn. Deze regeling is eenvoudiger; langer doorwerken wordt gestimuleerd omdat dit een naar evenredigheid hogere uitkering oplevert.

Waar het gaat om de wens van het kabinet en de Tweede Kamer om in te zetten op verschillende doelgroepen, laten de eerste resultaten zien dat de in 2014 beoogde aantallen banen zijn behaald. In 2014 zijn er 125 trainees gestart in het Rijkstraineeprogramma. In de meer specialistische trainee-programma's zijn nog eens 110 trainees gestart. Ook het aantal stagiairs is (ruim) op het gewenste niveau gebleven.

Ook is in 2014 gewerkt aan de (externe) mobiliteit en flexibiliteit van het topmanagement. Daarbij past de dienstverlening aan publiekrechtelijke zbo's en de structurele uitwisseling met het Ministerie van Buitenlandse Zaken. In 2014 zijn de eerste uitwisselingen tussen topmanagers van de Algemene Bestuurdienst (ABD) en topmanagers en diplomaten van de dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken van start gegaan. Het aandeel vrouwen in topmanagementposities binnen het Rijk steeg in 2014 met 0,9 procentpunt naar 28,4%. Het kabinet heeft daarmee een stap gezet naar het doel van 30% in 2017.

De topmanagementgroep van het Rijk voldoet aan de gestelde bezoldigingsnorm zoals opgenomen in de WNT-1. Dit komt doordat er sinds enige jaren gestuurd wordt op een sober en beheerst beloningsbeleid.

Invulling taakstelling rijksdienst bij departementen

In het regeerakkoord is aanvullend een taakstelling voor de rijksdienst opgenomen van 1,1 miljard euro (structureel vanaf 2018). De wijze waarop departementen deze taakstelling hebben verwerkt is gepresenteerd in de begroting voor het jaar 2014. De uitvoering hiervan loopt. Daarnaast is in het afgelopen jaar nadere invulling gegeven aan de rol van de Minister voor Wonen en Rijksdienst om namens het kabinet de ontwikkeling van uitgaven voor personeel en materieel te monitoren.

Tijdelijke commissie ICT-projecten bij de overheid

In 2014 heeft de Tijdelijke commissie ICT-projecten bij de overheid (de commissie Elias) haar eindrapport gepresenteerd. Het kabinet heeft inmiddels gereageerd op het rapport⁵ en bijna alle aanbevelingen overgenomen, zoals de oprichting van het Bureau ICT-toetsing (BIT), het inzichtelijker maken van de ICT-kosten, het verbeteren van de kwaliteit van de informatie over grote ICT-projecten op het Dashboard ICT, meer opleidingen voor medewerkers en de uitbreiding van de capaciteit van de interim pool met ervaren en flexibel inzetbare ICT projectleiders (I-Interim Rijk).

Rijksvastgoed

Het Rijksvastgoedbedrijf – de samenvoeging van de Rijksgebouwendienst, het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf, de directie Rijksvastgoed en de Dienst Vastgoed Defensie – is op 1 juli 2014 van start gegaan. In 2015 zal het traject om de onderliggende agentschappen samen te voegen verder

⁵ TK, 33 326, nr. 13

worden uitgewerkt. Op 1 januari 2015 is de verantwoordelijkheid voor de Dienst Vastgoed Defensie overgegaan van het Ministerie van Defensie naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

De rijksbrede vastgoedportefeuillestrategie is afgelopen jaar in het verlengde van departementale vastgoedportefeuillestrategieën per provincie verder uitgewerkt. Hiermee wordt beoogd de koppeling te leggen tussen beleidsdoelen en -projecten van het Rijk en van de medeoverheden in het fysieke domein enerzijds en het handelen met rijksvastgoed (aankoop, verkoop, beheer) anderzijds. In 2014 heeft het Rijksvastgoedbedrijf al een pilot uitgevoerd voor Flevoland. Daarover is overleg met de provincie gevoerd.

De vastgoedstrategie en de hierbij horende financiële opdracht van het Rijksvastgoedbedrijf zelf, is onder meer gericht op het goed omgaan met de omvangrijke afstootopgave van gebouwen. Voor herbestemming en herontwikkeling is het Rijk aangewezen op de medewerking van de gemeenten. Daarom zijn in 2014 samenwerkingsovereenkomsten gesloten met de gemeenten Den Haag en Zwolle. De werkwijze en ambitie ten aanzien van afstoot zijn uiteengezet in een brief aan de Tweede Kamer van 28 augustus 2014. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft in 2014 160 verkopen gerealiseerd: ruim 400 hectare grond en circa 300.000 m²bruto vloeroppervlakte gebouwen of complexen. De totale opbrengst bedroeg ruim € 125 miljoen.

De mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie op rijksgronden, -gebouwen en -infra zijn in opdracht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en het Ministerie van Economische Zaken onderzocht. Op basis van deze «quick scan» is het realiseerbaar potentieel in 2020 gekwantificeerd van alle vormen van duurzame energieopwekking op rijksvastgoed. Afgesproken is dat het potentieel dat door de vastgoedhoudende diensten wordt gerealiseerd oploopt tot 8,7 petajoule in 2020.

Op 2 oktober 2014 hebben het Rijksvastgoedbedrijf, Rotterdam Cirkelstad (zeven private en publieke koplopers) en drie ministeries (EZ, IenM en BZK) de Green Deal Cirkelstad ondertekend. Deze Green Deal beoogt de keten voor bouw- en sloopafval circulair te maken, waarmee hergebruik wordt bevorderd. De Green Deal realiseert in twee jaar tijd een koplopersgroep onder gemeenten in Nederland die voor verdere uitrol moet zorgen. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft door het starten van een pilot op de penitentiaire inrichting Zeist in 2014 actief bijgedragen aan de circulaire economie.

Met EnergieRijk Den Haag heeft het Rijk in 2014 samen met de gemeente Den Haag een start gemaakt met een goedkopere en schonere energievoorziening. Dit project richt zich op panden van de rijksoverheid, de gemeente Den Haag en eventueel andere partijen op de «Haagse vierkante kilometer» rond station Den Haag CS. De opgedane ervaringen op het gebied van financiering, aanbesteding, techniek, organisatie en resultaat kunnen in de toekomst rijksbreed worden toegepast bij soortgelijke projecten.

Op het gebied van vernieuwing en versterking van de markt heeft het Rijksvastgoedbedrijf in 2014 onder meer ingezet op het volgende:

- financieel-economische eisen aan opdrachtnemers zijn bij aanbestedingen volledig losgelaten waardoor er meer ruimte komt voor qua omvang verschillende marktpartijen;

- bij «meervoudig onderhandse» aanbestedingen (met ten minste drie ondernemingen) wordt bij gunning expliciet aandacht besteed aan kleinere marktpartijen. Bij een aantal grote onderhoudscontracten is met hetzelfde doel de perceelomvang verkleind;
- er wordt o.a. gebruik gemaakt van EMVI-aanbestedingen (Economisch Meest Voordelige Inschrijving) door middel van de methode «gunnen op waarde», waardoor marktpartijen meer mogelijkheden krijgen om hun innovatiekracht in te zetten;
- in aansluiting op de inzet van geïntegreerde contracten werkt het Rijksvastgoedbedrijf in samenwerking met Rijkswaterstaat aan de ontwikkeling en uitrol van Systeemgerichte Contractbeheersing. Hiermee wordt in een vroeg stadium aandacht gegeven aan kritieke succesfactoren, kansen en risicobeheersing binnen een project. Dit resulteert onder andere in een betere grip op de door de marktpartijen te leveren prestaties;
- als initiatiefnemer van De Bouwcampus werkt het Rijksvastgoedbedrijf samen met de markt en mede-opdrachtgevers aan vraagstukken die bijdragen aan het sturen op kwaliteit in de bouw.

Realisatie Beleidsdoorlichtingen

Realisatie

Artikel	Naam artikel	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Geheel artikel?
Artikel 1	Woningmarkt									
1.1	Betaalbaarheid			X	X					1)
1.2	Onderzoek en kennisoverdracht									1)
Artikel 2	Woonomgeving en bouw									
2.1	Energie en bouwkwaliteit								X	2)
2.2	Woningbouwproductie									3)
2.3	Kwaliteit woonomgeving	X				X			X	4)
Artikel 3	Kwaliteit Rijksdienst								X	5)
Artikel 6	Uitvoering rijksvastgoedbeleid									6)
6.1	Doelmatige uitvoeringspraktijk van de Rijkshuisvesting									6)
6.2	Bijdrage materieel activa									6)

* zie ook de «Bijlage afgerond evaluatie- en overig onderzoek» voor de hyperlink naar de betreffende onderzoeken

** zie ook de begroting 2015 voor de meerjarige programmering http://www.rijksbegroting.nl/2015/voorbereiding/begroting,kst199394_4.html

Ad 1

In de begroting voor Wonen en Rijksdienst is voor 2015 een beleidsdoorlichting van artikel 1 opgenomen. De Tweede Kamer is inmiddels (bij brief van 5 februari 2015) over de opzet en vraagstelling van deze beleidsdoorlichting geïnformeerd.

Ad 2

De in 2014 uitgevoerde beleidsdoorlichting bestond uit afzonderlijke beleidsevaluaties op de thema's Energie en Bouwkwaliteit. De beleidsinstrumenten uit het Energieakkoord zijn niet in deze beleidsdoorlichting betrokken. Zoals is afgesproken in het Energieakkoord worden de hierin opgenomen beleidsinstrumenten in 2016 geëvalueerd.

Ad 3

In 2016 is een beleidsdoorlichting van artikelonderdeel 2.2 «Woningbouw» voorzien.

Ad 4

De in 2014 uitgevoerde beleidsdoorlichting betrof het Programma Bevolkingsdaling, vallend onder artikelonderdeel 2.3 «Kwaliteit woonomgeving». Dit artikelonderdeel bevat ook andere beleidsdoelen. Een deel hiervan is in eerdere beleidsdoorlichtingen aan de orde geweest. Zo heeft de visitatiecommissie Wijkenaanpak in 2011 de wijkenaanpak doorgeleefd.

Ad 5

Daar artikel 3 het beleid voor de gehele bedrijfsvoering van het Rijk omvat, is een beleidsdoorlichting in 1 jaar niet afdoende om het gehele beleid te evalueren. Het beleid ten aanzien van personeel kent ook een andere cyclus dan bijvoorbeeld het beleid ten aanzien van inkoop. Voor 2014 is gekozen voor een beleidsdoorlichting op een bijdrage die een groot budgettair beslag heeft binnen het artikel. Uiteraard wordt beleid wel geëvalueerd en regelmatig wordt de Kamer hierover geïnformeerd, zie de bijlage afgerond evaluatie- en overig onderzoek. Tijdens de begrotingsbehandeling in het najaar 2014 is aan de Tweede Kamer toegezegd dat in de begroting 2016 het doel en de reikwijdte van dit artikel duidelijker zal worden verwoord.

Ad 6

De verplichtingen en uitgaven op artikel 6 hebben betrekking op de het terrein van de huisvesting en het onroerend goed van en voor het Rijk. Binnen artikel 6 wordt het rijkshuisvestingsstelsel en het beleid en de invulling van het opdrachtgeverschap met betrekking tot monumenten, Koninklijk Huis, AZ, en Hocosta's geëvalueerd. Vanwege de introductie in 2016 van het nieuwe rijkshuisvestingsstelsel is de evaluatie van artikel 6 pas in 2018 gepland. Het deel van artikel 6 dat niet wordt betrokken bij de evaluatie van het rijkshuisvestingsstelsel bestaat uit uitgaven als zakelijke lasten en beheer- en plankosten. Vanwege het niet-beleidsmatige karakter hiervan worden deze niet meegenomen in deze doorlichtingen.

Hypotheekgarantie

Overzicht verstrekte garanties (bedragen x € 1.000)

Omschrijving		Uitstaande garanties	Verleende garanties	Vervallen garanties	Uitstaande garanties	Garantieplafond	Totaal plafond
		2013	2014	2014	2014		
Artikel 3 Kwaliteit Rijksdienst	Hypotheekgaranties	132	0	21	111	356	356

Toelichting

Het betreft de aflopende regeling Rijkshypotheekgaranties. Bij beschikking van 23 augustus 1974, nr. AB74/U1271, van de Minister van Binnenlandse Zaken, is de mogelijkheid geschapen om onder bepaalde voorwaarden een hypotheekgarantie te verlenen voor tijdige betaling van rente en aflossing op een hypothecaire geldlening, die in verband met de aankoop van een woning is afgesloten. Er zijn nog 4 garanties geldig. De laatste garantie vervalt in 2020. Het theoretische risico bedraagt € 111.000,-

Voor deze garantie is geen begrotingsreserve aanwezig en wordt geen premie afgedragen als vergoeding voor de afgegeven garantie.

Er worden voor de jaren t/m 2016 geen uitgaven en ontvangsten op garanties verwacht.

Achterborgstelling WSW Sociale Woningbouw (bedragen x € mln.)

Achterborgstelling: Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) (bedragen x € 1 mld.)

Omschrijving	2012	2013	2014 ¹
Achterborgstelling	88,5	86,2	85,5
Bufferkapitaal	0,5	0,5	0,5
Obligo	3,3	3,2	3,2

¹ Cijfers 2014 betreffen voorlopige cijfers.

Achterborgstelling WEW Nationale Hypotheekgarantie (bedragen x € 1 mln.)

Achterborgstelling: WEW Nationale Hypotheekgarantie (bedragen x € 1 mld.)

Omschrijving	2012	2013	2014 ¹
Achterborgstelling	154	164	176
Bufferkapitaal	0,8	0,8	0,8
Obligo	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

¹ Cijfers 2014 betreffen voorlopige cijfers.

2. BELEIDSARTIKELLEN

Artikel 1. Woningmarkt

A Algemene doelstelling

Een vrij toegankelijke, vraaggerichte woningmarkt met steun voor degenen die dat nodig hebben.

B Rol en verantwoordelijkheid

De Minister voert de regie ten aanzien van de zorg voor een heldere verdeling van rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende partijen op het terrein van wonen.

De Minister voert de regie ten aanzien van het scheppen van voorwaarden voor de beschikbaarheid van voldoende betaalbare woningen, onder meer door huurprijsregulering en maatregelen ten aanzien van de koopwoningenmarkt.

De Minister voert via regelgeving de regie ten aanzien van het bevorderen van een evenwichtige verdeling van de woningvoorraad op grond van de Huisvestingswet. De Minister voert de regie ten aanzien van het ontwikkelen van kaders om onrechtmatige bewoning tegen te gaan op grond van de Woningwet.

De Minister stimuleert in beleidsmatige zin de huisvesting van bijzondere aandachtsgroepen.

De Minister voert de regie ten aanzien van de zorg voor de betaalbaarheid van het wonen in het bijzonder voor de lagere inkomensgroepen onder andere op grond van de Wet op de Huurtoeslag.

De Minister is verantwoordelijk voor het beleidsmatig vormgeven van het instrument huurtoeslag en het budgettair beheer hiervan op grond van de Wet op de Huurtoeslag. De uitvoering van de huurtoeslag is, op grond van de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (AWIR), onder verantwoordelijkheid van de Minister van Financiën, belegd bij de Belastingdienst/Toeslagen. Deze dienst is ook verantwoordelijk voor de bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van de toeslag.

De Minister is verantwoordelijk voor de Verhuurderheffing.

De Minister is verantwoordelijk voor een adequate werking van de sociale huurwoningenmarkt. Het betreft het beleidsmatig vormgeven van het toezicht op woningcorporaties en de kwaliteit hiervan, het uitoefenen van dit toezicht op grond van de Herzieningswet en de daarop gebaseerde algemene maatregel van bestuur en de verantwoording hierover. In de uitvoering spelen woningcorporaties daarbij een belangrijke rol, waarbij het huisvesten van huishoudens met een inkomen tot € 34.229 (inkomensgrens 2013) tot hun kerntaak behoort.

De Minister draagt zorg voor een adequate uitvoering van een laagdrempelige beslechting van huurgeschillen. In het Burgerlijk Wetboek (art. 7.249 t/m 7.261) is vastgelegd dat huurders en verhuurders een beroep kunnen doen op de Huurcommissie. De organisatie en werkwijze van de Huurcommissie, evenals de administratieve ondersteuning door de Dienst van de Huurcommissie (DHC), is vastgelegd in de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte (Uhw).

C Beleidsconclusies

De Wet maatregelen Woningmarkt 2014 II ([staatsblad 583; 2013](#)) is op 1 januari 2014 inwerking getreden. In deze wet is de verhuurderheffing in 2014 en latere jaren vormgegeven.

In 2014 is in overleg met betrokken partijen de novelle op de eerder aan het parlement aangeboden Herzieningswet Toegelaten Instellingen Volkshuisvesting bij de Tweede Kamer ingediend en op 11 december 2014 aangenomen (Kamerstukken I, 2014–2015, [33 966, F](#)).

Met de novelle wordt de wettelijke basis gelegd voor een scherpere taakafbakening voor corporaties, een extern toezicht dat zowel financieel als volkshuisvestelijk in één autoriteit onder ministeriële verantwoordelijkheid wordt gebracht, een versterking van de relatie tussen corporatie en gemeenten en een versterking van de positie van de huurders bij het beleid van de corporaties. Ook geeft de novelle huurders de mogelijkheid om een wooncoöperatie op te richten. Tenslotte is geregeld dat de saneringsfunctie gemandateerd kan worden aan het WSW.

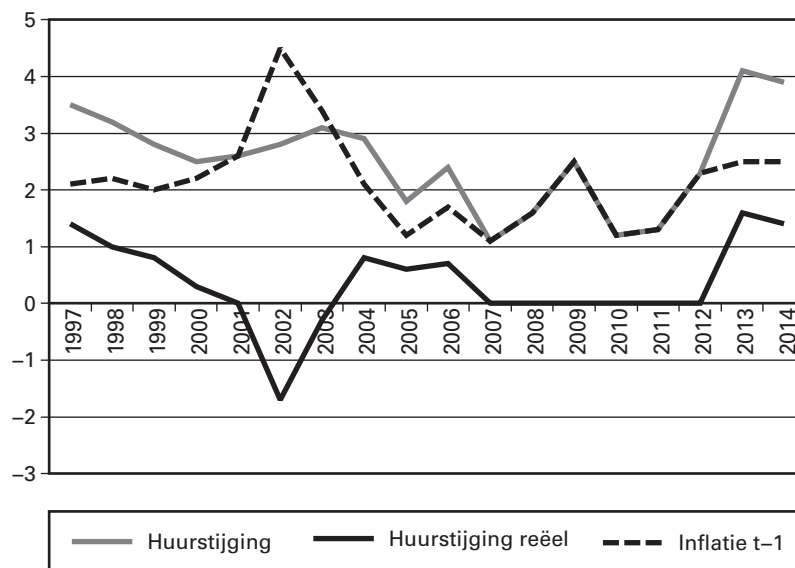
Tevens is in 2014, eveneens in overleg met betrokken partijen, de AMvB behorende bij de Herzieningswet voorbereid. De AMvB zal naar verwachting in de eerste maanden van 2015 bij de Eerste en Tweede Kamer worden voorgehangen. Daarna zal deze aan de Raad van State worden voorgelegd. Daarnaast werd in 2014 de parlementaire enquête woningcorporaties gehouden.

De scheiding tussen beleid en toezicht is in 2014 vormgegeven door plaatsing van het volkshuisvestelijk toezicht bij de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Via het mandaatbesluit zijn daarbij eveneens sanctiebevoegdheden aan de ILT toebedeeld (Kamerstukken II, 2013–2014, [29 453 XVIII, nr. 353](#)). Ook aan de financieel toezichthouder, het CFV, zijn deze sanctiebevoegdheden in 2014 gemandateerd (Kamerstukken II, 2013–2014, [29 453 XVIII, nr. 353](#)). Met deze maatregelen hebben de toezichthouders een steviger positie richting corporaties gekregen.

Verder is in 2014 een Informatieprotocol afgesloten tussen de ILT en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), met als doel de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen beleid en toezicht te verbeteren. Een dergelijk protocol is ook afgesloten tussen het CFV en BZK, en tussen de ILT en het CFV onderling. Met deze protocollen is uitvoering gegeven aan een van de aanbevelingen uit het rapport van de commissie-Hoekstra om de samenwerking tussen de partijen in het corporatiestelsel te verstevigen.

Voor de woningcorporatiesector is per 1 januari 2014 de Regeling bezoldigingsmaxima topfunctionarissen toegelaten instellingen volkshuisvesting in werking getreden (Staatscourant van 29 november 2013, 33942). Conform artikel 2.9 van de Wet Normering Topinkomens (WNT) is door de sector in september 2014 een voorstel gedaan voor de Ministeriële regeling inzake 2015. In 2015 wordt de huidige regeling gecontinueerd, gebruikmakend van het overgangsrecht.

In 2014 hebben de Tweede Kamer en de Eerste Kamer ingestemd met het wetsvoorstel Huisvestingswet 2014 ([Staatsblad 2014, 248](#)), nadat dit in 2009 bij het parlement is ingediend (Kamerstukken II, 2009–2010, [32 371, nr. 2](#)) (EK 32.271). Hierin wordt verdere invulling gegeven aan de decentralisatie op het terrein van het wonen. De gemeenteraad bepaalt waar en wanneer welke maatregelen nodig zijn.

Bron: Bewerking WB jaarlijkse rapportage «feiten en achtergronden huurbeleid» en «Analyse van het huurbeleid van verhuurders 2014.»

Net als in 2013 is in 2014 een boveninflatoire huurverhoging toegestaan (inflatie + 1,5%). Ook is in 2014 de inkomensafhankelijke extra huurverhoging toegestaan (inflatie + 2% voor middeninkomens, inflatie + 4% voor hogere inkomens)(Kamerstukken II, 2014–2015, 32 847 XVIII, nr. 128). Er is gewerkt aan de opzet van een huursombenadering waarbij zowel de verdien capaciteit voor verhuurders wordt gewaarborgd als tegelijkertijd onwenselijke effecten op bijvoorbeeld het huurtoeslagbudget worden voorkomen. In het voorjaar van 2015 zal er een uitgewerkt voorstel komen.

Conform de begroting is in 2014 een voorstel uitgewerkt voor een nieuwe opzet van het woningwaarderingstelsel (WWS). De WOZ-waarde van een huurwoning gaat in het WWS een rol spelen. De gewildheid en de locatie van een huurwoning komen zo beter tot uitdrukking bij de bepaling van de maximaal redelijke huurprijs. Inwerkingtreding is voorzien per 1 oktober 2015.

In het kader van de modernisering en vereenvoudiging van de werkwijze van de huurcommissie is Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte gewijzigd (Kamerstukken I, 2013–2014, 33 698, A). Dit heeft per 1 juli 2014 geleid tot een efficiëntere uitvoering van de beslechting van geschillen over de huurprijs door de huurcommissie.

In het regeerakkoord is voor de koopwoningmarkt een belangrijke hervorming vastgelegd, gericht op een stabielere koopwoningmarkt met lagere schulden. In 2014 is verder gewerkt aan de implementatie van deze hervorming, door het maximale aftrektarief per 1 januari 2014 met een half procentpunt te verlagen tot 51,5%, en de maximale hypotheek ten opzichte van de waarde van de woning («loan-to-value») terug te brengen naar 104%. Voor het laatste geldt een uitzondering voor investeringen in woningverbetering en energiebesparende maatregelen. De opbrengst van deze maatregelen wordt teruggesluisd in de vorm van een lagere inkomstenbelasting. Verder is per 1 juli 2014 de grens van de Nationale

Hypotheekgarantie teruggebracht tot 265 duizend euro, dit als onderdeel van een stapsgewijze verlaging tot de gemiddelde woningprijs. Om het herstel op de woningmarkt te ondersteunen, zijn in 2014 diverse crisismaatregelen van kracht geweest. Naast hetgeen hierover in het Beleidsverslag is opgenomen, gold een tijdelijke verruiming van de schenkingsvrijstelling, was vanuit het Rijk budget beschikbaar voor startersleningen en was het Btw-tarief op arbeid voor renovatie en herstel voor woningen tijdelijk verlaagd naar 6%. Tot slot is in 2014 gewerkt aan een verbeterde financierbaarheid van de woningmarkt. De hervormingen op de huur- en koopmarkt dragen hieraan bij. Beleggers hebben het afgelopen jaar in toenemende mate geïnvesteerd in huurwoningen en nieuwe beleggers en geldverstrekkers zijn toegetreden tot de hypotheekmarkt. De mogelijkheid van de oprichting van een Nederlandse Hypotheekinstelling is verder uitgewerkt door een kwartiermaker en hierover zijn gedurende het jaar diverse gesprekken gevoerd met betrokken partijen. Doel van een Nederlandse Hypotheekinstelling is om een stabiele financieringsbron voor hypotheekleningen te creëren.

D Tabel Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 1 Woningmarkt

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)							
	2010	2011	2012	2013	Realisatie 2014	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 2014	Vershil 2014
Verplichtingen:	0	0	0	2.900.728	3.382.465	3.101.815	280.650
Uitgaven:	0	0	0	2.929.201	3.404.536	3.031.676	372.860
1.1 Betaalbaarheid	0	0	0	2.922.871	3.396.259	3.024.498	371.761
Subsidies	0	0	0	61.971	22.124	29.958	- 7.834
Beleidsprogramma betaalbaarheid	0	0	0	743	1.045	29	1.016
Bevordering eigen woningbezit	0	0	0	59.694	19.923	27.323	- 7.400
Eigen woningenregelingen	0	0	0	0	0	1.365	- 1.365
Onderzoek en kennisoverdracht	0	0	0	314	0	0	0
Woonconsumentenorganisaties	0	0	0	1.220	1.156	1.241	- 85
Opdrachten	0	0	0	778	445	1.076	- 631
Beleidsprogramma betaalbaarheid	0	0	0	696	421	1.076	- 655
Onderzoek en kennisoverdracht	0	0	0	82	24	0	24
Inkomensoverdracht	0	0	0	2.846.103	3.360.001	2.980.244	379.757
Huurtoeslag	0	0	0	2.846.103	3.360.001	2.980.244	379.757
Bijdragen aan batenlastenagentschappen	0	0	0	0	0	1.797	- 1.797
Beleidsprogramma betaalbaarheid (Agentschap (RvO))	0	0	0	0	0	1.797	- 1.797
Bijdragen aan ZBO's / RWT's	0	0	0	13.300	13.689	10.440	3.249
Huurcommissie	0	0	0	13.300	13.558	10.125	3.433
Overige uitvoeringsinstanties	0	0	0	0	131	315	- 184
Bijdragen aan andere begrotingshoofdstukken	0	0	0	719	0	983	- 983
Overige uitvoeringsinstanties	0	0	0	719	0	983	- 983
1.2 Onderzoek en kennisoverdracht	0	0	0	6.330	8.277	7.178	1.099
Subsidies	0	0	0	3.589	3.296	1.811	1.485
Samenwerkende kennisinstellingen e.a.	0	0	0	3.589	3.296	1.811	1.485
Opdrachten	0	0	0	2.711	4.981	5.367	- 386
Basisonderzoek en verkenningen	0	0	0	0	4.981	5.367	- 386
Onderzoek en kennisoverdracht	0	0	0	2.711	0	0	0
Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	30	0	0	0
experimenten en kennisoverdracht Wonen	0	0	0	30	0	0	0
Ontvangsten:	0	0	0	407.994	496.935	471.230	25.705

E Toelichting op de financiële instrumenten

Verplichtingen

De hogere verplichtingen dan geraamd hebben vrijwel volledig betrekking op de huurtoeslag en houden verband met de stijging van de uitgaven huurtoeslag die hieronder wordt toegelicht.

1.1. Betaalbaarheid

Subsidies

Beleidsprogramma Betaalbaarheid

Binnen het beleidsprogramma betaalbaarheid heeft gedurende het jaar 2014 een herschikking van middelen plaatsgevonden van opdrachten naar subsidies. Zie voor de invulling van het beleidsprogramma de toelichting onder het kopje opdrachten.

Bevorderen Eigen Woningbezit

De uitgaven aan de Wet bevordering eigen woningbezit (BEW) en de eigenwoningenregelingen zijn in 2014 lager uitgevallen door de hoger dan verwachte uitval bij de vijfjaarlijkse inkomenstoetsen en vanwege verhuizingen. Hiervoor is bij de eerste en tweede suppletoire begroting het budget naar beneden bijgesteld.

In 2013 is conform het woonakkoord een aanvullende subsidie van € 30 mln. als bijdrage voor de Startersleningen aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) ter beschikking gesteld. Hiermee komt de subsidie aan de SVn in totaal uit op € 50 mln. De SVn geeft aan te verwachten dat de rijksbijdrage begin 2015 zal zijn uitgeput.

Om eigen woningbezit te bevorderen staat de Minister voor Wonen en Rijksdienst garant voor het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) die de uitvoering verzorgt van de Nationale Hypotheek Garantie (NHG).

Indicatoren NHG-garanties en aandeel eigenwoningbezit

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
NHG verstrekkingen	84 000	97 000	130 000	137 219	122 642	106 200	116.100 ¹
Aandeel eigenwoningbezit	57,3%	57,8%	59,3%	59,7%	55,1% ²	54,9%	54,9% ³

¹ Voorlopig cijfer

Bron: Aandeel eigenwoningbezit: BZK/WB Systeem Woningvoorraad (Syswov)

² De woningvoorraadstatistiek van het CBS was tot 2012 gebaseerd op het Woningregister. Vanaf 2012 wordt de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) voor deze statistiek gebruikt. In deze statistiek wordt een andere definitie van zelfstandige woonverblijven gehanteerd, waardoor de woningvoorraad in omvang is toegenomen met vooral huurwoningen.

³ Voorlopig cijfer

Bron: NHG verstrekkingen: jaarverslag 2013 stichting WEW en kwartaalbericht 4^e kwartaal 2014 WEW; 2014:

Eigen-woningenregelingen

Zoals reeds verantwoord met de eerste suppletoire begroting 2014 is het budget voor de uitvoering van de regeling BEW en de Eigen Woningregeling door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, voormalig Agentschap NL) overgeheveld naar het centrale instrument «bijdrage baten-lastendiensten» op artikelonderdeel 2.2 van de begroting.

Woonconsumentenorganisaties

De Woonbond en de Stichting VACpunt Wonen ontvangen financiële bijdragen voor de uitvoering van een met BZK overeengekomen programma van activiteiten op het gebied van kennisoverdracht, voorlichting en scholing.

Opdrachten

Beleidsprogramma betaalbaarheid

Binnen het beleidsprogramma heeft een herschikking van middelen plaatsgevonden van opdrachten naar subsidies. Het programma Betaalbaarheid omvat een veelheid van activiteiten op het gebied van de woningmarkt, onderverdeeld naar huur, koop, corporaties, en huurtoeslag. In 2014 is onder andere gerapporteerd over het huurbeleid met de Analyse van het huurbeleid van verhuurders 2014 (Kamerstukken II, 2014–2015, 27 926 XVIII, nr. 236) en het jaarlijks verslag over de huurtoeslag (Kamerstukken II, 2013–2014, 27 926 XVIII, nr. 231).

Ook zijn varianten van het WWS onderzocht en aan de Tweede Kamer aangeboden (Kamerstukken II, 2014–2015, 27 926 XVIII, nr. 234) (resultaat: Ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit huurprijzen woonruimte, op 17-10-2014). Daarnaast zijn de prestatieafspraken van gemeenten en corporaties geanalyseerd, is het ramingsmodel voor de huurtoeslag up to date gehouden en is de oprichting van een Nederlands Hypotheek Instituut (NHI) verder uitgewerkt. Voorts is advies gevraagd aan het NIBUD over inkomenscriteria (Kamerstukken II, 2014–2015, 32 847 XXVIII, nr. 129) (in het kader van de kamerbrief van 11-11-2014 over de wijziging van de hypotheeknormen in 2015) en is in samenwerking met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) gewerkt aan de samenstelling van een handboek Huisvestingswet⁶.

Inkomensoverdracht

De stijging van de uitgaven huurtoeslag komt vooral door een stijging van het aantal huishoudens dat een bijdrage huurtoeslag krijgt. Bij eerste suppletoire begroting was al rekening gehouden met een hoger aantal rechthebbenden en is het budget verhoogd met ruim € 116 miljoen. Achteraf blijkt het aantal huishoudens met huurtoeslag harder te zijn gestegen.

Onderstaande tabel laat de ontwikkeling van de netto-huurquote zien. Hierbij wordt naast de in de begroting 2014 verwachte ontwikkeling ook de gerealiseerde ontwikkeling getoond. Met behulp van het kengetal netto-huurquote wordt het effect van de huurtoeslag op de betaalbaarheid van het huren zichtbaar gemaakt voor de huishoudens met lage inkomens. De in onderstaande tabel opgenomen netto huurquote geeft aan welk deel van het belastbaar inkomen wordt besteed aan netto-huurlasten (huur minus huurtoeslag). Daarbij is gerekend met de gemiddeld geldende huur voor de betreffende groep.

De stijging van de huurquote ten opzichte van de begroting komt door een hoger gemiddeld huurniveau.

⁶ <http://www.vng.nl/onderwerpenindex/ruimte-en-wonen/huisvestingswet/brieven/model-huisvestingsverordening-2014>

						Begroting	Realisatie
Netto huurquote o.b.v. belastbaarinkomen		2010	2011	2012	2013	2014-B	2014-R
Eenpersoonshuishouden	Minima	17,3%	17,3%	18,1%	19,8%	19,6%	20,1%
Meerpersoonshuishouden	Minima	14,2%	14,2%	15,4%	16,9%	16,7%	17,2%
Eenpersoonsouderhuishouden	Minima	20,1%	20,1%	21,1%	21,6%	21,4%	21,9%
Meerpersoonsouderhuishouden	Minima	14,5%	14,5%	15,4%	15,9%	15,7%	16,1%
Eenpersoonshuishouden	boven minimaal	19,4%	19,4%	20,3%	21,7%	21,5%	22,1%
Meerpersoonshuishouden	boven minimaal	15,6%	15,5%	16,4%	17,9%	17,7%	18,1%
Eenpersoonsouderhuishouden	boven minimaal	17,8%	17,9%	18,8%	19,3%	19,4%	19,7%
Meerpersoonsouderhuishouden	boven minimaal	13,9%	14,0%	14,7%	15,0%	15,0%	15,3%

Bron: Eigen berekening DGWB

Bijdragen aan baten-lastenagentschappen

Beleidsprogramma betaalbaarheid

De uitgaven voor de uitvoering van de BEW door de RVO waren begroot op artikel 1 en worden verantwoord op artikel 2 Woonomgeving en Bouw in verband met het coördinerend opdrachtgeverschap voor de RVO door de directie Bouwen.

Bijdragen aan ZBO's /RWT's

Zoals reeds toegelicht bij de tweede suppletoire begroting blijven bij DHC de te ontvangen leges achter ten opzichte van de raming. Mede in verband hiermee is de bijdrage aan de DHC in 2014 verhoogd.

Het werkterrein van de Huurcommissie wordt gevormd door het gereuleerde deel van de markt voor huurwoonruimte. Als huurders en verhuurders in conflict raken over de hoogte van huurprijzen of servicekosten, doet de Huurcommissie op verzoek uitspraken in geschillen. Sinds 2012 beslecht de Huurcommissie ook geschillen in het kader van de Wet op het overleg huurders verhuurder (Wohv) en met ingang van 2013 de inkomensafhankelijke huurverhogingsgeschillen.

In 2014 zijn de onderstaande aantallen en maximale behandeltermijnen gerealiseerd.

Soort zaak	Afhandeling 2013	Afhandeling 2014
Huurprijsgeschillen	4.842	5.712
Servicekostengeschillen	2.631	2.438
Huurverhogingsgeschillen ¹	2.028	1.610
Redelijkheid huurprijzen ²	125	352
WOHV-geschillen ³	25	14
Subtotaal	9.651	10.126
Inkomensafhankelijke huurverhogingsverschillen	4.553	3.540
Totaal	14.204	13.666

¹ Exclusief geschillen over huurverhoging op grond van inkomen.

² Verzoeken van de Belastingdienst in het kader van de behandeling van huurtoeslag-aanvragen.

³ Geschillen op grond van de Wet op het overleg huurders verhuurder

Bron: Jaarrekening Dienst van de Huurcommissie

Soort zaak	Begroting 2014	Realisatie 2014	Realisatie 2014 zonder externe vertraging- factoren
% huurprijsgeschillen afgerond binnen 4 maanden	90%	58%	63%
% servicekosten afgerond binnen 5 maanden	90%	66%	70%
% huurverhogingsgeschillen afgerond binnen 4 maanden	90%	95%	96%

Bron: Jaarverslag Dienst van de Huurcommissie

De afgelopen jaren heeft de Huurcommissie veel aandacht besteed aan mogelijkheden om de tijd te versnellen waarbinnen zij de verzoeken afhandelt. Zo werd in 2012 66 procent van de huurprijsgeschillen binnen vijf maanden afgedaan, in 2013 76 procent en in 2014 80 procent. In 2014 was de norm gesteld op de afhandeling van 90 procent van de zaken binnen vier (huurprijsgeschillen) respectievelijk vijf (servicekostenzaken) maanden. De Huurcommissie rondde 95 procent van de huurverhogingsgeschillen af binnen vier maanden; dit is ruim boven de gestelde norm. De doorlooptijden voor de huurprijs- (58 procent binnen vier maanden) en servicekostengeschillen (66 procent binnen vijf maanden) bleven achter bij de gestelde norm.

Er zijn verschillende factoren die de doorlooptijd van een zaak negatief beïnvloeden. Deze factoren kunnen zowel extern als intern zijn bepaald. Zo komt het regelmatig voor dat een van de betrokken partijen een onderzoek in de woning en/of een hoorzitting afzegt, hetgeen leidt tot vertraging van de doorlooptijd (extern bepaald). De Huurcommissie heeft in 2014 een hulpmiddel ontwikkeld om de externe vertraging te meten. Geschoond voor de externe vertraging, verbeteren de doorlooptijden met zo'n vijf procentpunt.

Om beter grip te krijgen op de interne factoren die de doorlooptijd van een zaak vertragen, is eind 2014 een extra hulpmiddel ontwikkeld. Dit zal ertoe leiden dat met ingang van 2015 nog beter op de doorlooptijd kan worden gestuurd.

Bijdrage aan andere begrotingshoofdstukken

Overige uitvoeringsinstanties

De bijdragen dienen ter bekostiging van uitvoeringsorganisaties waaronder de belastingdienst voor verstrekking van inkomensgegevens, noodzakelijk voor de uitvoering van de inkomensafhankelijke huurstijging. Zoals toegelicht bij de tweede suppletoire begroting is in verband met de uitvoeringskosten voor de Inkomensafhankelijke Huurverhoging 2014 € 1 miljoen overgeboekt naar de Belastingdienst. Het resterende budget voor 2014 wordt doorgeschoven naar 2015.

1.2 Onderzoek en kennisoverdracht

Subsidies

Samenwerkende Kennisinstellingen e.a.

Bij de tweede suppletoire begroting 2014 heeft een herschikking plaatsgevonden van opdrachten naar subsidies. Een groot deel van de subsidie-middelen is verstrekt aan de nationale kennisinstelling voor de stedelijke en regionale ontwikkeling, Platform31. Deze organisatie kent een breed werkgebied en behandelt vele voor BZK relevante thema's. De focus richt zich, conform het jaarplan 2014 van Platform31, op de aandachtsgebieden sociaal, economie, wonen, ruimte en Europa. De in 2014 verhoogde aandacht voor de ontwikkelingen op het thema «stad» is nog steeds actueel. De activiteiten van Platform31 over het jaar 2014 worden medio 2015 geëvalueerd, als onderdeel van het verzoek tot subsidievaststelling (juli 2015). In 2014 is een subsidie verstrekt aan de Nederlandse organisatie voor wetenschappelijk onderzoek (NWO) voor het meerjarige programma 2014–2022 «Smart Urban Region of the Future (SURF)» en aan het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) voor het demografisch onderzoekprogramma in de periode 2013 t/m 2016.

Opdrachten

Basisonderzoek en verkenningen

Bij de eerste suppletoire begroting 2014 is € 1 mln. toegevoegd aan het opdrachtenbudget ten behoeve van een aanpassing van een vierjaarlijks naar een driejaarlijks WoON onderzoek. Het budget is in 2014 besteed aan opdrachten voor verkenningen van de woningmarkt, de voorbereiding van het WoON Onderzoek 2015, monitoring van beleid en ramingmodellen voor voornamelijk de huurtoeslag. In 2014 zijn hiertoe ondermeer de volgende onderzoeken, instrumenten en verkenningen opgeleverd:

- Rapport Analyse huurbeleid van verhuurders 2014 op basis van de Huurenquête 2014;
- Rapportage Woonlasten- en inkomensontwikkeling 2014;
- Volkshuisvestelijke Voornemens Woningcorporaties;
- Woonuitgaven van de huurders, een internationale vergelijking;
- Woongedrag en zorg gebruik ouderen;
- Uitreiking WoOnscriptieprijs 2014.

Ontvangsten

De hogere ontvangsten hebben betrekking op de huurtoeslag. In 2014 zijn de definitieve bijdragevaststellingen voor toeslagjaar 2013 versneld uitgevoerd en er zijn daardoor meer terugvorderingen ingesteld. De hogere terugvorderingen hebben geleid tot hogere ontvangsten in 2014.

Artikel 2. Woonomgeving en bouw

A Algemene doelstelling

Het stimuleren van burgers, decentrale overheden, instellingen en bedrijven tot het realiseren van een goede kwaliteit van woningen, gebouwen en andere bouwwerken om daarmee onder meer energie te besparen en woonlasten te beperken. Het bevorderen van de woningbouw waarbij aanbod en diversiteit zoveel mogelijk aansluit bij de woningbehoefte van Nederland. Het stimuleren van burgers en andere partijen om de leefbaarheid in steden en dorpen te bevorderen.

B Rol en verantwoordelijkheid

Op basis van de Grondwet, artikel 22 lid 2 en de Woningwet (hoofdstuk 5) is de Minister verantwoordelijk voor woningbouw, hetgeen de zorg omvat voor voldoende omvang, kwaliteit en differentiatie van de woningvoorraad. Het kabinet wil de sector stimuleren door investeringscondities te verbeteren, onnodige belemmeringen weg te nemen en waar mogelijk de mededinging te versterken, waardoor meer ruimte ontstaat voor kleinschalige, natuurlijke groei, het voorzien in eigen woningbehoefte, (collectief) particulier opdrachtgeverschap (CPO) en meegroei-, mantel- en meergeneratiewoningen.

Op basis van de Woningwet (artikel 120), de Wet milieubeheer (hoofdstuk 4) en de Kadasterwet is de Minister verantwoordelijk voor het stimuleren van energiebesparing en reductie van CO₂- uitstoot binnen de sector gebouwde omgeving.

Op basis van de Woningwet (artikel 2) is de Minister verantwoordelijk voor het opstellen en het beheer van de bouwregelgeving en is hij stelselverantwoordelijk om hiermee de bouwkwaliteit te verbeteren (regisseren en doen uitvoeren).

Op basis van de Woningwet (artikel 80a) heeft de Minister een regisserende en stimulerende rol in het leefbaar maken en houden van steden en dorpen, bijvoorbeeld aandachtswijken en krimpregio's. Belangrijke maatregelen zijn: het aanpassen van belemmerende wet- en regelgeving, advisering, kennisoverdracht, monitoring van resultaten en het aanspreken van medeverantwoordelijke departementen, met het oog op een integrale (gebiedsgerichte) aanpak. De primaire verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten en vervolgens bij de provincie.

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Kamerstukken II, 2010–2011, 32 660, nr. 17) is opgenomen dat de nieuwbouwprogrammering grotendeels wordt overgelaten aan provincies en gemeenten. In de Noord- en Zuidvleugel van de Randstad worden de bestaande verstedelijkingsafspraken onderdeel van de integrale aanpak voor deze gebieden. In de andere regio's is er geen directe betrokkenheid meer van het Rijk bij de programmering van nieuwbouwwoningen.

C Beleidsconclusies

In 2014 zijn de afspraken uit het Energieakkoord voor duurzame groei nader ten uitvoer gebracht. Het Nationaal Energiebespaarfonds voor particuliere woningeigenaren is geopend, evenals het Fonds Energiebesparing Huursector. De Stimuleringsregeling Energieprestatie Huursector (STEP) voor energiebesparing bij huurwoningen onder de liberalisatiegrens is in werking getreden.

Het programma Blok voor Blok heeft een impuls gegeven aan energiebesparing in bestaande woningen en is in 2014 afgerond. In de 14 projecten zijn tot en met 2014 ruim 15.000 woningen aangepakt ⁷.

In het kader van de beleidsdoorlichting van artikelonderdeel 2.1 heeft het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) het thema Energie geëvalueerd. Uit het rapport van het PBL ⁸ blijkt dat er de afgelopen jaren veel voortgang is geboekt bij het energiezuiniger maken van huizen, kantoren en andere gebouwen. Dankzij gericht overheidsbeleid voldoen nieuwbouwhuizen aan steeds scherpere energieprestatie-eisen. Maar in bestaande gebouwen blijft energiebesparing vooralsnog nog achter bij de gestelde doelen. In reactie op het rapport (Kamerstukken II, 2014–2015, 34 120, nr. 1) heeft het kabinet aangegeven nu geen nieuwe of dwingendere maatregelen te overwegen. De focus ligt op de afgesproken acties in het Energieakkoord. Het kabinet neemt een aantal aanbevelingen van het PBL mee in de lange termijn verkenning die eerder is aangekondigd in de Kamerbrief van 3 oktober 2014 (Tweede Kamer 2014–2015, 30 196, nr. 256). Ook het thema bouwkwaliteit is geëvalueerd⁹. De aanbevelingen die hieruit voortvloeien worden meegenomen bij de twee grote wijzigingstrajecten voor de bouwregelgeving, zijnde de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging voor het Bouwen.

Het wetsvoorstel Kwaliteitsborging voor het Bouwen is het afgelopen jaar uitgewerkt en tussen juni en september heeft consultatie met belanghebbenden plaatsgevonden. Dit wetsvoorstel maakt de bouwsector zelf verantwoordelijk voor de bouwkwaliteit en versterkt de positie van particulieren en zakelijke consumenten bij de bouw van bouwwerken. De inbreng uit de consultatie heeft op onderdelen geleid tot verdere aanpassingen van het voorstel. Het wetsvoorstel is naar de Tweede Kamer gezonden. Vooruitlopend op de Omgevingswet is een aanpassing van het Bouwbesluit aan de Tweede Kamer gezonden ter vereenvoudiging van de regelgeving voor particuliere opdrachtgevers. Voorts is het afgelopen jaar een wijziging van het Bouwbesluit doorgevoerd waarmee de toegankelijkheid van openbare gebouwen wordt bevorderd.

In 2014 is met verschillende partners samengewerkt om leefbare buurten en wijken te realiseren, vooral in kwetsbare gebieden. Het Rijk heeft hierbij een ondersteunende rol. Door de (actieve) deelname aan de samenwerkingsverbanden is zichtbaar dat nieuwe partijen (burgers, sociaal ondernemers en commerciële bedrijven) zich inzetten voor de publieke waarde. Eén van de gebieden die extra aandacht krijgt, is Rotterdam Zuid. In het Nationaal Programma Rotterdam Zuid hebben verschillende partners gewerkt aan de verbetering van deze wijk.

De wijziging van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek (Wmbgp) is in 2014 aangenomen [Staatsblad 2014, nr. 152]. Met deze wijziging wordt het mogelijk om gebiedsaanwijzingen extra te verlengen en woningsplitsing tegen te gaan, en diversiteit in wijken te bevorderen. De tweede wijziging van de Wbmgp is in 2014 in internetconsultatie gegaan. Deze wijziging maakt het mogelijk om selectief woningen toe te wijzen bij overlast of criminaliteit. Daarnaast is een wijziging van de

⁷ «Blok voor Blok: De Bevindingen», 2014, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

⁸ Vringer, K., M. van Middelkoop & N. Hoogervorst (2014), Energie besparen gaat niet vanzelf. Evaluatie energiebesparingsbeleid voor de gebouwde omgeving, Den Haag: PBL (Planbureau voor de Leefomgeving).

⁹ Bex, P.M.H.H., van der Poll, P.A.M., van de Heijden, J.J. & Torbijn, L. (2014), Evaluatie Bouwbesluit 2012, Nieuwegein: SIRA Consulting

Woningwet aangenomen om onrechtmatige bewoning tegen te gaan. Het Rijk heeft in 2014 haar visie gegeven op de demografische ontwikkelingen van de komende twintig jaar, de daaruit voortvloeiende verwachte sociaaleconomische ontwikkelingen en de maatregelen die noodzakelijk zijn om een evenwichtige verdeling van welvaart en welzijn over het gehele land te borgen. Daarbij is voorgesteld om het aantal krimpgebieden uit te breiden en daar de focus op te leggen. Het aantal anticipatiegebieden wordt beperkt. Door kennisdeling en samenwerking heeft het Rijk de regio's ondersteund.

Huisvesting voor ouderen, studenten en arbeidsmigranten heeft in 2014 extra aandacht gekregen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hebben het Aanjaagteam Langer Zelfstandig Wonen ingesteld om het regionale overleg op dit thema aan te jagen. Tevens is er een transitieagenda opgesteld. Voor studenten zijn de acties uit het Landelijk Actieplan Studentenhuisvesting (LAS) verder uitgewerkt. Sinds de start van het actieplan zijn reeds 8.094 wooneenheden opgeleverd (Brief van 17 juli 2014, 365989)¹⁰. De acties uit het project EU-arbeidsmigratie zijn verder uitgevoerd. Ook is in 2014 de pilot Registratie Eerste Verblijf Adres uitgevoerd, waarbij wordt gekeken of de registratie van het eerste verblijfsadres bijdraagt aan het zicht van gemeenten op de woonomstandigheden van niet-ingezetenen.

¹⁰ <http://www.dekenniseconomie.nl/projecten/>

D Tabel Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 2 Woonomgeving en bouw

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)							
	2010	2011	2012	2013	Realisatie 2014	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 2014	Verschil 2014
Verplichtingen:	0	0	0	119.715	118.601	176.364	- 57.763
Uitgaven:	0	0	0	38.102	90.136	176.384	- 86.248
2.1 Energie en bouwkwiteit	0	0	0	16.883	67.505	162.975	- 95.470
Subsidies	0	0	0	12.605	64.830	136.500	- 71.670
Beleidsprogramma Energiebesparing	0	0	0	631	4.825	0	4.825
Beleidsprogramma bouwregelgeving	0	0	0	1.592	1.306	0	1.306
Innovatieregelingen gebouwde omgeving	0	0	0	6.905	1.709	1.000	709
Revolverend fonds EGO	0	0	0	0	50.000	135.000	- 85.000
Tijdelijke regeling blok voor blok	0	0	0	50	80	500	- 420
Tijdelijke stimuleringsregeling energiebesparing	0	0	0	3.427	6.910	0	6.910
Opdrachten	0	0	0	3.550	2.675	26.475	- 23.800
Beleidsprogramma Energiebesparing	0	0	0	2.491	1.634	24.339	- 22.705
Beleidsprogramma bouwregelgeving	0	0	0	1.019	998	2.136	- 1.138
Innovatieregelingen gebouwde omgeving	0	0	0	40	43	0	43
Bijdragen aan batenlastenagentschappen	0	0	0	728	0	0	0
Beleidsprogramma Energiebesparing (Agentschap NL)	0	0	0	728	0	0	0
2.2 Woningbouwproductie	0	0	0	15.177	18.880	9.635	9.245
Subsidies	0	0	0	360	340	25	315
Beleidsprogramma woningbouwproductie	0	0	0	360	340	25	315
Opdrachten	0	0	0	490	377	863	- 486
Beleidsprogramma woningbouwproductie	0	0	0	490	377	863	- 486
Bijdragen aan batenlastenagentschappen	0	0	0	14.327	18.163	8.747	9.416
Beleidsprogramma woningbouwproductie (Agentschap NL)	0	0	0	14.327	0	0	0
Beleidsprogramma woningbouwproductie (Agentschap RvO)	0	0	0	0	18.163	8.747	9.416
2.3 Kwaliteit woonomgeving	0	0	0	6.042	3.551	3.774	- 223
Subsidies	0	0	0	2.543	2.650	20	2.630
Beleidsprogramma woonomgeving e.a.	0	0	0	2.533	2.650	20	2.630
Wijkverpleegkundigen	0	0	0	10	0	0	0
Opdrachten	0	0	0	1.425	776	3.754	- 2.978
Beleidsprogramma woonomgeving e.a.	0	0	0	1.425	758	3.754	- 2.996
Wijkverpleegkundigen	0	0	0	0	18	0	18
Bijdragen aan medeoverheden	0	0	0	2.074	125	0	125
Beleidsprogramma woonomgeving e.a.	0	0	0	2.074	125	0	125
2.4 Revolverend Fonds Energiebesparing Verhuurders	0	0	0	0	200	0	200
Bijdragen aan batenlastenagentschappen	0	0	0	0	200	0	200

	2010	2011	2012	2013	Realisatie 2014	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 2014	Vershil 2014
Uitvoeringskosten Revolverend Fonds Energiebesparing Verhuurders	0	0	0	0	200	0	200
Ontvangsten:	0	0	0	2.056	305	91	214

E Toelichting op de financiële instrumenten

2.1 Energie en bouwkwaliteit

Subsidies

Beleidsprogramma Energiebesparing

Bij tweede suppletore begroting 2014 is het budget voor het Beleidsprogramma Energiebesparing in 2014 herschikt, onder meer in verband met de invoering begin 2015 van het voorlopige energielabel voor eigenaren-bewoners, dat zij via een webtool eenvoudig kunnen omzetten in een definitief label.

Beleidsprogramma Bouwregelgeving

Bij de eerste en tweede suppletore begroting 2014 heeft binnen het budget van het beleidsprogramma bouwregelgeving een herallocatie plaatsgevonden van opdrachten naar subsidies.

In lijn met de adviezen van de commissie-Dekker zijn de beleidsvoornemens voor een nieuw stelstel voor kwaliteitsborging voor het bouwen uitgewerkt. De belangrijkste doelen zijn verhoging van de kwaliteit gedurende het hele traject van de bouw plus verbetering van de positie van de bouwconsument. Op 27 november 2013 is de Tweede Kamer over de beleidsvoornemens geïnformeerd (Kamerstukken II, 2013–2014, 32 757, nr. 91). In 2014 zijn de beleidsvoornemens nader uitgewerkt in een concept wetsvoorstel. Het streven is om het nieuwe wettelijke stelstel voor kwaliteitsborging op 1 januari 2016 in werking te laten treden.

In 2014 is een project uitgevoerd voor aanpassing van Nederlandse beoordelingsrichtlijnen, die vallen onder het erkende stelstel van kwaliteitsverklaringen. NEN heeft met cofinanciering van BZK de markt geïnformeerd over CE-markering en geharmoniseerde normen die gebruikt moeten worden voor het testen van producten en uitvoeren van beoordelingen ten behoeve van de CE-markering op bouwproducten. Op 19 december 2014 is de wijziging van het Bouwbesluit 2012 over onder andere vereenvoudiging regels voor particuliere opdrachtgevers ter voorhang naar de Eerste en Tweede Kamer gestuurd.

Energiebesparing verhuurders

De Stimuleringsregeling Energieprestatie Huursector (STEP) voor energiebesparing bij huurwoningen onder de liberalisatiegrens is op 1 juli 2014 in werking getreden. In 2014 is voor € 104 mln. subsidie aangevraagd. Er is nog € 291 mln. beschikbaar na aftrek van de uitvoeringskosten van de regeling. Bij voldoende beschikbaar budget kan tot en met 31 december 2017 subsidie aangevraagd worden. Uitbetaling vindt plaats in 2018 en 2019.

Innovatieregelingen gebouwde omgeving

Met het oog op de beleidsmatige doorwerking van de resultaten van het Innovatieprogramma Energiesprong (waaronder de deal Stoomversnelling en de deals voor particuliere woningeigenaren) en optimale benutting van de daarvoor beschikbare gelden is de looptijd van het programma verlengd tot en met 2015 en is bij tweede suppletoire begroting 2014 een mutatie van € 1,7 mln. naar 2015 doorgevoerd.

Revolverend fonds EGO

Het aantal aanvragen van eigenaren-bewoners voor een lening uit het Nationaal Energiebespaarfonds in 2014 is lager dan verwacht werd bij de start van het fonds in januari 2014. Hiervoor zijn mogelijke oorzaken aan te wijzen (Kamerstukken I/II, 2014–2015, 33 779 XVIII, nr. 4). Bij tweede suppletoire begroting zijn de resterende middelen van € 25 mln. doorgeschoven naar 2015. Conform de wens van de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 2014–2015, 30 196, nr. 261) wordt onderzocht of er mogelijkheden zijn om binnen de kaders van het Woonakkoord het fonds toegankelijker te maken en beter onder de aandacht te brengen zonder de risico's van het Rijk te vergroten.

Conform planning is in 2014 het Fonds Energiebesparing Huursector geopend. Het voor dit fonds in 2014 beschikbare budget ad € 57,8 mln. is in 2014 niet tot betaling gekomen. De resterende € 2,2 mln. is gereserveerd voor de meerjarige uitvoeringskosten van het fonds, waarvan in 2014 € 0,2 mln. tot betaling is gekomen. De uitgaven worden verantwoord op artikelonderdeel 2.4 van de begroting. De aan dit revolverende fonds gestelde eisen vragen om een ambitieuze inzet van verhuurders en voldoende tijd om een project goed op te zetten en eventueel de cofinanciering te realiseren.

Tijdelijke regeling Blok voor Blok

Op 1 oktober 2014 is de opgedane kennis en ervaring bij de Blok voor Blok-projecten overgedragen aan de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). Onder die vlag moet een verdere versnelling plaatsvinden op het gebied van energiebesparing bij met name eigenaren van woningen. De VNG ondersteunt nieuwe lokale initiatieven financieel. Het Ministerie van BZK heeft hiervoor vanuit het Energieakkoord voor duurzame groei over de periode 2014 tot en met 2016 in totaal € 15 mln. beschikbaar gesteld.

Tijdelijke Stimuleringsregeling Energiebesparing

De € 30 mln. die op grond van het Energieakkoord voor duurzame groei beschikbaar is gesteld voor de jaren 2014 t/m 2016 is oorspronkelijk aan het instrument opdrachten toegevoegd. De middelen voor de ondersteuning van lokale initiatieven door gemeenten worden als subsidie aan de VNG beschikbaar gesteld. De desbetreffende € 15 mln. is daarom overgeboekt naar het instrument subsidies; voor 2014 betreft dit € 5 mln.

Opdrachten

Beleidsprogramma energiebesparing

Zoals toegelicht bij de tweede suppletoire begroting 2014 heeft binnen het beleidsprogramma Energiebesparing een herschikking plaatsgevonden van opdrachten naar subsidies. Bij eerste suppletoire is € 4,2 mln. en bij tweede suppletoire begroting € 3 mln. overgeheveld naar artikelonderdeel 2.2.

Beleidsprogramma Bouwregelgeving

Binnen het beleidsprogramma Bouwregelgeving heeft een herschikking plaatsgevonden van opdrachten naar subsidies. Voorts heeft voor de uitvoering van beleid op het gebied van Bouwregelgeving een overheveling plaatsgevonden naar artikelonderdeel 2.2. Zie tevens de toelichting op het beleidsprogramma bij het instrument subsidies.

Innovatieregelingen Gebouwde Omgeving

Binnen de Innovatieregelingen Gebouwde Omgeving heeft een herschikking plaatsgevonden van subsidies naar opdrachten. Zie verder de toelichting op dit onderdeel onder het kopje subsidies.

2.2 Woningbouwproductie

Subsidies

Beleidsprogramma Woningbouwproductie

Het aantal verleende bouwvergunningen voor koopwoningen in eigenbouw, als percentage van het totale aantal bouwvergunningen voor koopwoningen, bedroeg in de eerste drie kwartalen van 2014 18%.¹¹ In 2014 heeft het Expertteam Eigenbouw aan ruim 15 gemeenten advies verstrekt. Het Expertteam¹² is in 2014 uitgebreid met 2 nieuwe experts en een nieuwe ambassadeur. In 2014 is de toolbox Eigenbouw voor gemeenten (7 thematische factsheets) geactualiseerd. Daarnaast is er een informatiefilm gemaakt voor werkbezoeken en voor een presentatie aan de G32-gemeenten.

Ook in 2014 heeft het Expertteam (kantoor)Transformatie gemeenten, eigenaren en overige betrokkenen ondersteund bij het komen tot het transformeren van leegstaande kantoren en maatschappelijk vastgoed naar woonruimte. In de Noord- en Zuidvleugel is gekeken hoe transformatie kan bijdragen aan de verstedelijkingsopgaven aldaar. De Juridische Expertpool Planschade Kantoren (één van de «rijksacties» uit het covenant) heeft de provincie Utrecht ondersteund bij de vormgeving van haar provinciale structuurvisie, waarmee zij de ruimte die er nog is voor het bouwen van nieuwe kantoren wil inperken en transformeren van bestaande kantoorpanden wil stimuleren.^{13 14}

In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Kamerstukken II, 2010–2011, 32 660, nr. 17) is opgenomen dat de programmering van de verstedelijking wordt overgelaten aan provincies en gemeenten. Vanwege de grote kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwopgave in de Noord- en Zuidvleugel van de Randstad is het Rijk alleen in deze regio's actief betrokken bij realisatie van deze opgave. Voor enkele grootschalige ontwikkelingen zijn, in samenwerking met andere (rijks-)overheden, (structuur)visies opgesteld. In de Zuidvleugel is het MIRT-onderzoek «Stimuleren Stedelijke Wonen in de Zuidelijke Randstad» in uitvoering.

¹¹ «Nieuwbouwwoningen: afgegeven vergunningen naar opdrachtgever, eigendomsvorm», CBS 2014

¹² www.expertteameigenbouw.nl

¹³ www.rvo.nl/transformatie

¹⁴ www.rvo.nl/JEP

Verder is in 2014 de Actieagenda Bouw als zelfstandig project tot een einde gekomen en zijn de acties waar mogelijk geïmplementeerd in de dagelijkse praktijk van de bouwsector, kennis en onderwijswereld en rijksoverheid. Hierbij zijn BZK en andere departementen betrokken.

In maart 2014 heeft een plenair debat met de Tweede Kamer plaatsgehad over het rapport «Kosten Koper» van de Tijdelijke Commissie Huizenprijzen (TCH) en de kabinetsreactie daarop. Naar aanleiding van de in het debat ingediende moties is aanvullend onderzoek uitgezet dat in 2015 aan de Tweede Kamer zal worden gezonden. Daarnaast is bij organisaties van consumenten en bouwondernemingen nagegaan hoe zij tegenover het voorstel van de TCH staan om een uniforme eindnota bij oplevering van een nieuwbouwwoning te verplichten.

In 2014 is de situatie ten aanzien van de financiële positie bij de gemeentelijke grondbedrijven in beeld gebracht. Uit het onderzoek blijkt dat gemeenten hebben afgeboekt op hun grondposities en de eerstkomende jaren naar verwachting nog een verlies zullen moeten nemen (*ceteris paribus*) dat in lijn ligt met de uitkomsten van de eerdere onderzoeken hiernaar. Samen met het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en met onder andere de VNG en het IPO wordt bekeken welke vereenvoudigingen en verbeteringen op gebied van het grondbeleid mogelijk zijn in de rijkswet- en regelgeving, teneinde (woning)bouwprojecten makkelijker en sneller tot stand te laten komen en betere kansen te bieden voor organische gebiedsontwikkeling.

Opdrachten

Beleidsprogramma Woningbouwproductie

Binnen het beleidsprogramma Woningbouwproductie heeft eenerschikking plaatsgevonden van opdrachten naar subsidies. De precieze invulling van het beleidsprogramma op projectniveau was nog niet bekend ten tijde van het opstellen van de oorspronkelijke begroting. Zie verder de toelichting onder het kopje subsidies.

Bijdrage baten-lastenagentschappen

Beleidsprogramma woningbouwproductie (Agentschap NL)

De op dit instrument opgenomen middelen zijn bestemd voor de programma's die de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in opdracht van BZK. Zoals toegelicht bij de eerste en tweede supplettoire begroting 2014 zijn middelen overgeheveld van artikel 1 en artikelonderdeel 2.1 en 2.3. Onder deze programma's vallen onder meer de implementatie van Europese richtlijnen, de uitvoering van de energiebesparings-convenanten, de uitvoering van maatregelen uit het Energieakkoord voor duurzame groei, de expertteams particulier opdrachtgeverschap en kantorentransformatie, de uitvoer van de BEW-regeling en de uitvoering van het programma bevolkingsdaling.

2.3 Kwaliteit woon- en leefomgeving

Subsidies

Beleidsprogramma woonomgeving

Binnen het beleidsprogramma woonomgeving heeft gedurende het jaar 2014 eenerschikking plaatsgevonden van opdrachten naar subsidies om de uitgaven op het juiste instrument te verantwoorden. Dit beleidspro-

gramma maakt het mogelijk dat bewoners de ruimte krijgen om initiatieven te kunnen ondernemen die de leefbaarheid in wijken en regio's bevorderen. Indien wet- en regelgeving de initiatieven belemmert, wordt er naar oplossingen gezocht.

Het Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA bewoners) heeft in 2014 met bewoners gewerkt aan een vitale samenleving waarin bewoners een actievere rol hebben.

Voor EU-arbeidsmigranten zijn met negen regio's afspraken gemaakt om 31.000 extra huisvestingsplekken te genereren (Kamerstukken II, 2013–2014, [29 407 XVIII, nr. 188](#), Bijlage 1 en 2). De Minister voor Wonen en Rijksdienst informeert jaarlijks de Tweede Kamer over de voortgang van de gemaakte afspraken (Kamerstukken II, 2013–2014, [29 407 XVIII, nr. 188](#)).

Omtrent ouderenhuisvesting is de Transitieagenda Langer Zelfstandig Wonen opgesteld, waaruit verschillende acties zijn voortgevloeid (Kamerstukken II, 2013–2014, [32 847 XVIII, nr. 121](#)). Voor studentenhuisvesting zijn de acties uit het actieplan nader uitgevoerd (Kamerstukken II, 2013–2014, [33 104 XVIII, nr.7](#)).

Achter de voordeur/multiprobleemgezinnen (frontlijnaanpak)

Met het landelijk project Integrale Aanpak (voorheen getiteld achter de voordeur/multiprobleemgezinnen) zijn gemeenten sinds 2007 ondersteund (Projectplan 2014 Landelijk project integrale aanpak, www.integrale-aanpak.nl). Het project gaat per 1 januari 2015 deels over naar Platform31 en deels naar het programma Gemeenten van de Toekomst.

Krachtige steden

Het kabinet heeft aangekondigd een Agenda Stad aan de Tweede Kamer te sturen met maatregelen om de groei, leefbaarheid en innovatie in Nederlandse steden te versterken (Kamerstukken II, 2014–2015, [34 000, nr. 1](#), Miljoenennota 2015) (Kamerstukken II, 2014–2015, [34 000, nr. 4](#), Werken aan groei). Deze agenda zal in de zomer van 2015 worden gestuurd aan de Tweede Kamer.

Aandachtswijken

De Tweede Kamer is in november 2014 geïnformeerd over de voortgang van de Wijkeraanpak (Kamerstukken II, 2014–2015, [32 847 XVIII, nr. 131](#)). Ook is de Woningwet en de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek gewijzigd ([Staatsblad 2014, 249](#); Kamerstukken II, 2013–2014, [33 797 XVIII, nr. 2](#)). Daarmee wordt het instrumentarium uitgebreid om onrechtmatige bewoning tegen te gaan. Tevens wordt concentratie van mensen met een uitkering, overlastgevend gedrag of criminaliteit tegengegaan.

Kwaliteitssprong Rotterdam-Zuid

Het Nationaal Programma Rotterdam Zuid heeft als doel de leefomgeving in Rotterdam-Zuid te verbeteren. Woningcorporaties hebben extra investeringsruimte gekregen op grond van de Verhuurdersheffing. Op 12 juni 2014 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de verbetering van het functioneren van VVE's, waarmee eigenaren en VVE-bestuurders meer mogelijkheid hebben om voldoende reserve op te bouwen (Kamerstukken II, 2013–2014, [27 926 XVIII, nr. 226](#)).

Programma Bevolkingsdaling

In 2014 heeft BZK de krimp- en anticipeerregio's bij het uitvoeren van de lokale actieplannen ondersteund. Het programma bevolkingsdaling is in 2014 onderwerp geweest van een onderzoek door het Team Midterm Review (Kamerstukken II, 2014–2015, 31 757 XVIII, nr. 55, Bijlage) en van een beleidsdoorlichting (Kamerstukken II, 2014–2015, 34 000 XVIII, nr. J). In reactie hierop heeft het kabinet besloten tot nieuwe criteria voor krimp- en anticipeerregio's. Tevens is vanuit het Rijk een samenwerkingsagenda opgesteld met krimp- en anticipeergebieden. De reacties op de doorlichtingen zijn opgenomen in een brief van 19 december aan de Eerste Kamer, waarin het kabinet ook reageert op de motie Barth c.s. (Kamerstukken II, 2014–2015, 34 000 XVIII).

Opdrachten

Beleidsprogramma woonomgeving e.a.

Binnen het beleidsprogramma Woonomgeving heeft een herschikking plaatsgevonden van opdrachten naar subsidies. De precieze invulling van het beleidsprogramma op projectniveau was nog niet bekend ten tijde van het opstellen van de oorspronkelijke begroting. Zie verder de toelichting op het beleidsprogramma onder het kopje subsidies.

Wijkverpleegkundigen

Het programma Zichtbare Schakel is afgerond en geëvalueerd. De Tweede Kamer is hierover geïnformeerd (Kamerstukken II, 2014–2015, 30 597 XVIII, nr. 470). Gelden zijn ondermeer ingezet voor de personele inzet van wijkverpleegkundigen en voor de opleiding en professionalisering van de beroepsgroep (Kamerstukken II, 2014–2015, 30 597 XVI, nr. 440, Herdruk 1).

2.4 Revolverend Fonds Energiebesparing Verhuurders

Bijdrage aan baten-lastenagentschappen

Revolverend Fonds Energiebesparing verhuurders

Op dit artikelonderdeel is een budgetneutrale herschikking uitgevoerd vanuit artikelonderdeel 2.1, zoals vermeld bij de tweede suppletoire begroting 2014. Het fonds is eind 2014 geopend; het grootste deel van de fondsgelden (57,8 mln.) voor 2014 wordt overgeboekt naar 2015.

Verplichtingen

Het voor 2014 beschikbare verplichtingenbudget is met bijna € 58 mln. onderschreden. Dat heeft twee belangrijke oorzaken. Er is € 25 mln. ten behoeve van het Nationaal Energiebespaar Fonds reeds in 2013 verplicht. Daarnaast is sprake van een onderschrijding van € 35 mln., omdat de regeling voor energiebesparing door verenigingen van eigenaren (VvE's) in 2015 van start gaat.

Artikel 3. Kwaliteit Rijksdienst

A Algemene doelstelling

Een goed presterende rijksoverheid op het gebied van bedrijfsvoering en het bevorderen van de kwaliteit van het management van de Rijksdienst.

B Rol en verantwoordelijkheid

Voor een optimale beleidsvoorbereiding en -uitvoering moet de interne beheersing en sturing van de bedrijfsprocessen in rijksbreed verband op orde zijn. Deze bedrijfsprocessen moeten naast dienstbaar aan het beleid, ook effectief en doelmatig zijn. Daarvoor zijn heldere kaders nodig. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bepaalt in samenwerking met de andere Ministeries deze kaders en brengt daarin meer samenhang, met als doel een beter bestuurbare en meer efficiënte bedrijfsvoering binnen de Rijksdienst.

De Minister voor Wonen en Rijksdienst is systeemverantwoordelijk voor het rijksbrede beleid en de rijksbrede kaders op terreinen als personeel, informatie- en communicatietechnologie (ICT), organisatie, huisvesting, inkoop, facilitaire dienstverlening en beveiliging. Tevens is de Minister verantwoordelijk voor de primaire arbeidsvoorwaarden van het Rijk.

De Minister voor Wonen en Rijksdienst investeert vanuit zijn systeemverantwoordelijkheid in de ontwikkeling van het management(talent) van het Rijk. Bureau Algemene Bestuursdienst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bevordert en waarborgt de kwaliteit van de ambtelijke leiding op de departementen en de nationale politie. Het bureau verzorgt werving en selectie, loopbaanbegeleiding en organiseert kennisontwikkeling en -uitwisseling voor managers in de top van de rijksdienst.

Bureau Algemene Bestuursdienst (ABD) ondersteunt de departementen bij de kabinetsopdracht om in 2017 ten minste 30% vrouwen vertegenwoordigd te hebben binnen de ABD. Daarnaast verleent het bureau diensten aan nieuwe groepen binnen de ABD, zoals ZBO's en gemeenten (G4).

In de context van een krimpende overheid en de bevordering van de kwaliteit van de rijksdienst, stimuleert Bureau ABD mobiliteit en flexibiliteit. Het gaat daarbij om interdepartementale arbeidsmobiliteit en externe mobiliteit – een loopbaanstap naar een functie buiten de rijksdienst.

Bovendien is de Minister voor Wonen en Rijksdienst werkgever voor de ongeveer 70 managers binnen de topmanagementgroep, daar waar het gaat om benoemingen, arbeidsvoorwaarden en ontslag.

C Beleidsconclusies

Op 22 mei 2013 is de Hervormingsagenda Rijksdienst aan de Tweede Kamer aangeboden (Kamerstukken II, 31 490 nr. 119). In het beleidsverslag zijn de belangrijkste punten opgenomen.

D Tabel Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 3 Kwaliteit Rijksdienst

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)							
	2010	2011	2012	2013	Realisatie 2014	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 2014	Vershil 2014
Verplichtingen:	0	0	0	18.880	32.104	17.896	14.208
Uitgaven:	0	0	0	20.959	30.006	17.896	12.110
3.1 Kwaliteit Rijksdienst	0	0	0	20.959	30.006	17.896	12.110
Subsidies	0	0	0	3.698	3.641	3.400	241
Fysieke Werkomgeving Rijk	0	0	0	298	241	0	241
Subsidie A&O-fonds	0	0	0	3.400	3.400	3.400	0
Opdrachten	0	0	0	9.108	8.015	8.920	- 905
Bedrijfsvoering Rijk	0	0	0	9.108	8.015	8.920	- 905
Bijdragen aan batenlastenagentschappen	0	0	0	8.153	18.350	5.576	12.774
Arbeidsmarkt Communicatie	0	0	0	5.653	6.293	5.576	717
Bijdrage	0	0	0	0	5.257	0	5.257
Eigenaarsbijdrage	0	0	0	2.500	6.800	0	6.800
Ontvangsten:	0	0	0	828	8.207	250	7.957

E Toelichting op de financiële instrumenten

3.1 Kwaliteit Rijksdienst

Subsidie

Fysieke Werkomgeving Rijk

In 2014 is € 240.000 subsidie verleend voor onderzoek t.a.v. de fysieke werkomgeving voor ambtenaren van de rijksdienst. De Fysieke Werkomgeving Rijk (FWR) is een concept voor een kantooromgeving voor ambtenaren dat flexibel, tijd- en plaatsafhankelijk (samen)werken mogelijk maakt.

Subsidies Arbeidsmarkt- en opleidingsfondsen (A&O-fonds)

Het A+O Fonds Rijk heeft € 3,4 mln. subsidie ontvangen in 2014. Deze subsidie is onderdeel van de Cao-afspraken. Het bestuur dat bestaat uit Sociale Partners heeft in 2014 o.a. ingezet op instroom en behoud van arbeidsbeperkten en op instrumenten voor de medewerker ter ondersteuning van zijn duurzame inzetbaarheid.

Opdrachten

Bedrijfsvoering Rijk

Er is in 2014 verder gewerkt aan het realiseren van in- door- en uitstroom van rijksambtenaren. De uitvoering van het VWNW beleid is in volle gang. De vier mobiliteitsorganisaties van het Rijk, die samenwerken in het platform Mobiliteit, hebben de begeleiding verder vormgegeven op basis van de opgedane ervaringen. Eind 2014 is een paritair uitgevoerde evaluatie van het VWNW beleid gestart, waarvan de resultaten in de zomer van 2015 worden verwacht.

Op het gebied van ICT is verder gewerkt aan de ambities uit de I-strategie Rijk (Kamerstukken II, 26 643, nr. 216), te weten een meer samenhangende I-infrastructuur, een platform voor tijd-, plaats- en apparaatafhankelijk werken en de beheersing van grote ICT-projecten. Als voorbeeld is geïnvesteerd in de doorontwikkeling van het ICT-dashboard (Kamerstukken II, 26 643, nr. 336). Op 15 oktober 2014 heeft de Tijdelijke commissie ICT-projecten het rapport «Grip op ICT» (Kamerstukken II, 33 326, nr. 5) aan de Kamer aangeboden. In het vierde kwartaal 2014 is de kabinetsreactie hierop voorbereid.

Verder is de gesloten rijkscloud uitgewerkt en wordt nu verder gerealiseerd. De Baseline Informatiebeveiliging Rijk is geïmplementeerd en er is gestart met het monitoren en bevorderen van de voortgang en de ondersteuning van de departementen bij de implementatie van de BIR.

In 2014 zijn met vijf Ministeries (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Financiën, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Economische Zaken en Onderwijs Cultuur en Wetenschap) pilotprojecten gestart voor DWR Archief (Digitale Werkplek Rijk). DWR Archief is als generieke dienst vastgesteld. Ook de Enterprise Architectuur Rijk is vastgesteld samen met de bijbehorende beheer en doorontwikkel-afspraken. Daarnaast is de architectuurkennisbank opgeleverd en de Standaardenlijst Rijk doorontwikkeld. Ook is in 2014 gestart met het professionaliseringstraject voor Rijks-ICT-architecten.

In 2014 zijn twee (Rijks)Overheidsdatacenters (ODC's) gerealiseerd: het ODC van SSC-ICT Haaglanden in Rijswijk en het gerenoveerde Datacenter van de Belastingdienst in Apeldoorn. In totaal zijn er nu vier (Rijks)Overheidsdatacenters gerealiseerd. In het ODC van SSC ICT Haaglanden worden nu de technische voorzieningen geïnstalleerd waarna de benodigde hardware zal worden geplaatst. Ultimo december 2014 waren 19 van de 64 huidige datacenters gesloten.

De ingezette vermindering van het aantal ICT-organisaties wordt voorgezet en is nu teruggebracht naar circa tien van de oorspronkelijke 40.

Alle 20 inkoopuitvoeringsorganisaties zijn in bedrijf en doorlopen thans een kwaliteitstraject, gericht op de verdere professionalisering van de inkoop. Bijzondere aandacht gaat hierbij uit naar het verbeteren van het contract- en leveranciersmanagement en het aanscherpen van de inkoopinformatie. Alle 34 categorieën voor de generieke inkoop zijn operationeel. In 2014 is het project DigilInkoop afgerond en zijn afspraken gemaakt over het aansluiten van de resterende departementen. Elektronisch bestellen en elektronisch factureren lopen weliswaar achter bij de initiële doelstellingen maar laten een gestage groei zien waardoor de batenrealisatie zich in positieve zin ontwikkelt. Voor wat betreft de inkoopbeleiddoelen maken de milieucriteria, sociale voorwaarden, social return en innovatiegericht inkopen deel uit van de rijksbrede inkooppraktijk. Met betrekking tot de toepassing van social return en de internationale sociale voorwaarden zijn (beleids)evaluaties uitgevoerd. De evaluatie social return is aan de Tweede Kamer aangeboden (Kamerstukken II, 32 501 nr. 23), de evaluatie van de internationale sociale voorwaarden wordt in 2015 aan Tweede Kamer aangeboden.

Op aangeven van de Minister voor Wonen en Rijksdienst is bij het inkoopexpertisecentrum PIANOo een loket voor maatschappelijk verantwoord inkopen ingericht waarvan alle inkopers in het publieke domein gebruik kunnen maken. In de jaarlijkse bedrijfsvoeringsrapportage wordt gerapporteerd over de toepassing van de inkoopkaders voor het rijk.

De rijksbrede kengetallen over de bedrijfsvoering staan vermeld in de jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk.

Bijdragen aan baten-lastenagentschappen

Arbeidsmarkt Communicatie

In 2014 heeft een beleidsdoorlichting plaatsgehad van de arbeidsmarktcommunicatie Rijk die eind 2014 aan de Tweede Kamer is aangeboden (Kamerstukken II 34 120 nr. 2).

Geconcludeerd is dat de arbeidsmarktcommunicatiestrategie en ingezette instrumenten en activiteiten op hoofdlijnen aansluiten bij de personele en organisatorische ontwikkelingen bij het Rijk en arbeidsmarkt (communicatie)ontwikkelingen. Ook is geconstateerd dat het Rijk op een goede wijze is gestart met de ontwikkeling van een monitoringsysteem van kritische prestatie indicatoren om de effectiviteit en efficiëntie van de arbeidsmarktcommunicatiestrategie continue te monitoren. Dit systeem moet worden doorontwikkeld.

Bijdrage Logius

Het gaat hier om diverse opdrachten aan Logius voor het berichtenverkeer, managed services en Digilinkoop.

Eigenaarsbijdrage UBR

Conform de regeling Agentschappen, waarin gesteld is dat de eigenaar moet zorgdragen dat een Agentschap geen negatief eigen vermogen heeft, heeft UBR bij tweede suppletoire begroting een eigenaars bijdrage ontvangen van € 6,8 mln.

Ontvangsten

Het eigen vermogen van Logius en SSC-ICT Haaglanden komt ultimo 2013 boven de maximaal toegestane 5% van de gemiddelde omzet van de afgelopen 3 jaar. Conform de Regeling Agentschappen is dit surplus bij eerste suppletoire afgeroomd door de eigenaar, waardoor de ontvangsten hoger zijn dan geraamd in begroting.

Artikel 6 Uitvoering rijksvastgoedbeleid

A Algemene doelstelling

Het verzorgen van de rijkshuisvesting van Hoge Colleges van Staat, het Ministerie van Algemene Zaken en het Koninklijk Huis, het beheren van monumenten die, naar hun aard, niet geschikt zijn voor rijkshuisvesting en het uitvoeren van het rijkshuisvestingsbeleid.

Het realiseren van een optimaal financieel resultaat bij het verwerven, beheren, ontwikkelen en vervreemden van materiële activa (onroerend goed) van/voor het Rijk voor de realisatie van rijksdoelstellingen.

B Rol en verantwoordelijkheid

De Minister voor Wonen en Rijksdienst is op basis van het Besluit Rijksgebouwendienst 1999 (KB), als opdrachtgever en uitvoerder verantwoordelijk voor:

- de huisvesting van de Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Algemene Zaken;
- de huisvesting van het Koninklijk Huis, voor zover vallend onder de verantwoordelijkheid van de Staat;
- het beheer en onderhoud van de monumenten die aan de Rijksgebouwendienst zijn toevertrouwd en die naar hun aard niet geschikt zijn voor de huisvesting van rijksdiensten;
- de doelmatige uitvoeringspraktijk van de rijkshuisvesting binnen de wettelijke en afgesproken kaders.

Daarnaast is de Minister voor Wonen en Rijksdienst op het terrein van rijksvastgoed verantwoordelijk voor:

- de uitvoering van het (privaatrechtelijk) beheer van onroerende zaken die aan de Staat toebehoren dan wel zijn toevertrouwd, een en ander voor zover de verantwoordelijkheid voor dat beheer niet bij of krachtens de wet bij een of meer andere Ministers is gelegd;
- de coördinatie van de samenwerking en afstemming tussen de diensten die onderdeel vormen van het rijksvastgoedstelsel, zowel in de regio als landelijk (regiefunctie). Ter bevordering van de samenwerking en afstemming tussen de diensten fungeert de Raad voor Vastgoed Rijksoverheid (RVR);
- de vertegenwoordiging namens het Rijk bij gebiedsontwikkelingsprojecten waarbij meervoudige rijksdoelstellingen aanwezig zijn. Ook hierbij wordt gestreefd naar een optimale inzet van (overtollige) rijksactiva en/of financiële bijdragen van het Rijk.

Middelenafspraken

De Minister voor Wonen en Rijksdienst verzorgt de ingebruikgeving en vervreemding van (overtollige) onroerende zaken van andere Ministers. Voor zover er op basis van de begrotingsregels van het kabinet sprake is van een middelenafpraak met een Minister, wordt de opbrengst uit ingebruikgeving en/of vervreemding door deze Minister begroot en verantwoord op de eigen begroting.

C Beleidsconclusies

De voorliggende verantwoording betreft de Rijksgebouwendienst en het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf. De Dienst Vastgoed Defensie (DVD), de Rijksgebouwendienst, het Rijksvastgoed- en Ontwikkelingsbedrijf en de directie Rijksvastgoed zijn op 1 juli 2014 samengegaan in het Rijksvastgoedbedrijf. De Ministeriële verantwoordelijkheid voor de DVD is

bij koninklijk besluit op 1 januari 2015 overgeheveld van het Ministerie van Defensie naar het Ministerie van BZK.

De Hoge Colleges van Staat en het Ministerie van Algemene Zaken zijn binnen de beschikbare budgettaire kaders gehuisvest. Aan de Koning zijn de drie staatspaleizen Huis ten Bosch, Paleis op de Dam en Paleis Noordeinde ter beschikking gesteld.

De Hoge Colleges van Staat, het Ministerie van Algemene Zaken en de Koning hebben gezamenlijk de beschikking over ca. 260.000 m² bruto vloeroppervlak, waarop onderhoudswerkzaamheden zijn uitgevoerd.

Aan diverse monumenten zijn onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd. Het ging daarbij in 2014 onder andere om paleis Soestdijk, vesting Naarden, kasteel Radboud, Slot de Assumburg en Huis Doorn.

De doelstelling om in 2014 de maatregelen in het kader van tranche 1 (met name objecten met een 24-uursfunctie) voor FCIB (Functioneel Controleren, Inregelen en Beproeven) af te ronden, is vrijwel geheel gerealiseerd. Met FCIB worden klimaatinstallaties in gebouwen zodanig ingeregeld, dat een optimaal thermisch comfort wordt bereikt bij een minimale verstoring van het bedrijfsproces en een zo laag mogelijk energiegebruik.

Het Rijksvastgoedbedrijf zorgt voor beleidsondersteuning aan verschillende beleidsonderdelen (IenM, DG Wonen en Bouwen etc.). Dit vertaalt zich bijvoorbeeld in advisering over uitvoerbaarheid van (voorgenomen) beleid. Onderwerpen die het afgelopen jaar hebben gespeeld, betroffen voornamelijk leegstand van kantoren, (brand)veiligheid, energiebesparing en duurzaam inkopen. Ontwikkelingen als deze raken beleidsonderdelen primair.

De uitvoering van het (privaatrechtelijk) beheer van onroerende zaken die aan de Staat toebehoren dan wel zijn toevertrouwd, een en ander voor zover de verantwoordelijkheid voor dat beheer niet bij of krachtens de wet bij een of meer andere Ministers is gelegd, is conform verwachtingen gerealiseerd.

Het nieuwe financiële kader voor de overname van overtollig gesteld vastgoed door het Rijksvastgoedbedrijf, het Kader Overname Rijksvastgoed (KORV), is in 2014 verder uitgewerkt.

In opdracht van de Interdepartementale Commissie Rijksvastgoed wordt de rijksbrede vastgoedportefeuillestrategie uitgewerkt per provincie in het verlengde van departementale vastgoedportefeuillestrategieën. In 2014 heeft het Rijksvastgoedbedrijf daartoe een pilot uitgevoerd voor de provincie Flevoland en is daarover met de provincie overleg gevoerd. Het Rijksvastgoedbedrijf heeft in 2014 160 verkopen gerealiseerd: ruim 400 ha grond en ruim 290.000 m² bvo gebouwen¹⁵.

¹⁵ Administratie RVOB

D Tabel Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 6 Uitvoering Rijksvastgoedbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid (bedragen x € 1.000)							
	2010	2011	2012	2013	Realisatie 2014	Oorspronkelijk vastgestelde begroting 2014	Vershil 2014
Verplichtingen:	0	0	0	0	163.108	144.826	18.282
Uitgaven:	0	0	0	0	162.415	144.826	17.589
6.1 Een doelmatige uitvoeringspraktijk van de Rijkshuisvesting	0	0	0	0	59.416	57.753	1.663
Bijdragen aan baten-lastenagenschappen	0	0	0	0	59.416	57.753	1.663
Bijdrage aan Rgd voor huisv							
Koninklijk Huis, HoCoSta's en AZ	0	0	0	0	38.798	37.905	893
Bijdrage aan Rgd voor monumenten	0	0	0	0	11.328	10.195	1.133
Bijdrage aan Rgd voor rijkshuisvesting	0	0	0	0	9.290	9.653	- 363
6.2 Beheer materiele activa	0	0	0	0	102.999	87.073	15.926
Opdrachten	0	0	0	0	14.682	9.679	5.003
Beheer en plankosten	0	0	0	0	14.682	9.679	5.003
Bekostiging	0	0	0	0	64.233	56.415	7.818
Zakelijke lasten	0	0	0	0	64.233	56.415	7.818
Bijdragen aan baten-lastenagenschappen	0	0	0	0	24.084	20.979	3.105
Bijdrage RVOB	0	0	0	0	24.084	20.979	3.105
Ontvangsten:	0	0	0	0	148.547	116.841	31.706

E Toelichting op de financiële instrumenten

6.1 Een doelmatige uitvoeringspraktijk van de Rijkshuisvesting

Bijdragen aan baten-lastenagenschappen

Bijdrage aan RVB voor huisvesting Koninklijk Huis, Hocosta's en AZ

De overschrijding wordt met name veroorzaakt door, zoals ook bij de 2^e suppletoire begroting is gemeld, de extra kosten die zijn gemaakt voor het onderhoud aan de beveiliging van de Koninklijke Woon- en werkverblijven, deels als gevolg van de Nuclear Security Summit.

Bijdrage aan RVB voor het beheren van monumenten

Bij de uitgaven voor monumenten is sprake van hogere realisatie dan begroot. Dit is met name een gevolg van de reguliere exploitatiekosten van het monument paleis Soestdijk.

Gerealiseerde prestaties voor 2014 zijn:

Prestatie-indicator	Basiswaarde	Peildatum	Streefwaarde	Periode	Realisatie
Gebruiksgraad monumenten	95%	2009	95%	2014	98%

Bron: BZK/Rgd administraties

De gebruiksgraad op 31 december 2014 van de monumenten met een erfgoedfunctie (maar zonder rijkshuisvestingsfunctie) is 98% (was 98% ultimo 2013). De gebruiksgraad is het aantal m²'s bruto vloeroppervlak (bvo) per object dat in gebruik is in verhouding tot het totaal aantal m²'s bvo. Een deel van de monumenten is naar hun aard niet geschikt voor gebruik, zoals gedenknaalden of grafmonumenten. Deze zijn buiten de berekening gehouden.

Bijdrage aan RVB voor rijkshuisvesting

De onderschrijding is met name een gevolg van minder kosten voor energiebesparing in 2014. De kosten verschuiven naar 2015.

6.2 Beheer materiële activa

Beheer onroerend goed

Opdrachten

Beheer- en plankosten

Het gaat hierbij om uitgaven voor onderhoud en beheer van de onroerende zaken. Beheerkosten zijn (externe) kosten in verband met ingebruikgeving en vervreemding, bijvoorbeeld taxatiekosten.

De raming van de ontwerpbegroting is bij 1e suppletoire begroting met € 3 mln. en bij 2^e suppletoire begroting met € 2,5 mln. verhoogd. Door de verslechterde vastgoedmarkt blijven panden langer in het bezit, met als gevolg hogere beheers- en transitiekosten.

Bekostiging

Zakelijke lasten

Het gaat hier om de betaling van, door gemeenten en waterschappen opgelegde, belastingen en heffingen op onroerende zaken in eigendom bij de Staat. Het betreft met name onroerendezaakbelasting (ca. 80%) en waterschaps- en rioolheffingen (ca. 20%).

De raming van de ontwerpbegroting is bij 1e suppletoire begroting met € 3,2 mln. en bij 2^e suppletoire begroting met € 3 mln. verhoogd. De hogere uitgaven voor zakelijke lasten zijn veroorzaakt door de centrale loketfunctie, waarvoor deels budgetoverhevelingen vanuit andere departementen hebben plaatsgevonden. Daarnaast is sprake van tariefverhogingen van de waterschapslasten. De hogere realisatie ten opzichte van de 2^e suppletoire is veroorzaakt door een te lage raming van de tariefverhoging van de waterschapslasten.

Bijdrage aan baten-lastenagentschappen

Bijdrage RVOB

Het betreft de bijdrage aan het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf voor de uitvoering van het (privaatrechtelijk) beheer van onroerende zaken die de Staat toebehoren en het vertegenwoordigen van het Rijk bij bepaalde gebiedsontwikkelingsprojecten. De uitvoering van het (privaatrechtelijk) beheer houdt hoofdzakelijk in: het verwerven, beheren, ontwikkelen en vervreemden van onroerende zaken.

De raming van de ontwerpbegroting is bij 1e suppletoire begroting met € 3,1 mln. verhoogd. Het betreft de bijdrage van de moeder om incidentele kosten (met name ICT) voortvloeiend uit de fusie tot het Rijksvastgoedbedrijf te dekken.

Ontvangsten

De ontvangsten zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

Zakelijke lasten

Het merendeel van de ontvangsten betreft de vergoeding die het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf ontvangt vanuit de gebruiksvergoeding in het rijkshuisvestingsstelsel voor het door hem betaalde eigenarendeel van de onroerendezaakbelasting. Daarnaast gaat het om terugbetalingen door de huurders van door het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf betaalde gebruikerslasten.

Ingebruikgevingen

Het gaat hierbij om de ingebruikgeving (verhuring) van de onroerende zaken van de Staat voor zover er voor de opbrengst uit ingebruikgeving geen middelenafpraak bestaat. Dit leidt tot inkomsten uit verpachting, huur, huurrechten benzinestations langs rijkswegen en verhuur jachtgenot.

Vervreemding

Het betreft de vervreemding van de onroerende zaken van de Staat, voor zover voor de opbrengst uit vervreemding geen middelenafpraak bestaat. Dit leidt tot inkomsten uit met name vervreemding van agrarische onroerende zaken en om vervreemding van overige onroerende zaken.

Verkoop bodemmaterialen

Hieronder vallen de ontvangsten uit de verkoop van bodemmaterialen, zoals zand.

Veiling huurrechten benzinestations

Het betreft de ontvangsten uit de veiling van huurrechten van benzinestations langs rijkswegen.

De raming van de ontwerpbegroting is bij 1e suppletoire begroting met € 5 mln. en bij 2^e suppletoire met € 21,5 mln. opwaarts bijgesteld. Het betreft grotendeels Vervreemdingen (een aantal nieuwe verkoopzaken) en de afwikkeling van een meerwaardeclausule (Groningen Seaports). De hogere realisatie ten opzichte van de 2^e suppletoire is veroorzaakt door de realisatie van een aantal verkoopzaken waarvan de afwikkeling van de transacties bij de 2^e suppletoire nog onzeker was.

3. BEDRIJFSVOERINGSPARAGRAAF

Inleiding

In de bedrijfsvoeringsparagraaf wordt ingegaan op de aandachtspunten en relevante verbeteringen in de bedrijfsvoering van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in het verslagjaar 2014. De bedrijfsvoeringsparagraaf heeft het karakter van een uitzonderingsrapportage. Voor de algemene en BZK brede onderwerpen wordt verwezen naar de bedrijfsvoeringparagraaf van het jaarverslag van hoofdstuk VII (BZK). In deze bedrijfsvoeringsparagraaf komen de verplichte elementen en specifieke onderwerpen voor hoofdstuk XVIII (W&R) aan de orde, te weten de rechtmatigheid en de totstandkoming van de beleidsinformatie.

Rechtmatigheid

Huurtoeslag

De betalingen voor de huurtoeslag worden door de Minister voor Wonen en Rijksdienst verantwoord op beleidsartikel 01 Woningmarkt van het begrotingshoofdstuk XVIII Wonen en Rijksdienst. De Rijksbegrotingsvoorschriften schrijven voor dat, indien bij statistische steekproeven de meest waarschijnlijke en/of maximale fout of onzekerheid de tolerantiegrens overschrijdt, in de bedrijfsvoeringparagraaf de meest waarschijnlijke fout of onzekerheid wordt gerapporteerd. Voor de toeslagregelingen geldt een tolerantiegrens van 3% behalve voor de huurtoeslag vanwege de geringe omvang van het desbetreffende begrotingshoofdstuk. Voor de huurtoeslag geldt voor 2014 een tolerantiegrens van 1,13%. Op basis van de meest waarschijnlijke fout voor de uitbetaalde voorschotten ad € 57,9 miljoen (1,50%) en de definitief toegekende huurtoeslagen ad € 79,7 miljoen (2,16%), wordt de – verhoudingsgewijze zeer lage – tolerantiegrens ad € 43,4 miljoen overschreden.

Het betreft rechtmatigheidsfouten in de huurtoeslag, welke regeling wordt uitgevoerd door de Belastingdienst. De Minister voor Wonen en Rijksdienst is echter beleid- en budgetverantwoordelijk voor de huurtoeslag. Vanwege de relatief kleine financiële omvang van het begrotingshoofdstuk en de relatief grote financiële omvang van de huurtoeslag, leiden de rechtmatigheidsfouten, gemaakt bij de Belastingdienst, al snel tot een overschrijding van de tolerantiegrens op begrotingshoofdstukniveau (1%). Tegelijkertijd is er geen sprake van overschrijding op artikelniveau (3%). Bij Shared Service Organisaties (SSO's) speelt een vergelijkbare problematiek. Dit probleem doet zich bij de andere toeslagendepartementen niet voor, omdat het artikel een relatief kleiner deel van het hoofdstuk beslaat. De betrokken partijen (BZK, ADR, AR, Financiën en de SSO's) zoeken gezamenlijk naar een oplossing voor verwerking in de RBV 2016.

Baten lasten agentschappen

De tolerantiegrens van de verantwoordingsstaat van de batenlastenagentschappen bedraagt € 19 mln. Deze tolerantiegrens wordt overschreden door € 52,0 mln. aan onrechtmatig aangevane verplichtingen bij aanbestedingen en door € 0,6 mln. aan overige fouten. Het totaalbedrag aan onrechtmatigheden bedraagt derhalve € 52,6 mln.

Totstandkoming beleidsinformatie

De totstandkoming van de beleidsinformatie in het jaarverslag voldoet aan de eisen die daaraan worden gesteld in de Rijksbegrotingsvoorschriften van het Ministerie van Financiën.

Totstandkoming niet financiële beleidsinformatie

In het jaarverslag van 2013 heeft de Auditdienst Rijk (ADR) opmerkingen gemaakt over de totstandkoming van de niet financiële informatie. Na afronding van het jaarverslag zijn begin 2014 maatregelen aangekondigd om monitoring en toetsing van de niet financiële informatie te versterken. Deze maatregelen hebben geleid tot een verbetering in de totstandkoming van de niet financiële informatie.

BZK is voornemens nog twee maatregelen te nemen om de totstandkoming en kwaliteit van de niet financiële informatie in het jaarverslag van 2015 verder te verbeteren. De eerste maatregel is het ontwikkelen van een controleprogramma voor de bijlagen bij het jaarverslag voor de totstandkoming van de niet financiële informatie. De tweede maatregel betreft het maken van eenduidige kwaliteitsafspraken met daarnaast afspraken over de structuur en inhoud van het dossier.

Beleidsdoorlichtingen

In 2014 zijn de beleidsdoorlichtingen Energie besparen gaat niet vanzelf (Evaluatie energiebesparingsbeleid voor de gebouwde omgeving en Evaluatie Bouwbesluit 2012) (Artikel 2.1), Beleidsdoorlichting Programma Bevolkingsdaling Rijksbegroting (Artikel 2.3), Arbeidsmarktcommunicatiestrategie Rijk en ingezette activiteiten en instrumenten (Artikel 3.1) aan de Tweede Kamer aangeboden. De beleidsdoorlichtingen zullen in 2015 worden besproken in de Tweede Kamer. Eventuele beleidsmatige consequenties lopen mee in het traject van de begrotingsvoorstellen in het voorjaar van 2015. De beleidsdoorlichtingen die betrekking hebben op hoofdstuk VII zijn opgenomen in de bedrijfsvoeringsparagraaf van hoofdstuk VII. In het beleidsverslag, dat onderdeel uitmaakt van dit jaarverslag, wordt uitgebreider ingegaan op de verschillende onderzoeken.

Financieel en materieel beheer

Voor de het financieel en materieel beheer wordt verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf van het Ministerie van BZK (VII).

Overige aspecten van de bedrijfsvoering

Voor de overige aspecten van de bedrijfsvoering wordt verwezen naar de bedrijfsvoeringsparagraaf van het Ministerie van BZK (VII).

C. JAARREKENING 2014

1. DE DEPARTEMENTALE VERANTWOORDINGSSTAAT

Departementale verantwoordingsstaat 2014 van Wonen en Rijksdienst (XVIII) (Bedragen x € 1.000)									
Art. Omschrijving	1		2		3=(2-1)		Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting		
	Verplichtingen	Ontvangsten	Verplichtingen	Ontvangsten	Verplichtingen	Ontvangsten	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
Totaal	3.440.901	3.370.782	588.412	3.696.278	3.687.093	653.994	255.377	316.311	65.582
Beleidsartikelen									
1 Woningmarkt	3.101.815	3.031.676	471.230	3.382.465	3.404.536	496.935	280.650	372.860	25.705
2 Woonomgeving en bouw	176.364	176.384	91	118.601	90.136	305	- 57.763	- 86.248	214
3 Kwaliteit Rijksdienst	17.896	17.896	250	32.104	30.006	8.207	14.208	12.110	7.957
6 Uitvoering Rijksvastgoedbeleid	144.826	144.826	116.841	163.108	162.415	148.547	18.282	17.589	31.706

2. DE SAMENVATTENDE VERANTWOORDINGSSTAAT BATEN- LASTENAGENTSCHAPPEN

Samenvattende verantwoordingsstaat 2014 inzake baten-lastenagentschappen van Wonen en Rijksdienst (XVIII) (Bedragen x € 1.000)				
Naam	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)	(4)
Baten-lastenagentschap	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2013
<i>Logius</i>				
Totale baten	91.270	115.767	24.497	100.064
Totale lasten	92.470	116.910	24.440	98.024
Saldo van baten en lasten	- 1.200	- 1.143	57	2.040
Totale kapitaalontvangsten	5.000	764	- 4.236	0
Totale kapitaaluitgaven	6.381	6.799	418	2.107
<i>P-Direkt</i>				
Totale baten	73.853	70.327	- 3.526	71.992
Totale lasten	74.595	73.876	- 73.831	71.510
Saldo van baten en lasten	- 742	- 3.549	- 2.807	482
Totale kapitaalontvangsten	10.000	0	- 10.000	9.500
Totale kapitaaluitgaven	23.350	15.617	- 7.733	23.827
<i>Uitvoeringorganisatie Bedrijfsvoering Rijk</i>				
Totale baten	107.645	129.859	22.214	102.333
Totale lasten	107.251	140.260	33.009	109.829
Saldo van baten en lasten	394	- 10.401	- 10.795	- 7.496
Totale kapitaalontvangsten	1.000	7.151	6.151	3.815
Totale kapitaaluitgaven	1.298	3.653	2.355	2.394
<i>FMHaaglanden</i>				
Totale baten	104.045	114.625	10.580	116.867
Totale lasten	104.045	116.658	12.613	118.087
Saldo van baten en lasten	0	- 2.033	- 2.033	- 1.220
Totale kapitaalontvangsten	8.400	5.011	- 3.389	1.103
Totale kapitaaluitgaven	13.381	12.775	- 606	12.827
<i>SSC ICT Haaglanden</i>				
Totale baten	117.200	114.608	- 2.592	116.985
Totale lasten	117.200	116.093	- 1.107	107.063
Saldo van baten en lasten	0	- 1.485	- 1.485	9.922
Totale kapitaalontvangsten	18.800	22.040	3.240	51.846
Totale kapitaaluitgaven	35.300	37.476	2.176	54.600
<i>Gemeenschappelijk Dienstencentrum ICT</i>				
Totale baten	0	71.382	71.382	-
Totale lasten	0	70.841	70.841	-
Saldo van baten en lasten	0	541	541	-
Totale kapitaalontvangsten	0	5.000	5.000	-
Totale kapitaaluitgaven	0	10.844	10.844	-
<i>Rijksgebouwendienst</i>				
Totale baten	1.304.424	1.322.038	17.614	1.437.820
Totale lasten	1.258.773	1.240.376	- 18.397	1.423.747
Saldo van baten en lasten	45.651	81.662	36.011	14.073
Totale kapitaalontvangsten	554.550	290.999	- 263.551	277.201
Totale kapitaaluitgaven	817.120	687.276	- 129.844	900.405

Naam	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)	(4)
Baten-lastenagentschap	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2013
<i>Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf</i>				
Totale baten	22.449	25.592	3.143	24.304
Totale lasten	22.261	22.933	672	21.181
Saldo van baten en lasten	188	2.659	2.471	3.123
Totale kapitaalontvangsten	23.200	12.023	- 11.177	8.417
Totale kapitaaluitgaven	23.707	9.256	- 14.451	5.696
<i>Dienst van de Huurcommissie</i>				
Totale baten	12.183	15.488	3.305	18.068
Totale lasten	12.558	16.597	4.039	19.888
Saldo van baten en lasten	- 375	- 1.109	- 734	
Totale kapitaalontvangsten	0	1.808	1.808	0
Totale kapitaaluitgaven	1.372	1.231	- 141	1.477

3. JAARVERANTWOORDING BATEN-LASTENAGENTSCHAPPEN PER 31 DECEMBER 2014

3.1 Logius

Inleiding

Missie Logius

De missie van Logius luidt: «Logius, de dienst digitale overheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, biedt publieke dienstverleners een samenhangende ICT-infrastructuur, zodat burgers en bedrijven betrouwbaar, snel, groen en gemakkelijk elektronisch zaken met hen kunnen doen.» Logius levert daartoe producten en diensten op het gebied van toegang, gegevensuitwisseling, informatiebeveiliging en standaardisatie.

Algemeen

De omzet 2014 ad € 115 mln. is ten opzichte van de omzet 2013 ad € 100 mln. gegroeid. Dit is een toename van 15%. De toename wordt veroorzaakt door extra orders die Logius gedurende het jaar ontvangt van de beleidsopdrachtgevers, door intensiever gebruik en meer klanten die gebruik maken van de Logius producten en diensten. De voorzieningen die hieraan hebben bijgedragen zijn onder andere DigiD en DigiD Machtigen, Standard Business Reporting (SBR) en MijnOverheid met de Berichtenbox. Nederlanders hebben in 2014 gezamenlijk meer dan 150 mln. keer hun persoonlijke DigiD gebruikt. Dat is meer dan 40 mln. keer meer dan in geheel 2013, een stijging van 35%.

Eind 2014 is MijnOverheid een solide voorziening die de afgelopen twee jaar is opgeschaald en geschikt is voor 10 mln. gebruikers en 850.000 berichten per dag. Infrastructuur, beveiliging, architectuur, applicatie, externe besturing en interne organisatie zijn verbeterd. MijnOverheid heeft eind 2014 ruim 1,4 mln. geregistreerde gebruikers. Er zijn 4 grote uitvoeringsorganisaties en ruim 40 gemeentelijke overheden aangesloten op de Berichtenbox.

Daarmee is de basis gelegd voor de brede implementatie van MijnOverheid in 2015. De informatiestromen die via SBR kunnen worden verstuurd zijn in 2014 fors gegroeid. Aangifte voor de Omzetbelasting en Opgave Intracommunautaire Prestaties zijn verplichte stromen geworden en berichten voor Uitsluitend Zakelijk Gebruik Bestelauto (UZGB) kunnen worden aangeleverd bij de Belastingdienst. Daarnaast levert de Belastingdienst via SBR informatie terug als Serviceberichten Aanslag. Digitaal deponeren van de jaarrekening bij de KvK is mogelijk via SBR evenals aanlevering door ondernemers bij het CBS van Opgaven Productiestatistiek, Investeringsstatistiek en Omzetstatistiek.

Bedrijfsvoering

De groei van de omzet gaat tegelijkertijd gepaard met een groei van de formatie. In 2014 is de formatie door verambtelijking met 30 fte gegroeid naar 194 fte. Bij deze groei is de focus geweest op een kwalitatief hoogstaande organisatie.

Vanaf medio maart 2014 is Logius gaan werken volgens haar nieuwe organisatiestructuur. Hiervoor is vooraf een verbouwingsagenda opgesteld, onderverdeeld in verschillende thema's: structuur, klant

centraal, opdrachtgever- & opdrachtnemerschap en werkwijze & samenwerking.

Doelmatigheidsverbetering en kostenefficiëntie

De producten en diensten van Logius leveren een door de klant meetbare bijdrage aan hun positieve businesscase; de bijdrage kan zowel kwantitatief als kwalitatief zijn. Een voorbeeld is het digitaal aanleveren van de aangiften inkomsten- en vennootschapsbelasting voor ondernemers in een standaard format. Verdere winst komt van het steeds meer gebruik maken van voorzieningen (bijv. meer aansluitingen en meer authenticaties) van Logius. Ook in 2014 heeft dit wederom geleid tot verdere verlaging van de kosten van voorzieningen, zoals DigiD en Digipoort OTP. Dit vertaalt zich door in de gunstigere doelmatigheidsindicatoren van betreffende voorzieningen.

Daarnaast zijn er benchmarkonderzoeken uitgevoerd naar de zgn. «energie-footprint» van de ICT systemen die Logius bij haar leveranciers afneemt. Met dat inzicht kan de gebruikte capaciteit tegen de benodigde capaciteit worden afgezet en kosten worden bespaard door bijvoorbeeld afstoting/reductie van onnodig overbodige of overgedimensioneerde systemen. In 2014 zijn tevens organisatiebreed de grondslagen gelegd voor een nieuw Logius DienstenPortfolio, dat in 2015 Europees wordt aanbesteed. Ook daarin zullen componenten zoals voornoemd worden opgenomen die mogelijk maken dat voor de middellange termijn in contracten en uitvragen een bijdrage aan doelmatigheidsverbetering en kostenefficiëntie kan worden geleverd.

Voorts is inhuur van externen in 2014 beperkt verminderd. 30 fte zijn in dienst genomen. Door de toename aan orders is extra externe inhuur noodzakelijk gebleken. Per saldo heeft dit beperkt geleid tot meer productieve uren tegen lagere personele kosten.

Klanttevredenheid

Elk jaar wordt een klanttevredenheidsonderzoek (KTO) uitgevoerd. Het doel van het KTO is het meten van de klanttevredenheid in het algemeen en van de afgenomen producten. De centrale vraag in het onderzoek is: «Hoe tevreden zijn klanten van Logius over de producten en de dienstverlening van Logius?» Uit het onderzoek blijkt dat de klanten, de informatievoorziening, de technische ondersteuning en het Servicecentrum de drie belangrijkste aspecten van de dienstverlening van Logius vinden. De uitkomsten van het onderzoek zijn meegenomen in de verdere verbetering van de organisatie, met extra focus op deze drie belangrijkste aspecten van de klant.

Staat van baten en lasten van het baten-lastenagentschap Logius

Bedragen x € 1.000				
Omschrijving	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)	(4)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2014	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2013
Baten				
Omzet moederdepartement	34.977	58.071	23.094	40.590
Omzet overige departementen	45.408	51.829	6.421	52.406
Omzet derden	10.885	5.039	- 5.846	7.035
Bijzondere baten	0	828	828	33
Totaal baten	91.270	115.767	24.497	100.064
Lasten				
Apparaatskosten	91.064	115.654	24.590	96.650
– personele kosten	28.230	40.997	12.767	33.222
<i>waarvan eigen personeel</i>	15.527	16.202	675	13.716
<i>waarvan externe inhuur</i>	12.704	24.795	12.091	19.506
– materiële kosten	62.834	74.657	11.823	63.428
<i>waarvan ICT</i>	2.000	44.018	42.018	41.145
<i>waarvan bijdrage SSO's</i>	2.000	3.009	1.009	2.117
Rentelasten	25	5	- 20	76
Afschrijvingskosten	1.381	1.251	- 130	1.298
– materieel	1.381	1.251	- 130	1.298
<i>waarvan apparaat ICT</i>	1.381	1.251	- 130	1.298
Totaal lasten	92.470	116.910	24.440	98.024
Saldo van baten en lasten	- 1.200	- 1.143	57	2.040

Toelichting

Algemeen omzet

Voor alle producten beheer & exploitatie en voor de projectmatige werkzaamheden zoals (door)ontwikkelingen, in beheernames, werk in opdracht en de overige producten, geldt dat de omzet bestaat uit de in rekening gebrachte werkelijke (project) kosten. Dit betekent dat voor projecten die over de jaargrens van 2014 gaan, het resultaat aan het einde van het project wordt vastgesteld.

Omzet moederdepartement

De opbrengsten van het moederdepartement ad € 58,1 mln. hebben betrekking op de omzet van de producten waarvan BZK beleidsopdrachtgever is. Het betreft de omzet voor: DigiD en DigiD Machtigen € 23,6 mln., Stelselvoorzieningen € 10,0 mln., Digipoort OTP € 6,6 mln., Digilnkoop € 5,7 mln., eID-stelsel € 3,4 mln., MijnOverheid € 2,7 mln., Managed services € 1,8 mln., PKI Overheid € 1,2 mln. en overige projecten € 3,1 mln. Dit betreft zowel beheer & exploitatie als doorontwikkeling. De toename van € 23,0 mln. ten opzichte van de begroting wordt voor € 3,3 mln. veroorzaakt door de hogere kosten in verband met niet geplande volumegroei. Daarnaast zijn er de volgende nieuwe projecten bijgekomen: eFactureren € 1,8 mln., generieke kosten managed services € 1,8 mln. en beheer B&I voorzieningen € 3,2 mln. Als laatste is er vanuit 2013 onderhanden werk doorgeschoven naar 2014. Dit betreffen de volgende projecten: Digilnkoop € 4,4 mln., Stelselvoorzieningen € 3,9 mln., eID-stelsel € 1,4 mln. en overige projecten € 3,2 mln.

Omzet overige departementen

De omzet van de overige departementen ad € 51,8 mln. bestaat uit de volgende voorzieningen: Standard Business Reporting (SBR) € 18,8 mln., MijnOverheid inclusief berichtenbox € 13,1 mln., Digilnkoop € 4,6 mln., Haagsche Ring € 3,7 mln., DigiD en DigiD machtigen € 3,0 mln., Bureau Forum Standaardisatie € 2,1 mln., eHerkenning € 1,9 mln., Maritiem Single Windows € 1,5 mln. en overige projecten € 3,1 mln. Dit betreft zowel beheer & exploitatie als doorontwikkeling.

Omzet derden

De omzet derden ad € 5 mln. bestaat uit Standard Business Reporting (SBR) € 3,6 mln., MijnOverheid inclusief berichtenbox € 0,9 mln. en overige projecten € 0,5 mln. Dit betreft zowel Beheer & exploitatie als doorontwikkeling.

Personele kosten

Tot de personele kosten zijn gerekend de lonen en salarissen van eigen personeel en de kosten van inhuur voor de capaciteit die vereist is voor het kunnen uitvoeren van alle activiteiten. De forse stijging van de orderportefeuille leidt ook tot een forse stijging van de personele kosten, vooral de externe inhuur. De extra orders die Logius gedurende het jaar ontvangt van de beleidsopdrachtgevers leiden voornamelijk tot personele kosten en minder tot materiële kosten. Dit heeft tot veel externe inhuur in 2014 geleid.

Materiële kosten

De materiële kosten zijn toegenomen, door de toename in de orderportefeuille.

Afschrijvingen

De lagere afschrijvingskosten dan begroot worden veroorzaakt door de verkoop van inventaris.

Rentelasten

De rentelasten vallen lager uit dan begroot.

Resultaat

Logius heeft bij de inrichting van de nieuwe organisatie een afdeling ingericht die generieke infrastructuur en services verzorgt voor de andere afdelingen en voorzieningen. Dit is zo opgezet dat op het gebied van veiligheid alle maatregelen zijn genomen die nodig zijn. Niet alle kosten hiervan waren voorzien in de opdrachtbrieven. Logius heeft de kosten hiervan voor eigen rekening genomen. Vanaf 2015 worden deze kosten ten laste van de betreffende voorzieningen gebracht en zal dit niet meer tot kosten voor Logius leiden. Het saldo van baten lasten voor Logius over 2014 komt hiermee op een verlies van € 1,1 mln. Het resultaat wordt ten laste van het Eigen vermogen gebracht. Het Eigen vermogen komt hiermee op € 3,1 mln.

Balans per 31 december 2014 Logius

Bedragen x € 1.000

	Balans 2014	Balans 2013
Activa		
Immateriële activa	0	0
Materiële activa	3.447	4.109
– grond en gebouwen	19	32
– installaties en inventarissen	17	76
– overige materiële vaste activa	3.411	4.001
Voorraden	0	0
Debiteuren	2.294	3.987
Nog te ontvangen	6.573	2.679
Liquide middelen	43.841	59.020
Totaal activa	56.155	69.795
Passiva		
Eigen Vermogen	3.141	9.142
– exploitatiereserve	4.284	7.102
– onverdeeld resultaat	– 1.143	2.040
Voorzieningen	0	0
Leningen bij het Ministerie van Financiën	2.987	3.715
Crediteuren	8.769	6.099
Nog te betalen	41.258	50.839
Totaal passiva	56.155	69.795

Toelichting

Materiële activa

Het grootste deel van de materiële vaste activa heeft betrekking op specifieke hard- en software ten behoeve van MijnOverheid Berichtenbox, Opschaling MijnOverheid en Migratie Digipoort OTP. In 2014 is het grootste deel van de inventaris verkocht.

Debiteuren

De debiteuren betreffen alle openstaande verkoopfacturen per 31 december 2014 die betrekking hebben op geleverde prestaties in 2014. Het gaat grotendeels om facturen aan opdrachtgevers over het laatste kwartaal 2014.

Nog te ontvangen

De nog te ontvangen bedragen bestaan voornamelijk uit nog te factureren omzet voor projecten. Hierin is onder andere een vordering opgenomen ad € 3,8 mln. voor MijnOverheid. Dit betreft werkzaamheden die zijn uitgevoerd in 2014 maar nog moeten worden afgerekend met opdrachtgevers.

Liquide middelen

De daling van de liquide middelen ten opzichte van de beginbalans wordt veroorzaakt door de daling in nog te betalen bedragen. Zie verder de toelichtingen bij de post nog te betalen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen blijft na het toevoegen van het resultaat 2014, onder de toegestane maximumomvang van 5% van de gemiddelde jaaromzet, berekend over de gemiddelde omzet over de laatste drie jaar. In 2014 is het surplus eigen vermogen 2013 ad € 4,8 mln., overgeboekt naar de ontvangstenrekening van de eigenaar.

Leningen bij het Ministerie van Financiën

In 2014 is een nieuwe lening opgenomen ten behoeve van de financiering van de migratie Digipoort op KIS. De lening dient ter financiering voor de per 1 januari 2015 in de balans op te nemen activa. In 2014 zijn geen vervroegde aflossingen gedaan. De aflossingen op de leningen voor 2015 bedragen € 1,4 mln. en zijn als kortlopende schuld opgenomen onder de post «nog te betalen».

Crediteuren

De crediteuren betreffen alle nog niet betaalde inkoopfacturen per 31 december 2014.

Nog te betalen

De post nog te betalen bestaat onder andere uit nog te ontvangen facturen ad € 14,3 mln. die betrekking hebben op werkzaamheden, die hoofdzakelijk in het laatste kwartaal van 2014 zijn uitgevoerd. Daarnaast is er sprake van vooruitgefactureerde bedragen ad € 8,5 mln. aan beleidsopdrachtgevers, voor werkzaamheden die in het eerste kwartaal 2015 worden uitgevoerd. Verder is er sprake van vooruit gefactureerde voorschotten projecten ad € 15,8 mln. die enerzijds voorschotten betreffen van werkzaamheden die doorlopen in het eerste kwartaal 2015 en anderzijds teveel ontvangen voorschotten die nog moeten worden afgerekend met de opdrachtgevers. Het kortlopende deel van de leningen Ministerie van Financiën ad € 1,4 mln. is onder deze post opgenomen. Als laatste is een reservering opgenomen voor eindejaarsuitkering, vakantiedagen en vakantietoeslag van € 0,7 mln.

Kasstroomoverzicht over 2014 Logius

Bedragen x € 1.000			
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3)=(2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2014	0	59.020	59.020
2. Totaal operationele kasstroom	1.381	- 9.144	- 10.525
Totaal investeringen (-/-)	- 5.000	- 655	4.345
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	65	65
3. Totaal investeringskasstroom	- 5.000	- 590	4.410
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	- 4.857	- 4.857
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 1.381	- 1.287	94
Beroep op leenfaciliteit (+)	5.000	699	- 4.301
4. Totaal financieringskasstroom	3.619	- 5.445	- 9.064
5. Rekening-courant RHB 31 december 2014 (=1+2+3+4)	0	43.841	43.841

Toelichting

De kasstromen uit operationele activiteiten hebben betrekking op de dagelijkse bedrijfsvoering. Deze kasstroom is hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door het resultaat € 1,1 mln., de afschrijvingen € 1,2 mln., een toename van de kortlopende vorderingen € 2,2 mln. en een afname van de kortlopende schulden € 7,1 mln. De investeringskasstroom is lager dan verwacht. De kasstroom uit financieringsactiviteiten betreft een aflossing op de langlopende lening bij het Ministerie van Financiën € 1,3 mln., een beroep op de leenfaciliteit € 0,7 mln. en een uitkering aan

het moederdepartement € 4,8 mln. vanwege een surplus op het eigen vermogen.

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

Doelmatigheidsindicatoren				
	Realisatie 2012	Realisatie 2013	Begroting 2014	Realisatie 2014
Omschrijving Generiek Deel				
Verloop kostprijs (basisjaar 2011 = 100)	73	65	63	64
Verloop tarieven (basisjaar 2011 = 100)	100	96	97	95
Totale omzet per product(groep) of dienst	118	133	91	152
% FTE Primair proces	78	78	78	78
% FTE Overhead	22	22	22	22
FTE-totaal (excl. externe inhuur)	136	166	171	194
Saldo van baten en lasten (% van de baten)	5,7%	2,0%	- 1,3%	- 1,0%
Klanttevredenheid (KTO)	7	7	7	7
Medewerkerstevredenheid (MTO)	7	7	7	7
Betrouwbaarheid/TPM	ja	ja	ja	ja
Periodieke Benchmark producten Logius	uitgevoerd	uitgevoerd	uitgevoerd	uitgevoerd
Specifiek deel ICT diensten				
Omzet per productgroep (in %)				
* Beheer & exploitatie	51%	53%	94%	76%
* In beheername trajecten	1%	3%	1%	3%
* Doorontwikkeling	8%	5%	1%	18%
* Stimulering gebruik	2%	0%	2%	0%
* Projecten	38%	39%	2%	3%
* Kostprijs DigiD	68	50	45	45
* Kostprijs OTP	94	89	82	84
DigiD				
* Aantal nieuw aangesloten overheidsorganisaties	20	0	22	111
* Aantal burgers met DigiD	9,9 mln.	11,0 mln.		11,8 mln.
* Aantal DigiD authenticaties	75,5 mln.	117 mln.	200 mln.	158 mln.
PKI-Overheid				
* Aantal nieuwe certificaatverstrekkers	0	0	0	0
Digipoort (OTP)				
* Aantal aangesloten bedrijven	956	1.246	1.200	1.343
* Aantal berichten via digipoort	70,8 mln.	74 mln.	80 mln.	81,1 mln.
Overige indicatoren				
Vragen/klachten				
* Aantal vragen/klachten	2	2	2	2
* Snelheid van afhandeling	15 dagen	15 dagen	15 dagen	14 dagen
Tijd tussen verzoek klant en realisatie				
* Doorlooptijd	100%	100%	100%	100%
* Contract- en leveranciersmanagement				
* Prijsbenchmark	afgerond	n.v.t.	uitgevoerd	gestart

Toelichting

- Indexcijfer verloop kostprijs is gebaseerd op het gemiddelde verloop van de volwassen producten DigiD en de Digipoort OTP;
- Klanttevredenheid: jaarlijks organiseert Logius een onderzoek naar klanttevredenheid met betrekking tot de prestaties betreffende de dienstverlening. De doelstelling is jaarlijks een score van minimaal een 7 te behalen. Dit is vergelijkbaar met de klanttevredenheid zoals deze in de markt is;
- Ondanks extra kosten voor extra activiteiten in het kader van de structurele fraudebestrijding en maatregelen tegen DDoS aanvallen, is de kostprijs per authenticatie DigiD gedaald;
- PKI Overheid: dit programma zorgt voor een betrouwbare elektronische communicatie binnen en met de Nederlandse overheid. Met behulp van PKI Overheid-certificaten wordt de informatie beveiligd. Verstrekkers van certificaten moeten voldoen aan wettelijke eisen;

- Benchmark: elke 2 jaar wordt een van de producten van Logius getoetst op marktconformiteit. Hierbij gaat het om producten die minimaal 2 jaar in beheer zijn. In 2014 is de benchmark gestart. De rapportage is in 2015 beschikbaar;
- Betrouwbaarheid: om de kwaliteit van de IT-beheerprocessen aan te tonen, laat Logius jaarlijks de IT-beheerorganisatie door een onafhankelijke partij certificeren. Dit certificaat is een Third Party Mededeling (TPM). Het betreft hier producten die twee jaar of langer in beheer zijn;
- Tijd tussen verzoek klant en realisatie van het verzoek. 100% wil zeggen dat de afgesproken doorlooptijd is gehaald.

3.2 P-Direkt

Inleiding

P-Direkt is dé innovatieve HR-dienstverlener van en voor de Ministeries. De verwerking van de personeels- en salarisadministratie voor tien Ministeries, een aantal Hoge Colleges van Staat en het Kabinet der Koning is samengebracht in één organisatie. De dienstverlening bestaat uit HRM-informatie, de personeelsadministratie en salarisverwerking, gebruikersondersteuning via het contactcenter, digitale zelfbediening via het P-Direktportaal met daarbij de digitale personeelsdossiers en managementrapportages.

Ontwikkelingen 2014

Voor 2014 lag het accent op het verbeteren van de dienstverlening langs de lijnen van het programma Optimaal Verbinden, (het optimaliseren van de P-Direkt HR keten), het verder verbeteren van de kwaliteit en efficiency binnen de huidige dienstverlening en het vernieuwen en ontwikkelen van de dienstverlening. Tevens stond de gebruikerstevredenheid wederom centraal met als doel het bereiken van een gebruikerstevredenheidsdoelstelling van 7. In oktober is deze doelstelling bereikt. Het jaargemiddelde lag op 6,8.

Efficiencyverbetering

P-Direkt heeft voor 2014 en verder een aantal bezuinigingstaakstellingen verwerkt. Het betreft de efficiencyverbetering – die al eerder is afgesproken met de eigenaar – en de bezuinigingsmaatregelen van het Kabinet.

De bezuinigingstaakstelling Rutte I en II

De bezuinigingstaakstelling Rutte I is door het Ministerie van BZK doorvertaald naar P-Direkt voor een bedrag voor 2014 van € 1,573 mln. oplopend naar € 2,071 mln. structureel in 2016. Deze bezuiniging heeft P-Direkt in haar tarieven verwerkt met behoud van de afgesproken basisdienstverlening.

De bezuinigingstaakstelling Rutte II die ingaat per 2016 is door P-Direkt vertaald in het doortrekken van de efficiëntyaakstelling tot 2019 met jaarlijks 1,5% en dat is ook zodanig in het tarief basisdienstverlening verwerkt.

Daarbij moet opgemerkt worden dat P-Direkt alweer 6 jaar lang elk jaar 2 à 3% efficiënter werkt. P-Direkt heeft de ambitie de snelheid en de kwaliteit van de productie te verbeteren met behulp van de Lean- filosofie. Een filosofie voor het continu verbeteren van bedrijfsprocessen.

De doorbelasting van de dienstverlening laat de komende jaren een verdere daling zien. Vanaf 2013 tot en met 2019 betekent dit voor de basis dienstverlening (95% van de totale dienstverlening) een daling van – 13,3% (– € 9,1 mln.). Deze daling komt ten goede aan de Ministeries die daarmee invulling kunnen geven aan de taakstellingen Rutte I en II.

**Staat van baten en lasten van het baten-lastenagentschap
P-Direkt**

Bedragen x € 1.000				
Omschrijving	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)	(4)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2013
Baten				
Omzet moederdepartement	4.558	5.283	725	5.126
Omzet overige departementen	69.295	64.980	- 4.315	66.846
Omzet derden	0	0	0	0
Rentebaten	0	22	22	20
Vrijval voorzieningen	0	42	42	0
Bijzondere baten	0	0	0	0
Totaal baten	73.853	70.327	- 3.526	71.992
	0			
Lasten	0			
Apparaatskosten	58.145	58.703	558	56.524
- personele kosten	34.304	35.149	845	33.796
<i>waarvan eigen personeel</i>	24.493	25.968	1.475	26.565
<i>waarvan externe inhuur</i>	9.811	9.181	- 630	7.231
- materiële kosten	23.841	23.554	- 287	22.728
<i>waarvan apparaat ICT</i>	12.197	13.158	961	12.665
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	9.228	8.703	- 525	7.777
Afschrijvingskosten	13.350	12.128	- 1.222	11.813
- immaterieel	13.264	12.082	- 1.182	11.749
- materieel	86	46	- 40	64
Overige lasten	3.100	3.045	- 55	3.173
- dotaties voorzieningen	0	0	0	0
- bijzondere lasten	0	1.018	1.018	0
- rentelasten	3.100	2.027	- 1.073	3.173
Totaal lasten	74.595	73.876	- 719	71.510
Saldo van baten en lasten	- 742	- 3.549	- 2.807	482

Toelichting

P-Direkt stuurt in 2014 bewust aan op een negatief resultaat van € 2,6 mln. om het surplus eigen vermogen (gedeeltelijk) af te bouwen. Deze extra gelden (de exploitatie van de basis dienstverlening is kosten-dekkend) worden ingezet voor de verbetering en uitbreiding van de basis dienstverlening. Ultimo 2014 heeft P-Direkt bijzondere lasten moeten maken van € 1 mln. waarmee het surplus eigen vermogen per ultimo 2014 is afgebouwd tot € 0,297 mln. Het betreft een afkoopsom met de huidige Housing en Hosting leverancier in verband met de overgang naar het nieuwe Overheids Data Centrum.

De doorberekening van de reguliere dienstverlening is conform de vastgestelde Jaarplantarieven en het aantal individuele arbeidsrelaties per ministerie. De opbrengstrealisatie moederdepartement is hoger als begroot. Dit komt door extra omzet op het programma RldM (toegang). De doorbelasting van de basis dienstverlening is € 2 mln. lager dan begroot door efficiëntere dienstverlening en derhalve € 2 mln. lagere productiekosten.

De lagere omzet wordt daarnaast verklaard doordat de nieuwe dienstverlening Optimaal Verbinden nog niet volledig is geïmplementeerd en lagere projectopbrengsten. De jaarlijkse project inspanningen zijn nooit helemaal van te voren uitputtend vast te stellen doordat projecten (veelal) geen specifieke jaarcyclus kennen maar o.a. ook gedurende een boekjaar

kunnen worden geïnitieerd. P-Direkt hanteert op basis van historische cijfers een jaarlijkse projectomzet van € 2 mln. Daartegenover staat ook een gelijk lagere kostenrealisatie.

De personele kosten op eigen personeel zijn hoger omdat er een instroom is geweest van personeel ten behoeve van nieuwe dienstverlening centrale archiefservice en de centralisatie van de HR-ondersteuning van de departementen naar P-Direkt.

P-Direkt heeft op ontwikkeling en beheer van de ICT-systemen door meer inzet van ambtelijk personeel kunnen besparen op de inhuur van externen. Dit was mogelijk door kennisopbouw bij het ambtelijk apparaat en verambtelijking van externen.

Balans per 31 december 2014

Bedragen x € 1.000		
	31-12-2014	31-12-2013
Activa		
Immateriële activa	59.543	67.436
Materiële activa	172	34
– grond en gebouwen	0	0
– installaties en inventarissen	132	11
– overige materiële vaste activa	40	23
Voorraden		
Debiteuren	4.700	2.567
Nog te ontvangen	1.566	1.973
Liquide middelen	3.142	20.017
Totaal activa	69.123	92.027
Passiva		
Eigen Vermogen	3.915	7.464
– exploitatiereserve	7.464	6.982
– onverdeeld resultaat	– 3.549	482
Leningen bij het MvF	42.931	54.174
Voorzieningen	245	314
Crediteuren	748	220
Nog te betalen	21.283	29.855
Totaal passiva	69.122	92.027

Toelichting

Activa

De immateriële activa betreffen het P-Direktportaal, het personeelsinformatiesysteem SAP HR, het salarisverwerkingsysteem SAP Payroll, het Centraal Electronische Personeelsarchief (cRMA), het HRM-portaal en Fase II (Contactcenter). Deze investeringen zijn bijna volledig gefinancierd door middel van de leenfaciliteit van het Ministerie van Financiën. De immateriële activa in ontwikkeling / aanbouw betreffen de geactiveerde ambtelijke inzet en externe inhuur ten behoeve van het Project Optimaal verbinden.

Debiteuren en Nog te ontvangen

De post debiteuren betreft de gefactureerde, nog te ontvangen bedragen voor verrichte diensten en leveringen. De totale vordering wordt als inbaar aangemerkt; derhalve is er geen voorziening voor oninbaarheid in aftrek gebracht. De post Nog te ontvangen bestaat uit nog te factureren opbrengsten betrekking hebbend op 2014 en vooruitbetaalde kosten.

Liquide middelen

Alle tegoeden van P-Direkt worden aangehouden bij de Rijkshoofdboekhouding (RHB).

De stand van de Rekening-courant RHB is lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de begrote facturering van de dienstverlening van P-Direkt ten behoeve van het 1^e kwartaal 2015 niet in het laatste kwartaal van 2014 heeft plaatsgevonden maar pas in het 1^e kwartaal van 2015.

Eigen Vermogen

De Regeling Agentschappen 2013 stelt dat het een baten-lastenagentschap is toegestaan om reserves tot een bedrag van 5% van de gemiddelde jaaromzet over de afgelopen 3 jaren aan te houden. Met het resultaat van 2013 werd de maximaal toegestane reserve met € 3,697 mln. overschreden. Met de opdrachtgevers en de eigenaar is gesproken om dit surplus eigen vermogen in 2014 en 2015 te bestemmen voor de verbetering en uitbreiding van de basis dienstverlening, met het doel om ultimo 2015 op het toegestane niveau uit te komen. Door de bijzondere last in verband met de overgang naar het Rijks Data Center resulteert ultimo 2014 nog een surplus van € 0,280 mln. In 2015 wordt bij 1e suppletoire begroting dit surplus uitgekeerd aan de eigenaar.

Voorzieningen

De voorziening betreft verplichtingen aan medewerkers in het kader van de uitvoering van personele regelingen. De aard van de voorziening is langlopend. In 2014 is € 35.000 ten laste gebracht van de voorziening. Een niet aangesproken deel van de voorziening (€ 46.000) dat betrekking heeft op de jaren 2011 – 2014 is vrijgevallen ten gunste van het resultaat 2014.

Leningen, Crediteuren en Nog te betalen

De post leningen bestaat uit de leningen ter financiering van de licenties, de dienstverleningssystemen en de softwareontwikkeling van het contactcenter.

De aflossingsverplichtingen van de leningen voor het jaar 2014 van € 11,243 mln. zijn op de balans onder de kortlopende schulden opgenomen.

De facturen die zijn opgenomen onder de post crediteuren per ultimo 2014 zijn nagenoeg allemaal in de eerste weken van 2015 betaald. Onder de post Nog te betalen zijn opgenomen de vooruitontvangen bedragen 2014, de nog te betalen kosten 2014 en de verplichting uit hoofde van vakantiegeld personeel.

Kasstroomoverzicht over 2014

Bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3)=(2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari	18.714	20.017	1.303
2. Totaal operationele kasstroom	7.456	- 1.258	- 8.714
Totaal investeringen (-/-)	- 10.000	- 4.374	5.626
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	- 10.000	- 4.374	5.626
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	- 13.350	- 11.243	2.107
Beroep op leenfaciliteit (+)	10.000	0	- 10.000
4. Totaal financieringskasstroom	- 3.350	- 11.243	- 7.893
5. Rekening-courant RHB 31 december (=1+2+3+4)	12.820	3.142	- 9.678

Toelichting

In 2013 is voor € 11,3 mln. extra aflossing op leningen gedaan. Hierdoor is de meerjaarlijkse aflossing (2014 en verder) lager dan begroot. De investeringen en het beroep op de leenfaciliteit zijn lager dan begroot. De leenaanvraag voor het programma RiDM (Toegang) is niet aangesproken maar wordt uitgesteld naar 2015, de ontwikkeling in dit programma loopt door tot en met 2015.

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

P-Direkt verbetert de doelmatigheid in de HR-kolom van de rijksoverheid en levert een bijdrage aan een slagvaardige rijksdienst. Naast deze macrodoelmatigheid streeft P-Direkt naar doelmatigheid van de eigen bedrijfsvoering. Door bundeling van taken van de bestaande dienstverlening uit de verschillende departementen binnen P-Direkt wordt een efficiëncyslag gemaakt door verdere automatisering van taken.

P-Direkt heeft zich gecommitteerd aan een jaarlijkse efficiëncystijging van 2% in 2008 tot en met 2012 en 3% in 2013 en 2014. Om de 3% efficiëncystijging in 2013 en 2014 te behalen zijn diverse verbeterprojecten gestart.

Dienstverlening

P-Direkt meet het succes van de speerpunten 2014 af aan de hoogte van de gebruikerstevredenheid. In 2014 is het gebruikerstevredenheidcijfer gestegen van een 6,7 aan het begin van het jaar naar 7,0 in oktober: voor het gehele jaar was het gemiddelde cijfer een 6,8.

Maandelijks rapporteert P-Direkt aan de opdrachtgevers over de productie en de gerealiseerde servicelevels en de klanttevredenheid in de dienstverleningsrapportage. Over 2014 heeft P-Direkt haar servicelevels nagenoeg allemaal gehaald.

Optimaal beheer bedrijfsvoering

P-Direkt geeft uitvoering aan de doelmatigheidsdoelstellingen door bij een kwalitatief goede dienstverlening:

- te sturen op een optimaal contractmanagement binnen de dienstverlening met leveranciers en afnemers. Onder andere door bij leveranciers afspraken te maken om de dienstverlening jaarlijks goedkoper te leveren;

- te sturen op het niveau van kostprijzen om inzichtelijkheid te bieden in het kostenverloop en de resultaten van de dienstverlening.
- P-Direkt stuurt op een percentage van maximaal 17,5% overhead. In 2014 was dit 17% (2007: 24,5%, 2008: 20%, 2009: 18%, 2010: 17%, 2011: 17,5%, 2012: 17,4%, 2013: 17,1%).

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

Baten-lastenagentschap P-Direkt					
	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	begroting
	2011	2012	2013	2014	2014
Omschrijving Specifiek Deel ICT diensten					
Gebruikerstevredenheid					
De mate waarin de gebruiker tevreden is over de dienstverlening			6,7	6,8	7
Tijdige afhandeling wijzigingen:					
P-Direkt heeft de opdracht verwerkt voor afgesproken salarisbetaling	–	–	99,7%	99,0%	95,0%
P-Direkt handelt de aangeboden kritische mutatieopdrachten binnen 5 werkdagen af (aanstelling, overplaatsing, ontslag)	–	–		NNB	95,0%
Vraagafhandeling contactcenter:					
P-Direkt handelt de vragen die per telefoon, email of post binnenkomen binnen 5 werkdagen af	78,4%	87,0%	94,18%	90,0%	90,0%
P-Direkt handelt de vragen die per email binnenkomen in 1 keer goed af	–	–	–	90,0%	90,0%
Klachtbehandeling: P-Direkt handelt de klachten volgens de klachtenprocedure binnen 5 dagen inhoudelijk af	83,3%	90,7%	100,0%	100,0%	90,0%
Responsetijden Contactcenter: de responstijd om de telefoon op te nemen is gemiddeld minder dan 30 seconden (na keuzemenu)	97,4 sec	35,5 sec	42 sec	66 sec	30 sec
Beschikbaarheid systeem: De P-Direktsystemen (P-Direktportaal, Rijksportaal Personeel en het personeelsdossier) zijn 7 dagen per week en 24 uur per dag beschikbaar. De servicewindow voor de systemen is van 8.00 uur tot 17.00 uur. Tijdens deze tijden geldt de beschikbaarheidsnorm	98,1%	99,4%	99,6%	99,7%	98%
Wet en regelgeving up to date. Men kan wijzigingen in de wet- en regelgeving binnen 2 weken na publicatie in de Staatscourant op het Rijksportaal Personeel raadplegen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	98%
Betrouwbaarheid:					
P-Direkt zorgt ervoor dat gegevens op tijd en juist worden opgeleverd (interfaces, rapportages)	–	–	–	99,3%	98%
P-Direkt verwerkt een deel van de aangeboden wijzigingen handmatig in het geautomatiseerde systeem. Deze worden op de juiste manier verwerkt volgens de opdracht	–	–	–	99,5%	98%
Doorlichting Baten-lastenagentschap uitgevoerd cq. gepland in:				–	2014
Baten-lastenagentschap P-Direkt					
	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	begroting
	2011	2012	2013	2014	2014
Omschrijving Generiek Deel					
Kostprijzen per product (groep)	575	584,6	580	543,5	570
Verloop tarieven/uur (basisjaar 2011=100)	100	102	102	94,5	99,1
Aantal individuele arbeidsrelaties (IAR)	125.000	125.959	123.588	122.885	121.430
Totale omzet basisdienstverlening (x1.000)	72.057	70.318	68.384	65.377	67.688
Totale omzet overige + projecten (x1.000)	7.143	4.495	3.588	4.886	6.165
FTE-totaal (excl. externe inhuur)	432	425	421	409	407
Saldo van baten en lasten (%)	0,10%	5,95%	0,67%	– 5,07%	– 0,98%
Medewerkerstevredenheid			nvt	6,6	7

Toelichting

De specifieke kwaliteitsindicatoren zijn hieronder kort toegelicht:

- Beschikbaarheid systeem: de P-Direktsystemen (P-Direktportaal, Rijksportaal Personeel en het Dossier) zijn 7x24 uur beschikbaar. Het service-window voor de systemen is van 8.30 uur – 17.00 uur, gedurende deze tijden is de beschikbaarheidnorm van toepassing;
- Wet- en regelgeving up to date Wijzigingen m.b.t. de wet- en regelgeving zijn binnen 2 weken na publicatie in de Staatscourant op het Rijksportaal Personeel raadpleegbaar;
- Gebruikerstevredenheid: P-Direkt houdt maandelijks een enquête onder medewerkers (gebruikers) op de Ministeries. Willekeurige gebruikers ontvangen een e-mail met een uitnodiging om vragen over de dienstverlening van P-Direkt te beantwoorden. Op deze wijze wordt inzicht verkregen in de tevredenheid over het P-Direktportaal, het Contactcenter, het Rijksportaal Personeel en de salarisverwerking;
- Saldo van baten en lasten: P-Direkt realiseert in 2014 bewust een tekort op de exploitatie. Het excess eigen vermogen ultimo 2013 is ingezet voor de verbetering en uitbreiding van de basis dienstverlening. De normale exploitatie is kostendekkend.

3.3 Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk

Inleiding

De Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk (UBR) heeft een breed aanbod aan producten en diensten en biedt hiermee integrale oplossingen. UBR bundelt haar kennis van onder andere interim-management, HRM, IT, inkoop en financiën en verbindt die met de andere rijksbrede SSO's.

De Hervormingsagenda Rijk is mede aanleiding geweest om meer eenheid te brengen in de organisatieonderdelen van UBR en daarmee de organisatie van pionier naar professionele dienstverlener te brengen. UBR staat voor:

- Integrale dienstverlening;
- Hoge kwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten;
- Delen en ontwikkelen van kennis en kunde binnen de overheid.

Naast de reguliere dienstverlening voert UBR complexe transitie en implementaties op het gebied van rijksbrede bedrijfsvoering uit. Dit doet het ontwikkelbedrijf van UBR in opdracht van de Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijk (ICBR), het SG-Overleg of de ministerraad. Daarmee draagt UBR bij aan het verder ontwikkelen van een effectieve en efficiënte overheid.

Realisatie in 2014

Een heroverweging van de activiteiten van de organisatieonderdelen heeft ertoe geleid dat de activiteiten van Het Buitenhuis zijn gestopt, de activiteiten van de organisatieonderdelen IMR, Bhuro, Intercoach en Bureau Gateway zijn gebundeld in het organisatieonderdeel Interim-management, Coaching, Gateway (UBRIICG). Gericht op uniformering, standaardisering en sharing van de interne bedrijfsvoering is eind 2014 de stafafdeling Bedrijfsvoering & Financiën gevormd. De samenwerkingsverbanden zijn zoveel mogelijk elders ondergebracht danwel beëindigd.

Ontwikkeling financiële positie

Het negatieve resultaat over 2014 van € 10,4 mln. is met name het gevolg van bijzondere baten en lasten en dotatie voorzieningen. Deze zijn ter grootte van € 11,134 mln. Wanneer deze posten niet worden meegenomen, is geen sprake van een negatief resultaat.

Na het opstellen van de ontwerpbegroting 2014 is besloten tot bovenstaande heroverweging van de activiteiten van UBR. De hiermee samenhangende saneringskosten in 2014 bedragen € 1,4 mln. Als gevolg van de overcapaciteit in de indirecte functies bij UBRIEC O&P (€ 1,5 mln.) is een reorganisatie doorgevoerd. Tezamen met de beëindiging van Het Buitenhuis heeft dit geleid tot Van Werk Naar Werk kandidaten. Voor de verwachte kosten uit de tweejarige VWNW-trajecten en voor de nog resterende saneringskosten bij een aantal andere organisatieonderdelen heeft UBR, na overleg met de Auditdienst Rijk, eind 2014 een voorziening gevormd ten laste van het resultaat (€ 7,3 mln.). Daarnaast zijn de aan UBR doorberekende ICT-kosten € 0,6 mln. hoger dan begroot.

Na verwerking van het negatieve resultaat resteert een negatief eigen vermogen van € 4,5 mln. Conform de Regeling agentschappen zuivert de eigenaar dit uiterlijk bij eerste suppletoire begroting 2015 aan tot niveau nihil.

Ontwikkeling dienstverlening

De activiteiten van UBR worden bekostigd uit de omzet gebaseerd op aan afnemers geleverde producten en diensten tegen jaarlijks vastgestelde tarieven ($p \times q$). UBRIEC O&P heeft met ingang van 1 januari 2014 een belangrijk deel van haar dienstverlening budget-gefinancierd op basis van het doorberekenen van de jaarlijkse kosten naar rato van het aantal individuele arbeidsrelaties (IAR) bij de betreffende departementen. Uit de evaluatie van deze nieuwe financiering na een half jaar zijn overwegend positieve resultaten naar voren gekomen. Belangrijker nog is dat geen ongebreidelde vraag is ontstaan.

Voor het ontwikkelbedrijf (UBRIOW) heeft 2014 in het teken gestaan van de implementatie van kabinetsvoornemens rond lage loonschalen bij de onderdelen UBRIRBO, UBRIIPKD en UBRIVKB. De hiermee gepaard gaande incidentele projectmatige en/of frictiekosten zijn als bijzondere lasten verantwoord en de financiering hiervan als bijzondere baten. Eind 2014 is de aanbesteding van de grafische dienstverlening afgerond met de gunning aan een marktpartij. Dit betekent dat de activiteiten van UBRIVKB per 1 februari 2015 stoppen en een groot deel van de medewerkers overgaan naar de marktpartij. UBRIOW is belast met de afbouw van de UBRIVKB organisatie en de begeleiding van de achterblijvende medewerkers in de Van Werk Naar Werk trajecten. De hiermee gepaard kosten zijn gedekt door bijdragen van de departementen.

UBRIIPKD voert voor het gehele rijk de post- en koeriersdiensten uit en geeft met de uitbreiding van de daarvoor benodigde capaciteit invulling aan het lageloonbeleid. UBRIRBO geeft hier invulling aan door alle aanbestedingscontracten die aflopen op het gebied van rijksbeveiliging de komende jaren over te nemen. Hierdoor zijn 91 voormalig DJI-ers geplaatst.

Ontwikkelingen bedrijfsvoering Rijk

UBR heeft actief geparticipeerd in de verschillende rijksbrede projecten. Met name in de projecten SGO 5 en Lage Loonschalen. De positieve ervaringen met het nieuwe financieringsmodel voor UBRIEC O&P maakt dat voor UBRIHIS en ook bij de doorontwikkeling van de UBRIRBO en UBRIIPKD eenvoud in bekostiging wordt nagestreefd.

Bedrijfsvoering Financieel Beheer

In oktober 2014 is een onderzoek door ABP Topconsult gestart naar het herijken van het financieringsmodel van UBR als geheel met het oog op de toekomstbestendigheid, mede in het perspectief van SGO 5. Het onderzoek is in januari 2015 afgerond. Het bestuurlijk overleg UBR vervult een belangrijke rol bij doorvoeren van de consequenties naar aanleiding van dit onderzoek in 2015.

Het begin 2013 gestarte programma Redesign Financiële Functie heeft als doel de kwaliteit van de financiële functie te verhogen, de kosten te verlagen en zorg te dragen voor standaardisatie en uniformering. De implementatie in oktober 2014 van het ontwikkelde nieuwe financiële systeem zal vervolgens bij een aantal organisatieonderdelen nog leiden tot (gedeeltelijke) aanpassing van hun interne processen en werkwijzen.

Tot oktober 2014 heeft UBR meer dan 92% van haar facturen binnen 30 dagen betaald. Door de conversie naar en implementatie van het nieuwe financiële systeem is vertraging in de verwerking van de inkoopfacturen ontstaan en is in de periode oktober–december 2014 74% van de

facturen binnen 30 dagen betaald. Voor 2014 geldt dat UBR daardoor de norm net niet heeft kunnen realiseren (88% in plaats van > 90%).

Staat van baten en lasten van het baten-lastenagentschap UBR

(bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)	(4)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2013
Baten				
Omzet moederdepartement	32.838	36.598	3.760	33.194
Omzet overige departementen	67.205	85.718	18.513	65.493
Omzet derden	7.602	5.633	- 1.969	2.010
Rentebaten	-	4	4	5
Vrijval voorzieningen	-	184	184	343
Bijzondere baten	-	1.722	1.722	1.288
Totaal baten	107.645	129.859	22.214	102.333
Lasten				
Apparaatskosten	106.805	126.364	19.559	106.761
- personele kosten	79.534	90.067	10.533	83.213
<i>waarvan eigen personeel</i>	69.862	65.005	- 4.857	65.395
<i>waarvan externe inhuur</i>	5.660	18.905	13.245	11.412
<i>waarvan overige personele kosten</i>	4.012	6.157	2.145	6.406
- materiële kosten	27.271	36.297	9.026	23.548
<i>waarvan apparaat ICT</i>	6.818	3.701	- 3.117	3.323
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	9.282	10.962	1.680	10.330
<i>waarvan overige materiële kosten</i>	11.171	21.634	10.463	9.895
Afschrijvingskosten	410	853	443	909
- immaterieel	-	500	500	418
- materieel	410	353	- 57	491
Overige lasten	35	13.043	13.008	2.159
- dotaties voorzieningen	-	7.940	7.940	
- rentelasten	35	3	- 32	5
- bijzondere lasten	-	5.100	5.100	2.154
Totaal lasten	107.250	140.260	33.010	109.829
Saldo van baten en lasten	395	- 10.401	- 10.796	- 7.496

Toelichting

Het negatief resultaat over 2014 bedraagt € 10,8 mln. en is met name het gevolg van bijzondere baten en lasten en de dotatie voorzieningen. Deze zijn ter grootte van € 11,134 mln. Wanneer deze posten niet worden meegenomen, is geen sprake van een negatief resultaat.

Na het opstellen van de ontwerpbegroting 2014 is besloten tot bovenstaande heroverweging van de activiteiten van UBR. De hiermee samenhangende saneringskosten in 2014 bedragen € 1,4 mln. Als gevolg van de overcapaciteit in de indirecte functies bij UBRIEC O&P (€ 1,5 mln.) is een reorganisatie doorgevoerd. Tezamen met de beëindiging van Het Buitenhuis heeft dit geleid tot Van Werk Naar Werk kandidaten. Voor de verwachte kosten uit de tweejarige VWNW-trajecten en voor de nog resterende saneringskosten bij een aantal andere organisatieonderdelen heeft UBR, eind 2014 een voorziening gevormd ten laste van het resultaat (€ 7,3 mln.). Daarnaast zijn de aan UBR doorberekende ICT-kosten € 0,6 mln hoger dan begroot.

Belangrijke verschillen:

- In de oorspronkelijke ontwerpbegroting is zowel aan de omzet als kostenkant Het Buitenhuis opgenomen (circa € 1,3 mln.). UBR heeft besloten deze activiteiten eind 2013 te stoppen. De omzetstijging van bijna 19% is met name veroorzaakt door UBRIECO&P. In de ontwerpbegroting 2014 is niet uitgegaan van omzet uit hoofde van Bedrijfsge-neeskundige zorg bij UBRIECO&P. Evenmin is daarin het grote aantal aanvragen bij Workflow voorzien;
- De hogere omzet vindt zijn weerslag in de hogere externe inhuur. UBR heeft bij een aantal diensten bewust gekozen voor een businessmodel met vraaggestuurde externe inhuur (o.a. van ZZP-ers) in plaats van uitbreiding van de formatie. Reden hiervoor is dat sprake is van een te grote fluctuatie in de verwachte vraag om de bestaande capaciteit structureel uit te breiden. Voor het eigen apparaat huurt UBR voor slechts € 1,6 mln. in;
- In de ontwerpbegroting is 25% van de materiële kosten aangemerkt als ICT kosten. Deze raming is achteraf gezien abusievelijk te hoog geweest en blijkt nog geen 12% te zijn;
- De overige materiële kosten en bijdrage SSO's zijn hoger dan geraamd door de daarin begrepen inkoop ten behoeve van productie, die samenhangt met de gestegen omzet uit dienstverlening;
- De dotatie voorziening betreft de vorming van een voorziening voor saneringskosten als gevolg van de kosten samenhangend met de tweejarige VWNW-trajecten (€ 6,3 mln.), de met medewerkers gesloten vaststellingsovereenkomsten in verband met beëindiging van dienstverband (€ 1,0 mln.) en de toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren (€ 0,3 mln.) en een verwacht tekort op de financiering van de lageloonprojecten bij UBRIIRBO en UBRIIPKD (€ 0,3 mln.);
- De bijzondere lasten komen voort uit niet aan de afnemers doorbere-kende ICT kosten, de programma kosten voor de lage loonschaalpro-jecten, de saneringskosten in 2014 en de overcapaciteitskosten in de indirecte functies van UBRIEC & OP. De kosten samenhangend met de lageloonprojecten zijn niet tariefgefinancierd. De bijdrage in deze kosten zijn als bijzondere baten verantwoord.

Balans per 31 december 2014

(bedragen x € 1.000)

	Balans 2014	Balans 2013
Activa		
Immateriële vaste activa	3.455	1.423
Materiële vaste activa	1.465	1.288
– grond en gebouwen	–	280
– installaties en inventarissen	171	372
– overige materiële vaste activa	1.294	636
Voorraden	68	99
Debiteuren	18.106	8.966
Nog te ontvangen	14.663	8.885
Liquide middelen	13.883	16.311
Totaal activa	51.640	36.972
Passiva		
Eigen Vermogen	– 4.489	12
– exploitatiereserve	5.912	7.508
– onverdeeld resultaat	– 10.401	– 7.496
Voorzieningen	19.020	–
Leningen bij het Ministerie van Financiën	760	–
Crediteuren	2.361	5.816
Nog te betalen	33.988	31.144
Totaal passiva	51.640	36.972

Toelichting

Immateriële vaste activa

De in 2013 en 2014 gemaakte ontwikkelkosten voor het nieuwe financiële systeem zijn geactiveerd en worden vanaf ingebruikname in 2014 in vijf jaar afgeschreven.

Debiteuren

De post debiteuren bestaat uit: moederdepartement (€ 3,9 mln.), overige departementen (€ 13,4 mln.) en overige debiteuren (€ 1,1 mln.).

Eigen vermogen

Op basis van de prognose 2014, heeft de eigenaar besloten het eigen vermogen te versterken met € 5,9 mln. Na verwerking van het negatieve resultaat resteert een negatief eigen vermogen van € 4,5 mln. Conform de Regeling agentschappen zuivert de eigenaar dit uiterlijk bij eerst supplementaire begroting 2015 aan tot niveau nihil.

Voorzieningen

In het kader van de sanering bij een aantal organisatieonderdelen van UBR hebben circa 20 medewerkers de VWNW-status gekregen en zijn met circa 15 medewerkers nadere afspraken gemaakt over een aanstaand beëindigen van het dienstverband. In tegenstelling tot voorgaande jaren heeft UBR, een saneringsvoorziening bepaald (€ 7,3 mln.).

Voor de afwikkeling van de grafische dienstverlening is een voorziening gevormd van € 12,1 mln. Eind 2014 is de aanbesteding van de grafische dienstverlening afgerond met de gunning aan een marktpartij. Dit betekent dat de activiteiten van UBRIKVB per 1 februari 2015 stoppen en een groot deel van de medewerkers overgaan naar de marktpartij. UBRIOW is belast met de afbouw van de UBRIKVB organisatie en de begeleiding van de achterblijvende medewerkers in de Van Werk Naar Werk trajecten.

Met het ICBR besluit van eind september 2014 tot financiering van de geraamde afwikkelingskosten grafische dienstverlening van € 12,1 mln. is voor UBR een mogelijk financieel risico voldoende gemitigeerd. Naar de huidige inzichten is er voor UBR geen sprake van een verliesgevende opdracht tot afwikkeling van de grafische dienstverlening. De ontvangen en nog te ontvangen bijdragen vanuit de departementen ter grootte van € 12,1 mln. heeft UBR in de jaarrekening verwerkt.

In 2014 heeft onttrekking ter grootte van € 0,7 mln. plaatsgevonden voor de in 2014 gemaakte kosten inzake de afwikkeling van de grafische dienstverlening bij UBRIVKB en BZK.

Tevens is een voorziening voor een verwacht tekort op de financiering van de lageloonprojecten bij UBRIIRBO en UBRIIPKD opgenomen (€ 0,3 mln.).

Crediteuren

Van het crediteuren bedrag heeft € 0,2 mln. betrekking op het moederdepartement, € 0,01 mln. overige departementen en € 2,2 mln. aan derden.

Nog te ontvangen bedragen

De nog te ontvangen bedragen bestaat voornamelijk uit € 9,8 mln. nog te factureren termijnen (minder dan 1 maand omzet), overige nog te vorderen bedragen van € 4,2 mln. en € 0,6 mln. vooruitbetaalde kosten. Het aandeel van het moederdepartement in de nog te ontvangen bedragen is € 5 mln., van overige departementen € 3,5 mln. en van derden € 6,1 mln.

Nog te betalen bedragen

De nog te betalen bedragen bestaan uit € 17,6 mln. nog te betalen kosten, € 2,6 mln. vooruitgefactureerde bedragen, € 4,0 mln. voor personeelsgerelateerde verplichtingen, € 4,5 mln. nog te besteden gelden en € 5,3 mln. overige schulden.

Het aandeel van het moederdepartement in de nog te betalen bedragen is € 11,7 mln., van overige departementen € 10,8 mln. en van derden € 11,5 mln.

Kasstroomoverzicht over 2014

(bedragen x € 1.000)			
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3)=(2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2014 + stand depositorekeningen	19.773	16.308	- 3.465
2. Totaal operationele kasstroom	804	- 5.927	- 6.731
Totaal investeringen (-/-)	- 1.000	- 3.555	- 2.555
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	-	491	491
3. Totaal investeringskasstroom	1.000-	- 3.064	- 2.064
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	-	-	-
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	-	5.900	5.900
Aflossingen op leningen (-/-)	- 298	- 98	200
Beroep op leenfaciliteit (+)	1.000	760	- 240
4. Totaal financieringskasstroom	702	6.562	5.860
5. Rekening-courant RHB 31 december 2014 + stand depositorekeningen (1+2+3+4) (maximale roodstand 0,5 miljoen €)	20.279	13.879	- 6.400

Toelichting

De investeringen in 2014 bestaan voor € 0,9 mln. uit vervoersmiddelen bij de Interdepartementale Post- en Koeriersdienst (UBRIIPKD) en voor € 2,5 mln. uit de investeringen in het nieuwe financiële systeem bij Bedrijfsvoering & Financiën (UBRIBV&F). Voor de financiering van de investeringen bij UBRIIPKD heeft UBR een beroep gedaan op de leenfaciliteit bij het Ministerie van Financiën.

De desinvesteringen zijn het gevolg van in beheer nemen van de inventaris in het Rijkskantoorpand Beatrixpark door het batenlastenagentschap FMHaaglanden, de afstoting van een aantal vervoersmiddelen en de gedeeltelijke beëindiging van de huur van het pand van Vijfkeerblauw (UBRIVKB).

De storting door het moederdepartement betreft de versterking van het eigen vermogen.

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

Omschrijving generiek deel	Realisatie				Oorspronkelijke begroting
	2011	2012	2013	2014	2014
Kostprijzen per product (groep) (indexcijfer)	100	100,8	106	100	99
Tarieven/uur (indexcijfer)	100	98	98,5	100	99
Omzet per FTE	165.850	147.329	122.801	146.227	125.612
FTE-totaal (excl. externe inhuur)	578	762	820	875	857
Saldo van baten en lasten (%)	- 1,6%	- 4,9%	- 7,5%	- 8,1%	0,4%
Kwaliteitsindicator 1 – KTO	n.b.	6,2	6,8	in 2015	7,1
Kwaliteitsindicator 2 – MTO	7,6	7,5	n.b.		7,5
werkplezier				6,6	
werkdruk				5,4	
Doorlichting gepland				in 2015	2014

Toelichting

N.B. Gezien de grote verscheidenheid aan productgroepen heeft UBR ervoor gekozen te werken met een indexcijfer. In de jaarrekening van UBR geeft de specificatie van de omzet per organisatieonderdeel het inzicht in de omzet per productgroep.

Verloop indexcijfers

UBR heeft rekening gehouden in haar kostprijzen en verkooptarieven met loon- en prijsstijgingen, de taakstellingen en compenserende factoren. De gehanteerde tarieven zijn gelijk aan de door de eigenaar goedgekeurde tarieven zoals opgenomen in het jaarplan UBR 2014. In 2014 heeft UBR de kostprijsstijging van 2013 weten om te buigen naar een daling ten opzichte van vorig jaar.

Omzet per fte

De begrote omzet per fte bedraagt € 125.612 ten opzichte van een gerealiseerde omzet per fte van € 146.280. Dit is een stijging van 16%. De stijging wordt verklaard door toegenomen vraag en gemiddeld hogere declarabiliteit.

FTE-totaal (excl. externe inhuur)

De toename van het aantal FTE's ten opzichte van 2013 is vooral een gevolg van de implementatie van de lageloonprojecten; toename bij UBRIRBO (+ 81 fte's) en UBRIIPKD (+11 fte's) en een afname van 8 fte's bij UBRIVKB.

Saldo van baten en lasten

Het resultaat 2014 is € 10,8 mln. lager dan begroot, als gevolg van bijzondere baten en lasten en dotatie voorzieningen. Exclusief de bijzondere baten en lasten en de mutaties voorzieningen, ter grootte van € 11,134 mln., resteert een positief resultaat van € 0,733 mln. Na het opstellen van de ontwerpbegroting 2014 is besloten tot heroverweging van de activiteiten van UBR. De hiermee samenhangende saneringskosten in 2014 bedragen € 1,4 mln. Als gevolg van de overcapaciteit in de indirecte functies bij UBRIEC O&P (€ 1,5 mln.) is een reorganisatie doorgevoerd. Tezamen met de beëindiging van Het Buitenhuis heeft dit geleid tot Van Werk Naar Werk kandidaten. Voor de verwachte kosten uit de tweejarige VWNW-trajecten en voor de nog resterende saneringskosten bij een aantal andere organisatieonderdelen heeft UBR eind 2014 een voorziening gevormd ten laste van het resultaat (€ 7,3 mln.).

Kwaliteitsindicator

In 2014 is een medewerkerstevredenheidsonderzoek gehouden. De scores op de indicatoren werkplezier en werkdruk geven goed de situatie bij UBR weer. In 2014 is namelijk veel van de organisatie gevraagd en is veel bereikt. Dit alles is gerealiseerd met een grote inzet van de medewerkers. Bij een aantal organisatieonderdelen heeft dit geleid tot hoge werkdruk. In het MT UBR is besloten maatregelen te treffen om de werkdruk te verminderen.

3.4 FMHaaglanden

Inleiding

FMHaaglanden (FMH) is één van de vier landelijke concerndienstverleners en verzorgt de facilitaire dienstverlening voor het Rijk in de regio Haaglanden.

FMH verzorgt in 2014 de facilitaire dienstverlening voor de departementen Buitenlandse Zaken (BZ), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Infrastructuur en Milieu (IenM), Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Veiligheid en Justitie (VenJ), Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en Economische Zaken (EZ). Daarnaast faciliteert FMH diverse rijkskantoren in de regio Haaglanden.

Visie en missie

FMH wil de professionele dienstverlener zijn in de regio Haaglanden die gefaciliteerde rijkswerkplekken levert zodat klanten comfortabel kunnen werken. De bouwstenen «klanten» en «medewerkers» vormen het belangrijkste kapitaal en zijn dan ook uitgangspunt in het denken en handelen.

De missie is om dit zo goed te doen dat klanten en medewerkers ons desgevraagd aanbevelen bij anderen.

Producten en diensten

FMH levert producten en diensten op het gebied van gebouwbeheer, exploitatie, consumptieve diensten, risicobeheersing, schoonmaak, verhuizen, post en reprografie, verstrekken van inrichting, voorzieningen, vervoer, facility management en overige diensten.

Klantgericht samenwerken

Om de kernwaarde Klantgericht samenwerken meer specifiek te maken heeft FMH drie sleutelwoorden benoemd. De sleutelwoorden zijn:

- Verantwoordelijkheid: we zijn aanspreekbaar op de integrale dienstverlening en dragen hier samen zorg voor;
- Denken we mee: we verplaatsen ons in de ander en zoeken naar oplossingen, we treden elkaar open en energiek tegemoet;
- Daadkrachtig: we stellen ons actief op, gebruiken de processen als richtlijn en doen wat nodig is.

Aansluitingen

EZ en het Rijksbedrijvencentrum zijn respectievelijk per 1 februari en 1 mei 2014 aangesloten op de facilitaire dienstverlening van FMH. De verwachting is dat Financiën (FIN) uiterlijk medio 2017 aansluit bij FMH. De aansluiting van AZ wordt na de renovatie van het Binnenhof opnieuw bezien.

Samenwerking in het Landelijk Facilitair Management Overleg (LFMO)

De rijksbrede PDC is gereed. Inmiddels is een beheergroep Rijksbrede PDC facilitair opgericht die het wijzigingenbeheer verzorgt. Het kostprijsmodel is opgeleverd en geeft een goed inzicht in integrale kostprijzen van de Concern Dienstverleners (CDV's). Het onderling tussen CDV's verrekenen – om te komen tot een vaste verrekenprijs tussen CDV en klant – is ingehaald door de ontwikkeling «verrekenen op basis van centraal budget» (programma SGO 5).

De masterplannen kantoorhuisvesting zijn vertaald naar een toedeling van de CDV's en voorzien van een globale impactanalyse op de CDV's. Het LFMO heeft een gezamenlijke scope vastgesteld (strategisch, tactisch, operationeel) voor de inrichting van de klantcontactprocessen.

De personele gevolgen door aansluiting bij één van de vier CDV's van andere organisaties vragen om zorgvuldige en eenduidige afspraken. Inmiddels is door SGO 5 een uitgangspuntennotitie personeel opgesteld bij het vormgeven van transities.

De ontwikkeling van 1 serviceportaal is nog niet gestart omdat er nog geen gedeelde visie is. Er is wel een globaal eindbeeld geschetst (elke rijksambtenaar dient op dezelfde wijze zijn behoefte aan producten en diensten kenbaar te maken), maar dit heeft nog verdere verdieping en concretisering.

SGO 5 (Herinrichting Governance Bedrijfsvoering Rijk)

FMH participeert in de domeinprojecten «Facilitair, Huisvesting en Inkoop» (FHI) en Bedrijfvoeringsbreed (BVB) van het programma SGO 5. Binnen de pijler Kwaliteit is een set van algemeen toepasbare kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) opgeleverd, die door FMH gebruikt gaan worden. Daarnaast is de performance audit door de ADR ontwikkeld en toegepast bij FMH.

In 2014 is gewerkt aan de herinrichting van de aansturing van FMH op basis van de vastgestelde SGO 5 kaders. In januari 2015 start het Bestuurlijk Overleg (BO) bij FMH.

In opdracht van SGO 5 is in 2014 de vereenvoudiging van de bekostiging van FMH onderzocht. Doelstelling is per 1 januari 2016 over te gaan op centrale bekostiging van de generieke producten en diensten. In 2014 zijn de fase 1 (Uniforme gemeenschappelijke DVA / centrale financiering) en fase 2 (Bekostigingsmodel op orde) afgerond.

Er zijn voor het domein Facilitair en Huisvesting 37 resttaken geïnventariseerd, die kunnen worden overgedragen aan concerndienstverleners of Rijksvastgoedbedrijf i.o. In 2014 is FMH gestart met een eerste verkenning van de resttaken.

Sturing op locatie

Om invulling te geven aan «Sturing op locatie» is door FMH op de twee locaties Bezuidenhoutseweg 67 en Turfmarkt 147 een pilot gestart. Hierbij is een nieuwe rol geïntroduceerd, namelijk die van Facilitair Manager (FM). Met deze pilots beoogt FMH een effectievere facilitaire dienstverlening op locatie waardoor een hogere klanttevredenheid ontstaat. De ervaringen uit deze pilot zijn meegenomen in de definitieve inrichting waarvan de implementatie in 2015 zal plaatsvinden.

**Staat van baten en lasten van het baten-lastenagentschap
FMHaaglanden**

(bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)	(4)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2013
Baten				
Omzet moederdepartement	15.143	20.456	5.313	30.645
Omzet overige departementen	88.882	93.961	5.079	86.008
Omzet derden	–	170	170	181
Rentebaten	–	11	11	10
Vrijval voorzieningen	20	27	7	23
Bijzondere baten	–	–	–	–
Totaal baten	104.045	114.625	10.580	116.867
Lasten				
Apparaatskosten	97.224	109.392	12.168	111.887
– personele kosten	28.777	34.416	5.639	29.598
<i>waarvan eigen personeel</i>	25.899	27.231	1.332	23.958
<i>waarvan overige personele kosten</i>	–	–	–	–
<i>waarvan externe inhuur</i>	2.878	7.185	4.307	5.640
– materiële kosten	68.447	74.976	6.529	82.289
<i>waarvan apparaat ICT</i>	2.128	2.319	191	1.285
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	7.458	20.723	13.265	19.888
Afschrijvingskosten	6.376	6.778	402	5.728
– immaterieel	–	–	–	–
– materieel	6.376	6.778	402	5.728
Overige lasten	444	488	44	472
– dotaties voorzieningen	20	–	–20	–
– rentelasten	424	488	64	472
– bijzondere lasten	–	–	–	–
Totaal lasten	104.045	116.658	12.613	118.087
Saldo van baten en lasten	–	– 2.033	– 2.033	– 1.220

Toelichting

Baten

De toename van de omzet bij het moederdepartement betreft onder andere een verschuiving van overige departementen naar moederdepartement. Per 1 januari 2014 is de ICT-dienstverlening van Gemeenschappelijk Dienstencentrum ICT (GDI) (VenJ) overgegaan naar SSC-ICT Haaglanden van BZK. Daarnaast is het Rijksbedrijfencentrum (RBC) per 1 mei 2014 aangesloten op FMH. In het RBC zijn onderdelen van BZK gevestigd. Ook de omzet voor maatwerkprojecten is hoger dan begroot. De toename bij overige departementen wordt veroorzaakt door een hogere omzet voor maatwerkprojecten en specifieke DVA afspraken. De baten kunnen naar de volgende productgroepen worden gespecificeerd:

	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)
Omschrijving	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting
Productgroepen			
Basis	86.453	86.852	399
Basis+	7.474	5.614	1.860-
Maatwerk	3.190	10.042	6.852
Werkelijk	6.619	8.151	1.532
Overige opbrengsten	289	3.928	3.639
Totaal	104.025	114.587	10.562
Vrijval voorzieningen	20	27	7
Rentebaten	-	11	11
Bijzondere baten	-	-	-
Totaal baten	104.045	114.625	10.580

Basis

De Productgroep Basis is een afgesproken pakket producten en diensten dat wordt afgenomen waarvoor een vaste prijs per vaste verrekeneenheid wordt betaald. De prijs (p) en hoeveelheid (q) staan in principe gedurende het jaar vast. Bij substantiële wijzigingen in de dienstverlening zijn aanpassingen gedurende het jaar mogelijk.

In de omzet van de basisdienstverlening is de tariefverlaging aan de opdrachtgevers van € 2,39 mln. verwerkt. Dit betreft het surplus van het eigen vermogen over 2013.

Basis+

De productgroep Basis+ heeft betrekking op producten en diensten waarvoor de opdrachtgever afhankelijk van de afgenomen hoeveelheid een prijs per product/dienst betaalt. De prijs (p) staat gedurende het jaar vast, de hoeveelheid (q) is afhankelijk van de afname.

De lagere omzet voor Basis+ doet zich met name voor bij de producten verhuizingen standaard, extra beveiliging en spoedstukken en aangetekende post.

Maatwerk

Bij de productgroep maatwerk is zowel de prijs (P) als de hoeveelheid (q) afhankelijk van de afname/vraag.

In 2014 zijn veel maatwerkprojecten uitgevoerd. Dit betreft onder andere de huisvesting van SSC-ICT Pijler 2, gezamenlijke servicebalie Turfmarkt, de NSS top en de afronding van een aantal projecten met betrekking tot «het nieuwe werken». Dit was bij het opstellen van de ontwerpbegroting nog niet in te schatten.

Werkelijke kosten

De werkelijke kosten hebben betrekking op de nutsvoorzieningen en de belastingen en heffingen.

De hogere omzet voor de werkelijke kosten komt door de Turfmarkt. Bij opstellen van de ontwerpbegroting was er nog geen inzicht in het energieverbruik.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten hebben betrekking op de specifieke DVA afspraken met de departementen (€ 2,8 mln.), vergoeding voor de extra afschrijvingskosten als gevolg van de afstoot van het pand Anna van Hannoverstraat (0,8 mln.), de werkzaamheden ten behoeve van aansluitingen, ontwikkelkosten LFMO en verkoop van auto's.

Personele kosten

De hogere realisatie van het eigen personeel is onder andere het gevolg van de aansluiting van EZ.

De hogere realisatie externe inhuur wordt veroorzaakt door de benodigde inzet van FMH op ontwikkeltrajecten zoals SGO 5 en LFMO, extra inzet op de Turfmarkt, inhuur ter vervanging bij ziekte en niet ingevulde vacatures. FMH vult zo weinig mogelijk vacatures in wegens toekomstige krimp.

Materiële kosten

De materiële kosten omvatten de uitgaven voor huisvesting, communicatie, automatisering, kantoorkosten, adviesopdrachten en overige kosten ten behoeve van het apparaat. Daarnaast zijn de directe inkoopkosten voor de dienstverlening opgenomen onder de materiële kosten.

Bij de ontwerpbegroting is voor de bijdrage aan de SSO's alleen rekening gehouden met de bijdrage ten behoeve van het apparaat van FMH. Echter de SSO's zijn ook leveranciers voor de dienstverlening van FMH aan de departementen, zoals RBO voor de beveiliging en IPKD voor de koeriersdiensten. Deze kosten zijn wel meegenomen in de realisatiecijfers.

De hogere realisatie bij apparaat ICT is het gevolg van hogere kosten voor kantoorautomatisering.

Het aandeel van de inkoopkosten in de materiële kosten bedraagt 86%.

Resultaat

Het negatieve resultaat van circa € 2 mln. is het gevolg van de tariefverlaging van de basisdienstverlening met € 2,39 mln. om het surplus van het eigen vermogen ultimo 2014 op te heffen. Om het surplus van het eigen vermogen op het maximum van 5% uit te laten komen heeft FMH dus bewust gestuurd op een negatief resultaat.

Het resultaat exclusief tariefverlaging bedraagt circa € 0,4 mln. De hogere kosten als gevolg van de extra vraag naar facilitaire dienstverlening is gedekt door een hogere omzet. De extra vraag doet zich met name voor bij de productgroepen maatwerk en specifieke DVA-afspraken.

Balans per 31 december 2014

(bedragen x € 1.000)

	Balans 2014	Balans 2013
Activa		
Immateriële vaste activa		
Materiële vaste activa	26.907	24.828
– grond en gebouwen		–
– installaties en inventarissen	26.107	24.058
– overige materiële vaste activa	800	770
Voorraden	0	–
Debiteuren	2.003	3.520
Nog te ontvangen	6.086	7.052
Liquide middelen	18.903	7.391
Totaal activa	53.899	42.791
Passiva		
Eigen vermogen	5.570	7.603
– exploitatiereserve	7.603	8.823
– onverdeeld resultaat	– 2.033	– 1.220
Voorzieningen	43	46
Leningen bij het MvF	16.827	15.540
Crediteuren	7.093	4.582
Nog te betalen	24.366	15.020
Totaal passiva	53.899	42.791

Toelichting

Materiële activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen en bijzondere waardeveranderingen. Afschrijvingen op materiële vaste activa zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur, rekening houdend met eventuele restwaarde. Deze afschrijving vindt lineair plaats. De post debiteuren is als volgt te specificeren:

	31-12-2014 (x € 1.000)	31-12-2013 (x € 1.000)
Debiteuren moederdepartement	1.251	1.615
Debiteuren overige departementen	750	1.895
Debiteuren overigen	2	10
	2.003	3.520

Het saldo debiteuren betreft voornamelijk vorderingen op de departementen voor de geleverde dienstverlening. De afname bij overige departementen heeft met name betrekking op VenJ. In 2014 zijn veel facturen uit voorgaande jaren betaald.

De post nog te ontvangen is als volgt samengesteld:

	31-12-2014 (x € 1.000)	31-12-2013 (x € 1.000)
Vooruitbetaalde en vooruitvangen facturen	1.261	851
Nog te factureren bedragen	3.338	5.453
Onderhanden werk	1.487	748
	6.086	7.052

Het saldo nog te ontvangen van € 6,1 mln. bestaat voor € 4,3 mln. uit rijksonderdelen en € 1,8 mln. uit derden (niet rijksonderdelen).

De post nog te factureren bedragen ultimo 2014 kan naar de volgende productgroepen worden gesplitst:

	31-12-2014 (x € 1.000)	31-12-2013 (x € 1.000)
basis	592	663
basis+	880	1.443
Maatwerk	400	2.051
Werkelijk	1.054	1.182
Overige	412	114
	3.338	5.453

De afname van de post nog te factureren doet zich met name voor bij de productgroepen maatwerk en basis+. Bij maatwerk komt dit doordat in 2014 veel projecten uit voorgaande jaren zijn gefactureerd. Bij basis+ heeft dit betrekking op de facturatie van vervoer.

Het onderhanden werk is ten opzichte van 2013 toegenomen doordat een aantal grote projecten doorloopt in 2015.

Liquide middelen

De rekening-courant bij het Ministerie van Financiën per 31 december 2014 bedraagt € 18,9 mln. De toename van de liquide middelen is onder andere het gevolg van de toename van de overlopende passiva. Dit heeft betrekking op de overname van activa van EZ dat aan het einde van het jaar is overgemaakt aan FMH. EZ moet hiervoor nog een factuur sturen.

Eigen vermogen

De Regeling Agentschappen stelt dat het eigen vermogen van een baten-lastenagentschap gebonden is aan een maximum van 5% van de gemiddelde jaaromzet over de afgelopen 3 jaar.

FMH mag een maximum eigen vermogen hebben van € 5,6 mln. Het eigen vermogen ultimo 2014 komt uit op € 5,57 mln. en blijft daarmee binnen het maximum.

Leningen bij het Ministerie van Financiën

De leningen hebben betrekking op de overname van activa van aansluitende departementen en de investeringen ten behoeve van het pand Turfmarkt. Het beroep op de leenfaciliteit heeft betrekking op de overname van de activa van EZ.

De post crediteuren is als volgt samengesteld:

	31-12-2014 (x € 1.000)	31-12-2013 (x € 1.000)
Crediteuren moederdepartement	3.276	1.002
Crediteuren overige departementen	69	276
Crediteuren overigen	3.748	3.304
	7.093	4.582

Onder de crediteuren overigen zijn de van de leveranciers ontvangen inkoopfacturen verantwoord.

De toename van het saldo op het moederdepartement heeft betrekking op de DVA voor de basisdienstverlening DCB en de doorbelasting van maatwerk ICT.

Nog te betalen

De post nog te betalen is als volgt samengesteld:

	31-12-2014 (x € 1.000)	31-12-2013 (x € 1.000)
Nog te ontvangen facturen	18.721	9.546
Aflossing Lening MvF komend boekjaar	3.724	3.919
Personele verplichtingen (vakantiegeld, -dagen, 13e maand ed)	1.796	1.528
Overige schulden	125	27
	24.366	15.020

De toename van de post nog te ontvangen facturen komt doordat een belangrijk deel van de kosten voor beheer en onderhoud via de RVB loopt en nog niet verrekend zijn. Daarnaast is de overname van activa van EZ aan het einde van het jaar overgemaakt aan FMH. EZ moet hiervoor nog een factuur sturen.

Het saldo nog te betalen van € 24,4 mln. bestaat voor € 21,4 mln. uit rijksonderdelen en circa € 3,0 mln. uit derden (niet rijksonderdelen).

Kasstroomoverzicht over 2014

(bedragen x € 1.000)

	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3)=(2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2014 + stand depositorekeningen	11.235	7.391	- 3.844
2. Totaal operationele kasstroom	4.981	19.276	14.295
Totaal investeringen (-/-)	- 8.400	8.857	- 457
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	-	-	-
3. Totaal investeringskasstroom	- 8.400	- 8.857	- 457
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	-	-	-
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	-	-	-
Aflossingen op leningen (-/-)	- 4.981	- 3.918	1.063
Beroep op leenfaciliteit (+)	8.400	5.011	- 3.389
4. Totaal financieringskasstroom	3.419	1.093	- 2.326
5. Rekening-courant RHB 31 december 2014 + stand depositorekeningen (1+2+3+4) (maximale roodstand 0,5 miljoen €)	11.235	18.903	7.668

Toelichting

De investeringen in installaties en inventaris hebben vooral betrekking op de overname van meubilair en audiovisuele middelen van het rijksverzamelkantoor Beatrixpark en het pand Bezuidenhoutseweg 73 (EZ).

De investeringen in overige materiële vaste activa hebben voornamelijk betrekking op de overname van dienstauto's van EZ en vervanging van dienstauto's.

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014					
Omschrijving generiek deel	Realisatie				Oorspronkelijke begroting
	2011	2012	2013	2014	2014
Verloop tarieven basisdienstverlening (norm 2011)	100	95,7	92,2	98,3	119
Omzet per produktgroep (pxq)					
* Basis	68.076	78.943	81.711	86.852	86.453
* Basis+	7.262	6.428	5.577	5.614	7.474
* Maatwerk	6.22	11.100	18.675	10.042	3.190
* Werkelijk	8.031	7.584	9.178	8.151	6.619
* Overige opbrengsten	1.338	902	1.693	3.928	289
FTE-totaal (excl. externe inhuur)	284	351	361	414	451
Saldo van baten en lasten (%)	3,0%	3,0%	- 1,0%	- 1,8%	0%
Klanttevredenheid KTO		tevreden	tevreden	nvt	tevreden
Medewerkerstevredenheid MTO		tevreden	tevreden	tevreden	tevreden
Doorlichting afgerond		2.012			

Toelichting

Taakstellingen

Evenals de andere departementen en uitvoeringsorganisaties van het Rijk levert FMH een bijdrage aan de taakstelling van de departementen uit het regeerakkoord. Dit bestaat uit een generieke taakstelling van 6% op het eigen apparaat (2012 – 2015). Deze taakstelling is door FMH ook over 2014 ingevuld. De stijging van de prijs per werkplek ten opzichte van 2013 wordt veroorzaakt door het «nieuwe werken». Als gevolg van het nieuwe werken wordt dezelfde werkplek intensiever gebruikt. Een resultaat hiervan is dat ook de invulling van de dienstverlening wijzigt. Een vergelijking met voorgaande jaren geeft een vertekend beeld. In de begroting is hier reeds rekening meegehouden. De stijging per werkplek is in vergelijking met de begroting beperkt gebleken.

Indien gekeken wordt naar de omzet voor de basisdienstverlening van de departementen die ook in 2013 aangesloten waren, is een daling te constateren van circa € 5 mln.

De additionele taakstelling uit het regeerakkoord ligt bij de departementen en wordt ingevuld met een vermindering van taken dan wel versoberingen. FMH kijkt samen met de opdrachtgevers wat de mogelijkheden zijn voor een versobering van het dienstverleningspakket. Dit wordt ook meegenomen bij nieuwe aanbestedingen.

3.5 Shared Service Centrum-ICT Haaglanden

Inleiding

SSC-ICT Haaglanden levert als shared service organisatie diverse generieke rijksbrede toepassingen als Rijksportaal en de Samenwerkingsruimte en verzorgt daarnaast de kantoorautomatisering, telecommunicatie en hosting van bedrijfspecifieke applicaties voor de aangesloten Ministeries Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Financiën, Infrastructuur en Milieu, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Volksgezondheid Welzijn en Sport, alsmede voor de Kanselarij der Nederlandse Orden.

Met deze dienstverlening wordt uitvoering gegeven aan project 7 van het Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst: Eén ICT aanbieder voor de Haagse beleidskernen en hieraan nauw verbonden uitvoeringsorganisaties.

In 2015 zal het Gemeenschappelijk Dienstencentrum ICT (GDI) opgaan in SSC-ICT Haaglanden waarmee het verzorgingsgebied wordt uitgebreid met Veiligheid en Justitie, Algemene Zaken en Buitenlandse Zaken.

In 2014 is met medewerking van de Rijksgebouwendienst het Overheidsdatacenter voor de Haagse km² gerealiseerd. De exploitatie van dit datacenter start begin 2015.

De financiële administratie is ondergebracht bij de Uitvoeringsorganisatie Bedrijfsvoering Rijk.

Doelmatigheid en taakstelling

De eigenaar heeft met SSC-ICT Haaglanden tot en met 2016 een jaarlijkse efficiëntytaakstelling afgesproken van jaarlijks – 1,5%.

**Staat van baten en lasten van het baten-lastenagentschap
SSC-ICT Haaglanden**

Bedragen x € 1.000				
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2014	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2013
	- 1	- 2	(3)=(2)-(1)	4
Baten				
Omzet moederdepartement	28.400	25.533	- 2.867	35.663
Omzet overige departementen	88.800	87.600	- 1.200	80.636
Omzet derden	-	-	-	-
Rentebaten	-	-	-	-
Vrijval voorzieningen	-	-	-	-
Bijzondere baten	-	1.475	1.475	686
Totaal baten	117.200	114.608	- 2.592	116.985
Lasten				
Apparaatskosten	99.300	93.579	- 5.721	90.668
- personele kosten	45.400	39.983	- 5.417	40.011
<i>waarvan eigen personeel</i>	22.100	26.238	4.138	22.996
<i>waarvan inhuur</i>	23.300	13.745	- 9.555	16.912
- materiële kosten	53.900	53.596	- 304	50.760
<i>waarvan apparaat ICT</i>	47.200	50.095	2.895	47.259
<i>waarvan bijdrage SSO's</i>	2.800	3.501	701	2.811
<i>Waarvan overige materiële kosten</i>	3.900	-	- 3.900	690
Afschrijvingskosten	16.500	14.976	- 1.524	16.235
- immaterieel	-	-	-	-
- materieel	16.500	14.976	- 1.524	16.235
Overige lasten	1.400	7.538	6.138	160
- dotaties voorzieningen	-	6.115	6.115	-
- rentelasten	1.400	135	- 1.265	77
- bijzondere lasten	-	1.288	1.288	83
Totaal lasten	117.200	116.093	- 1.107	107.063
Saldo van baten en lasten	-	- 1.485	- 1.485	9.922

Toelichting

Resultaat

Het resultaat is € 1,485 mln. lager dan begroot, als resultante van € 2,592 mln. lagere baten en € 1,107 mln. lagere kosten.

Het gepresenteerde resultaat bedraagt € 1,485 mln. negatief. Het resultaat werd negatief beïnvloed door eenmalige kosten ter waarde van € 12,2 mln. vanwege het treffen van een voorziening voor de migratiekosten naar het nieuwe Overheidsdatacenter (ODC) en in 2014 gemaakte projectkosten voor de bouw van het ODC en de ontwikkeling van een nieuwe financiële administratie.

Onderdeel van de in 2014 gerealiseerde migratiekosten naar het nieuwe ODC is het aandeel van SSC-ICT Haaglanden in de met de externe leverancier van het Rijk van hostingdiensten overeengekomen afkoopsom.

Baten

De omzet is overeenkomstig de door de eigenaar vastgestelde tarieven en de in 2014 afgenomen dienstverlening. De generieke dienstverlening is verricht voor alle ministeries met uitzondering van Defensie. De gemeenschappelijke en specifieke dienstverlening is verricht voor de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Financiën, Infrastructuur en Milieu, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Volksgezondheid Welzijn en Sport, alsmede voor de Kanselarij der Nederlandse Orden.

De totale omzet is € 4,067 mln. lager dan begroot. Dit is de resultante van enerzijds uitbreiding van de dienstverlening met het Ministerie van Financiën en de Rijkspas en anderzijds afname van het volume van door de ministeries aan SSC-ICT Haaglanden verstrekte maatwerkopdrachten. De bijzondere baten betreffen de verrekening van de meerkosten van de bij de overdracht van voormalig Ministerie van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu en het Ministerie van Financiën boven de formatie overgenomen personeel, alsmede drie met leveranciers getroffen financiële schikkingen.

Personele kosten

De € 5,417 mln. lagere lasten zijn het saldo van lagere lasten van personeel, materieel, afschrijvingen en rente en hogere lasten door het treffen van een voorziening voor de migratiekosten naar het nieuwe ODC en het aandeel van SSC-ICT Haaglanden in de met de externe leverancier van het Rijk van hostingsdiensten overeengekomen afkoopsom.

De € 4,138 mln. hogere kosten van het eigen personeel betreft de pas bij de 1^e suppletoire nota meegenomen uitbreiding van formatie en bezetting vanwege de uitbreiding van de dienstverlening met het Ministerie van Financiën.

De € 9,555 mln. lagere kosten van de inhuur laten zich volledig verklaren door de terugval van het volume van de door de departementen aan SCC-ICT Haaglanden verstrekte specifieke opdrachten.

Materiële kosten

De ten opzichte van de begroting lagere materiële kosten zijn de resultante van meer materiële uitgaven vanwege de uitbreiding van de dienstverlening met het Ministerie van Financiën en het lagere volume van de door de ministeries aan SCC-ICT Haaglanden verstrekte specifieke opdrachten.

De rentelast is lager door de veel lagere rentepercentages in 2014 dan begroot. Het verschil is op de omzet in mindering gebracht en wordt met de ministeries verrekend.

De dotatie aan de voorziening betreft de in 2014 getroffen voorziening voor de migratiekosten naar het nieuwe ODC.

De bijzondere last betreft het SSC-ICT aandeel in de met de externe hosting leverancier overeengekomen afkoopsom voor het vervroegd beëindigen van het contract

Balans per 31 december 2014

(bedragen x 1.000)
Agentschap SSC-ICT Haaglanden

	31-12-2014	31-12-2013
Activa		
Immateriële activa	-	-
Materiële activa	32.277	-
- grond en gebouwen	-	-
- installaties en inventarissen	3.585	-
- overige materiële vaste activa	28.692	28.382
Voorraden	3	2
Debiteuren	1.460	3.617
Nog te ontvangen	19.070	16.286
Liquide middelen	28.050	23.114
Totaal activa	80.860	71.401
Passiva		
Eigen Vermogen	4.330	10.902
- exploitatiereserve	5.815	980
- onverdeeld resultaat	1.485-	9.922
Leningen bij het Ministerie van Financiën	24.060	17.049
Voorzieningen	6.115	-
Crediteuren	3.889	11.029
Nog te betalen	42.466	32.421
Totaal passiva	80.860	71.401

Toelichting

Activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de historische aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen en bijzondere waardeveranderingen. In 2014 is voor € 19,398 mln. geïnvesteerd, waarvan € 15,813 mln. in hard en software en € 3,585 mln. ten behoeve van het nieuwe overheidsdatacenter.

Afschrijvingen op materiële vaste activa zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur, rekening houdend met eventuele restwaarde. Deze afschrijving vindt lineair plaats. Na afschrijvingen resteert per 31 december een boekwaarde van € 32,277 mln. Over de investeringen in het overheidsdatacenter wordt met ingang van 2015 afgeschreven.

Debiteuren en Nog te ontvangen

De post Debiteuren betreft de gefactureerde, nog te ontvangen bedragen voor verrichte diensten en leveringen. De totale vordering wordt als inbaar aangemerkt; derhalve is er geen voorziening voor oninbaarheid in aftrek gebracht.

De post Debiteuren heeft voor € 0,202 mln. betrekking op het moederdepartement, voor € 0,528 mln. op andere departementen, voor € 0,730 mln. op agentschappen en niet op derden.

De post Nog te ontvangen bestaat uit nog te factureren opbrengsten betrekking hebbend op voorgaande jaren en vooruitbetaalde kosten voor 2015.

De post Nog te ontvangen heeft voor € 5,463 mln. betrekking op het moederdepartement, voor € 2,867 mln. op andere departementen, voor € 0,284 mln. op agentschappen en voor € 10,455 mln. op derden.

Liquide middelen

Alle tegoeden van SSC-ICT Haaglanden worden aangehouden bij de Rijkshoofdboekhouding (RHB). Het saldo per 31 december bedraagt € 28,050 mln.

Eigen Vermogen

Onder het eigen vermogen is het onverdeelde resultaat 2014 opgenomen. Het eigen vermogen vermindert met het negatieve resultaat over 2014 van € 1,485 mln. en valt binnen de norm van 5% van de gemiddelde omzet over de 2 jaren sinds de start van het baten- lastenagentschap.

Leningen

De post Leningen bestaat uit de leningen ter financiering van de materiële vaste activa.

Van het saldo per ultimo 2014 van € 40,641 mln., is de aflossingsverplichting 2015 ad € 16,581 mln. opgenomen onder de post nog te betalen.

Voorzieningen

De in 2014 gevormde voorziening ad € 6,115 mln. is gevormd om de kosten op te vangen van de migratie van de bestaande datacenters van SSC-ICT Haaglanden naar het nieuwe Overheidsdatacenter voor de Haagse beleidskernen en nauw verbonden uitvoeringsorganisaties. Deze migratie is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst project 4. Omdat door het kabinet voor het uitvoeringsprogramma geen additionele financiële middelen ter beschikking zijn gesteld moet SSC-ICT Haaglanden de migratie uit eigen middelen reserveren.

Crediteuren

De facturen die zijn opgenomen onder de post Crediteuren per ultimo 2014 zijn vrijwel geheel begin 2015 betaald.

De post Crediteuren heeft geen betrekking op het moederdepartement, voor € 0,084 mln. op andere departementen, voor € 1,670 mln. op agentschappen en voor € 2,135 mln. op derden.

Nog te betalen

Onder de post nog te betalen zijn de vooruit ontvangen bedragen, de aflossingsverplichting 2015 van de lening bij het Ministerie van Financiën, de nog te ontvangen facturen 2014 en de schuld aan het personeel vanwege opgebouwde rechten vakantiegeld, eindejaarsuitkering en verlof opgenomen.

De post Nog te betalen heeft voor € 11,058 mln. betrekking op het moederdepartement, voor € 21,828 mln. op andere departementen, voor € 1,770 mln. op agentschappen en voor € 7,810 mln. op derden.

Kasstroomoverzicht over 2014 (bedragen x € 1.000)

Agentschap SSC-ICT Haaglanden
Kasstroomoverzicht per 31 december 2014
Bedragen x € 1.000

	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3)=(2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari	4.980	23.114	18.134
2. Totaal operationele kasstroom	16.520	20.372	3.852
Totaal investeringen (-/-)	- 18.800	- 19.398	- 598
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	-	528	528
3. Totaal investeringskasstroom	- 18.800	- 18.870	- 70
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	-	- 5.087	- 5.087
Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	-	-	-
Aflossingen op leningen (-/-)	- 16.500	- 12.991	3.509
Beroep op leenfaciliteit (+)	18.800	21.512	2.712
4. Totaal financieringskasstroom	2.300	3.434	1.134
5. Rekening-courant RHB 31 december (=1+2+3+4)	5.000	28.050	23.050

Toelichting

De investeringen in ICT goederen (overheidsdatacenter, hard- en software) in 2014 bedroegen € 19,398 mln.

De boekwaarde van de desinvesteringen betreft de bij het afstoten van de materiële vaste activa gerealiseerde opbrengst.

De eenmalige uitkering aan het moederdepartement betreft de afroaming van het surplus van het eigen vermogen ad € 2,462 mln. alsmede de verrekening van de in 2013 voor de moeder betaalde uitgaven met betrekking tot voorgaande jaren ad € 2,625 mln.

De aflossingen op de leenfaciliteit zijn lager dan begroot doordat het beroep op de leenfaciliteit in 2013 lager was dan bij het opstellen van de begroting 2014 werd ingeschat.

Het beroep op de leenfaciliteit is € 2,712 mln. hoger dan de investeringen. Dit komt doordat bij het aanvragen van de lening 2013 nog geen finale overeenstemming was over de waarde van de per 1 oktober bij de uitbreiding van de dienstverlening van Financiën overgenomen materiële vaste activa. Het verschil is verdisconteerd in de opname 2014.

Het resterend verschil laat zich verklaren door gemaakte inschattingen van de in de laatste maand van het jaar verwachte investeringen en de in het «á fonds perdu» begrepen materiële vaste activa voor het overheidsdatacenter, waarover de Rijksgebouwendienst pas na opname duidelijkheid gaf.

De stand van de rekening-courant bij de Rijkshoofdboekhouding is de resultante van het positieve resultaat over 2013 en 2014 uit gewone bedrijfsuitoefening en het saldo van de opgebouwde vorderingen- en schuldenpositie.

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

Doelmatigheid

SSC-ICT Haaglanden ondersteunt de Compacte Rijksdienst met generieke en gemeenschappelijk ICT oplossingen. Door de inzet van moderne ICT hulpmiddelen wordt de doelmatigheid van de Rijksdienst hiermee vergroot. En met de bundeling van ICT taken binnen SSC-ICT Haaglanden wordt de in de projecten 4 en 7 van het Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst beoogde efficiëncyslag gemaakt.

De eigenaar heeft met SSC-ICT Haaglanden tot en met 2016 een jaarlijkse efficiëncytaakstelling afgesproken van jaarlijks– 1,5%. SSC-ICT Haaglanden verlaagt hiertoe jaarlijks haar tarieven met 1,5% en heeft daarnaast voorstellen gedaan waarmee haar afnemers aanvullend 10% op hun ICT uitgaven kunnen besparen.

Aanvullend op de taakstellende tariefverlaging vergelijkt SSC-ICT Haaglanden haar prestaties via benchmark onderzoek periodiek met marktpartijen en enkele grote uitvoeringsorganisaties binnen de overheid. Om de tariefdaling te realiseren wordt voortgegaan met het integreren en harmoniseren van de van de Ministeries overgekomen systeemlandschappen.

Agentschap SSC-ICT Haaglanden

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

	Realisatie 2013	Realisatie 2014	Oorspronkelijke begroting
GENERIEK DEEL			
Kostprijs voor beheertaken (ICT)	1.875	1.850	1.840
Omzet totaal en per productgroep (x € 1.000)	€ 116.299	€ 113.133	€ 117.200
Generiek (SWF, Portaal, Infra, Rijkspas) (x € 1.000)	€ 14.431	€ 16.147	€ 14.100
Gemeenschappelijk (basis, plus, hosting) (x € 1.000)	€ 84.492	€ 85.854	€ 71.100
Specifiek (maatwerk) (x € 1.000)	€ 17.376	€ 11.132	€ 32.000
Formatie en bezetting	348,5	358,2	342
FTE % overhead	15,7%	16,5%	15,7%
FTE % primair proces	84,3%	83,5%	84,3%
Saldo van baten en lasten (%)	8,50%	– 0,14%	0%
SPECIFIEK DEEL			
Beschik(betrouw)baarheidsbasisfunctionaliteit	99,9%	99,9%	98,0%
Geleverd binnen gestelde termijnen	93,5%	94,3%	90,0%
Incidenten hersteld binnen afgesproken tijd	93,5%	94,8%	90,0%
Beantwoorden helpdeskvragen binnen afgesproken tijd	99,0%	98,9%	95,0%
Direct beantwoorden helpdeskvragen	87,5%	89,3%	80,0%
Taakstelling (kwalitatieve onderbouwing)	– 1,5%	– 1,5%	– 1,5%

Toelichting

Het werkplektarief (kostprijs voor beheertaken) is uiteindelijk iets hoger vastgesteld dan bij de begroting voorzien. Per saldo over alle tarieven heeft SSC-ICT hiermee nog steeds voldaan aan de 1,5% taakstelling.

De totale omzet is € 4,067 mln. lager dan begroot. Dit is de resultante van de volgende ontwikkelingen. De omzet generieke dienstverlening is gestegen vanwege uitbreiding van de dienstverlening met de Rijkspas. Bij de gemeenschappelijk omzet wordt de stijging door uitbreiding van de dienstverlening met het Ministerie van Financiën vrijwel geheel gecompenseerd door een teruggang bij de andere Ministeries.

De specifieke omzet is gedaald door een lager volume in door de Ministeries verstrekte maatwerkopdrachten. Ten opzichte van de begroting is sprake van een aanpassing in de presentatie. Onder de gemeenschappelijke dienstverlening wordt nu de omzet gepresenteerd zoals opgenomen in de Dienstverleningscontracten, uiteraard rekening houdend met meer of minder afname gedurende het jaar.

In de begroting werd de verwachte omvang van de bezetting gepresenteerd. Deze is door overname van de ICT dienstverlening van het Ministerie van Financiën toegenomen tot 358,2 fte. Met de komst van Financiën bedraagt de formatie 383,9 fte. Het verschil betreft 25,7 fte nog niet vervulde vacatures. Door het invoegen van het van Financiën overgenomen personeel is het aandeel overhead personeel iets toegenomen.

De kengetallen inzake de kwaliteit van de dienstverlening hebben gedurende het jaar voldaan aan de afgesproken norm.

3.6 Gemeenschappelijke Dienstencentrum ICT

Inleiding

Het Gemeenschappelijk Dienstencentrum ICT (GDI) is in 2009 ontstaan uit de fusie van de Gemeenschappelijke Beheerorganisatie (GBO) met de ICT-afdeling van het Bestuursdepartement (DBOB/ICT). De dienstverlening van GDI is onderverdeeld in een aantal clusters van diensten:

- ERP diensten
- Applicatie diensten
- Content en Document Management
- Werkplek diensten
- Server en Netwerk diensten
- Housing en Hosting
- Klantcontact en Gebruikersondersteuning
- Business Development
- Projecten
- Vernieuwing Grensmanagement

Op voorspraak van het programma Compacte Rijksdienst heeft het kabinet besloten om te komen tot een Shared Service Center ICT Den Haag onder het Ministerie van BZK. Doel daarvan is de realisatie van één ICT-infrastructuur en één ICT-dienstverlener voor de ICT-werkplekken in de Haagse beleidskernen en daaraan nauw verbonden uitvoeringsorganisaties. Het eigenaarschap van het GDI is per 1 januari 2014 overgaan van het Ministerie van VenJ naar het Ministerie van BZK.

Staat van baten en lasten van het baten-lastenagentschap GDI

	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2014	Vershil realisatie versus begroting	Realisatie 2013
Baten				
Opbrengst moederdepartement	45.800	2.240	- 43.560	62.721
Opbrengst overige departementen	1.192	67.862	66.670	1.437
Opbrengst derden	0	0	0	0
Rentebaten	0	0	0	0
Vrijval uit voorzieningen	0	0	0	43
Bijzondere baten	0	1.280	1.280	1.745
Totaal baten	46.992	71.382	24.390	65.946
Laten				
Apparaatskosten	39.155	61.462	22.307	57.416
*Personele kosten	27.469	44.386	16.917	40.785
- waarvan eigen personeel	14.798	16.211	1.413	15.156
- waarvan externe inhuur	12.671	28.175	15.504	25.629
*Materiële kosten	11.686	17.076	5.390	16.631
- waarvan ICT	9.926	12.036	2.110	10.718
- waarvan SSO's	1.760	1.760	0	0
Rentelasten	100	41	- 59	58
Afschrijvingskosten	7.737	5.804	- 1.933	4.833
*Materieel	7.737	5.804	- 1.933	4.833
*Immaterieel	0	0	0	0
Overige lasten	0	3.534	3.534	698
*Dotaties voorzieningen	0	2.176	2.176	0
*Bijzondere lasten	0	1.358	1.358	698
Totaal lasten	46.992	70.841	23.849	63.005
Saldo van baten en lasten	0	541	541	2.941

Toelichting

Baten

De opbrengst op beheer is toegenomen door nieuwe opdrachten en uitbreiding van bestaande beheeropdrachten. Daarnaast is de omzet aan projecten ruim 1,5 keer zo hoog als begroot. Een aantal grote projecten zijn: migratie van de Griffie naar Leonardo, Nuclear Security Summit (NSS) 2014, Uitrol Digitale Werkomgeving Rijksdienst (DWR) bij Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), Verbeterplan financieel beheer Leonardo.

De bijzondere baten zijn het gevolg van de vrijval van lasten en voorzieningen uit voorgaande jaren en nagekomen baten met betrekking tot verrichtte diensten in 2013.

Lasten

De hogere personele lasten zijn het gevolg van de extra personele inzet vanwege de toegenomen dienstverlening aan met name projectcapaciteit. Sprake is van substantieel meer inhuur vanwege de piek in de capaciteitsvraag ten behoeve van projecten.

De stijging in materiële kosten hangt voor het grootste deel eveneens samen met de toename van projecten, materiële kosten welke direct bij de opdrachtgevers in rekening kunnen worden gebracht vallen hier ook onder.

De lagere afschrijvingslasten zijn een resultante van een lager investeringsvolume dan voorzien.

De dotaties voorzieningen betreffen:

- een toevoeging aan de voorziening debiteuren van € 0,496 mln. in verband met een grotere omvang van mogelijk oninbare facturen. De toevoeging aan de voorziening debiteuren is verantwoord onder de bijzondere lasten;
- de vorming van een voorziening van € 1,680 mln. voor de verwachte migratiekosten van de infrastructuur-hardware van P2 naar het nieuwe Overheidsdatacenter (ODC) van BZK. De in 2014 gevormde voorziening is bedoeld om de kosten op te vangen van de migratie van de bestaande datacenters van SSC-ICT Haaglanden naar het nieuwe Overheids-datacenter voor de Haagse beleidskernen en nauw verbonden uitvoeringsorganisaties. Deze migratie is onderdeel van het Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst project 4. Omdat door het kabinet voor het uitvoeringsprogramma geen additionele financiële middelen ter beschikking zijn gesteld moet SSC-ICT Haaglanden de migratie uit eigen middelen reserveren. De migraties van de GDI-infrastructuur vinden in 2015 en 2016 plaats. Deze éénmalige kosten worden niet in de tarieven verdisconteerd.

De bijzondere lasten betreffen naast de dotaties aan de voorzieningen met name correcties op baten en lasten uit voorgaande jaren die niet eerder waren voorzien.

Saldo Baten en Lasten

Het onverdeelde resultaat van 2014 komt uit op een saldo van € 0,541 mln.

Het eigen vermogen van GDI per 31-12-2013 is € 3,119 mln. Na verwerking van de terugstorting aan VenJ van € 0,5 mln. en de

toevoeging van het resultaat 2014 komt het eigen vermogen per 31-12-2014 uit op € 3,160 mln. Het 5% plafond voor de omvang van het eigen vermogen is € 3,163 mln., op basis van de gemiddelde omzet van de afgelopen drie jaar. Er is daarmee geen sprake van een surplus boven op het toegestane maximum.

Balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1.000)

x € 1.000	Balans 2014	Balans 2013
Activa		
Immateriële vaste activa	0	0
Materiële vaste activa	12.310	11.148
* Grond en gebouwen	10	28
* Installaties en inventaris	154	173
* Overige materiële vaste activa	12.146	10.947
Voorraden	0	0
Debiteuren	7.714	3.915
Nog te ontvangen bedragen	3.360	8.559
Liquide middelen	10.072	2.715
Totaal activa	33.456	26.337
Passiva		
Eigen vermogen	3.160	3.119
* Exploitatiereserve	2.619	178
* Verplichte reserves	0	0
* Onverdeeld resultaat	541	2.941
Leningen bij het Ministerie van Financiën	5.650	5.000
Voorzieningen	1.680	7
Crediteuren	7.121	6.445
Nog te betalen bedragen	15.845	11.766
Totaal Passiva	33.456	26.337

Toelichting

Activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de historische aanschafprijs, verminderd met afschrijvingen en bijzondere waardeveranderingen. De lineaire afschrijvingen op materiële vaste activa zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur, rekening houdend met eventuele restwaarde.

De investeringen in 2014 bedragen € 6,966 mln., de des-investeringen wegens buitengebruikstelling bedragen € 2,899 mln. en de afschrijvingslast 2014 bedraagt € 5,804 mln.

Debiteuren en Nog te ontvangen

De post debiteuren betreft de gefactureerde, nog te ontvangen bedragen voor verrichte diensten en leveringen. Hierop is € 0,923 mln. in mindering gebracht wegens mogelijke oninbaarheid. Hiervoor is € 0,541 aan de voorziening toegevoegd.

De post nog te ontvangen bestaat uit nog te factureren opbrengsten betrekking hebbend op voorgaande jaren en vooruitbetaalde kosten voor 2015.

Liquide middelen

Alle tegoeden van SSC-ICT Haaglanden worden aangehouden bij de Rijkshoofdboekhouding (RHB). Het saldo per 31 december bedraagt € 10,072 mln.

Eigen Vermogen

Onder het eigen vermogen is het onverdeelde resultaat 2014 opgenomen. Het eigen vermogen vermeerderd met het positieve resultaat over 2014 van € 0,541 mln., blijft binnen de norm van 5% van de gemiddelde omzet over de laatste 3 jaar.

Leningen

De post leningen bestaat uit de leningen ter financiering van de materiële vaste activa.

Van het saldo per ultimo 2014 van € 10,0 mln., is de aflossingsverplichting 2015 ad € 4,350 mln. opgenomen onder de post nog te betalen.

Voorzieningen

De voorziening betreft de te maken kosten in 2015 en 2016 voor de migraties van de beheerde infrastructuur naar het nieuwe datacenter van BZK (ODC).

Crediteuren en Nog te betalen

De facturen die zijn opgenomen onder de post crediteuren per ultimo 2014 zijn vrijwel geheel begin 2014 betaald.

Onder de post nog te betalen zijn de vooruit ontvangen bedragen, de aflossingsverplichting 2015 van de lening bij het Ministerie van Financiën, de nog te ontvangen facturen 2014 en de schuld aan het personeel vanwege opgebouwde rechten vakantiegeld, eindejaarsuitkering en verlof opgenomen.

Kasstroomoverzicht over 2014 (bedragen x € 1.000) x € 1.000

	Oorspronkelijke begroting	Realisatie	Verskil realisatie versus begroting
1 Rekening courant RHB 1 januari 2014	16	2.715	2.699
2 Totaal operationele kasstroom	6.075	13.201	7.126
3a Totaal investeringen	- 700	- 6.966	- 6.266
3b Totaal boekwaarde desinvestering	0	0	0
3c Totaal investeringskosten	- 700	- 6.966	- 6.266
4a Eenmalige uitkering aan moederdepartement	0	- 500	- 500
4b Eenmalige storting door moederdepartement	0	0	0
4c Aflossing op leningen	- 4.260	- 3.378	882
4d Beroep op leenfaciliteit	700	5.000	4.300
4 Totaal financieringskasstroom	- 3.560	1.122	4.682
5 Rekening courant RHB 31 december 2014 + stand depositorenkningen¹ (=1+2+3+4)	1.831	10.072	8.241

¹ maximale roodstand € 0,5 miljoen

Toelichting

De investeringen in 2014 betreffen met name werkplek gerelateerde hardware en hardware ten behoeve van de ICT-infrastructuur. Het totaal aan investeringskosten wijkt af van de begroting omdat vervangingsinvesteringen deels waren uitgesteld in verband met de ingebruikname van de

nieuwbouw eind 2012/begin 2013 en de verhuizing van ICT-middelen van het datacenter in Maasland (Defensie) naar datacenters in Den Haag (Financiën). Dit heeft geleid tot een wijziging in het reguliere vervangingschema.

De boekwaarde van de desinvesteringen betreft de afgeboekte restwaarde van buitengebruik gestelde activa.

De eenmalige uitkering aan het moederdepartement betreft de overeengekomen uitkering aan het Ministerie van VenJ, tot 2014 het moederdepartement van GDI, uit het positieve resultaat van 2013.

De operationele kasstroom is de resultante van het resultaat 2014 en de mutaties in de posities van vorderingen en schulden.

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

Doelmatigheid 2014				Realisatie	Begroting	Vershil
	2011	2012	2013	2014	2014	2014
GDI-totaal						
FTE-intern	178,5	189,7	195,7	212	203	9
Aantal externen in fte	59	31,3	165	147	75	72
Aantal externen in % van totale fte's	25%	14%	46%	41%	27%	14%
Saldo baten en lasten in % van totale baten	- 1,1%	- 2,6%	4,46%	0,76%	0%	0,76%
Omzet:						
Omzet totaal (x € 1.000)	38.621	49.969	64.201	71.382	46.992	24.390
Omzet beheer (x € 1.000)	28.941	29.942	37.040	46.575	37.600	8.975
Omzet projecten (x € 1.000)	9.680	20.027	27.118	23.527	9.392	14.135
Tarieven:						
Gemiddeld uurtarief in €	NB	109	100	97,50	102	- 4,50
Gemiddeld tarief werkplekdiensten (ongewogen) (index = 2010)	100	NB	NB	NB	99	NB
Gemiddeld tarief infrastructuurcomponenten (ongewogen) (index = 2010)	75	NB	NB	NB	99	NB
Benchmark ten opzichte van vergelijkbare ICT-organisaties	NB	4%	- 1,1%	NB	2%	NB
Kwaliteitsindicatoren:						
Beschikbaarheid systemen	99,98%	99,9%	99,9%	100%	98%	2%
Betrouwbaarheid dienstverlening	95,8	94,3%	93,5%	91%	95%	- 4%
Klanttevredenheid	8	6,4	NB	NB	7	NB

Toelichting

GDI streeft als baten-lastendienst naar een doelmatige dienstverlening, maar is gehouden aan de randvoorwaarden en eisen die rijksbreed, door het Ministerie van Veiligheid en Justitie en de opdrachtgevers worden gesteld aan de dienstverlening. Dit betreft bijvoorbeeld beveiligingseisen en het gebruik van netwerkvoorzieningen. Hieronder een korte toelichting op de kengetallen:

- Bezetting in aantal fte in 2014 is 212 fte gemiddeld, excl. BZ. Vanwege de groei van de dienstverlening is in 2014 de toegestane formatie uitgebreid naar 215,3 fte met als doel extra inhuur te beperken;
- Aantal externen is fors hoger als gevolg van grote capaciteitsvraag voor (klant)projecten;
- Baten-lasten saldo in 2014 is 0,76% op de totale baten;
- Totale omzet is 51,9% hoger door extra beheer- en projectopdrachten;
- Omzet aan beheerdiensten is 23,86% hoger dan begroot onder andere door de overgenomen dienstverlening ten behoeve van het Ministerie van Algemene Zaken;

- Omzet aan projecten is 1,5 keer zo hoog als begroot, door diverse grote projecten zoals: de migratie van de Griffie naar Leonardo, NSS 2014, Uitrol DWR bij IND, Verbeterplan financieel beheer Leonardo;
- Gemiddeld uurtarief 2014: € 97,50 ten opzichte van begroting als gevolg van meer productieve uren dan begroot wat tot een hogere overheaddekking heeft geleid;
- Gemiddeld tarief voor werkplekproducten en infrastructuurproducten 2014: nog niet te berekenen vanwege onvoldoende rapportagemogelijkheid in Leonardo;
- Benchmark: in 2014 is geen benchmark op de uurtarieven 2014 uitgevoerd;
- De beschikbaarheid van de systemen tijdens de afgesproken openingstijden is conform de hoge norm van 100%;
- De betrouwbaarheid van de dienstverlening betreft de mate waarin de afgesproken serviceniveaus worden gehaald; dit is net onder de gestelde norm van 95% gebleven.

In 2014 is geen klanttevredenheid gemeten vanwege de transitieactiviteiten voor de overgang van GDI naar SSC-ICT Haaglanden pijler 2 van BZK.

3.7 Rijksgebouwendienst

Inleiding.

De Rijksgebouwendienst draagt bij aan het succesvol functioneren van zijn klanten, door het bieden van efficiënte en effectieve huisvestingsoplossingen. Met het in stand houden van monumenten draagt de Rijksgebouwendienst bij aan het behoud van ons cultureel erfgoed. De Rijksgebouwendienst heeft de status van baten-lastenagentschap. Deze status vloeit voort uit het in 1999 vernieuwde Rijkshuisvestingsstelsel. Het Rijkshuisvestingsstelsel is in deze opzet ingevoerd met als doel een rijksbrede vergroting van de doelmatigheid in de huisvesting van de rijksoverheid.

De Rijksgebouwendienst levert de producten huisvesting, services, adviezen en beleidsondersteuning. Het product huisvesting bestaat uit het ontwikkelen, realiseren en leveren van huisvesting. De Rijksgebouwendienst handhaaft de afgesproken kwaliteit van de geleverde huisvesting volgens de Regeling Taakverdeling Beheer Rijkshuisvesting.

Oprichting Rijksvastgoedbedrijf (RVB)

Het Rijksvastgoedbedrijf is op 1 juli 2014 van start gegaan. Op 1 januari 2015 is de ministeriële verantwoordelijkheid voor de Dienst Vastgoed Defensie overgaan van de Minister van Defensie naar de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De oprichting van het baten-lastenagentschap Rijksvastgoedbedrijf is in voorbereiding. Deze jaarrekening 2014 betreft in financiële termen dan ook enkel het baten-lastenagentschap Rijksgebouwendienst.

Beleidsprestaties		
Indicator/kengetal	Streefwaarde 2014	Realisatie 2014
Energieambitie 2020	De maatregelen voor energiebesparing in het kader van FCIB voor tranche 1 (met name objecten met een 24-uursfunctie) worden afgerond.	De maatregelen voor tranche 1 zijn vrijwel geheel afgerond.
Gebruiksgraad monumenten	95%	98%

Voortgang programma Energieambitie 2020

In 2014 zijn de maatregelen voor Energiebesparing in het kader van FCIB (het Functioneel Controleren, Inregelen en Beproeven van klimaatinstallaties) voor tranche 1 (met name objecten met een 24-uursfunctie) op 4 objecten na, afgerond.

Gebruiksgraad monumenten

Uit de begroting voor Wonen en Rijksdienst wordt de instandhouding bekostigd van de monumenten met een erfgoedfunctie (maar zonder rijkshuisvestingsfunctie). De gebruiksgraad op 31 december 2014 van deze monumenten met erfgoedfunctie is 98% (evenals ultimo 2013). De gebruiksgraad is het aantal m² bruto vloeroppervlak (bvo) per object dat in gebruik is in verhouding tot het totaal aantal m² bvo. Een deel van de

monumenten is naar hun aard niet geschikt voor gebruik, zoals gedenknaalden of grafmonumenten. Deze zijn buiten de berekening gehouden.

Staat van baten en lasten van het baten-lastenagentschap Rijksgebouwendienst

Bedragen x € 1.000)				
Omschrijving	1	2	(3)=(2)-(1)	Realisatie 2013
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2014	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	
Baten				
Leveren producten en diensten:				
Opbrengsten departementen	1.260.841	1.246.670	- 14.171	1.355.306
Opbrengsten moeder	19.848	16.672	- 3.176	22.060
Opbrengsten derden	13.938	10.452	- 3.486	12.312
Bedrijfsvoering:				
Vrijval voorzieningen	0	16.887	16.887	12.447
Rentebaten	0	3.815	3.815	997
Overige baten	9.797	27.542	17.745	34.698
Totaal baten	1.304.424	1.322.038	17.615	1.437.820
Lasten				
Product huisvesting:				
Apparaatskosten (netto)	67.174	65.857	- 1.317	68.531
Huren	242.365	236.925	- 5.440	255.253
Rentelasten	255.181	197.268	- 57.913	282.222
Afschrijvingen	314.831	304.530	- 10.301	356.963
Onderhoud	145.298	121.789	- 23.509	134.199
Dotaties voorzieningen	18.080	46.958	28.878	33.337
Belastingen	21.647	23.000	1.353	23.200
Investerings buiten gbv	80.023	82.023	2.000	78.221
PPS lasten	53.900	51.245	- 2.655	51.277
Overige producten:				
Services	36.865	44.590	7.725	37.860
Adviezen	4.495	6.053	1.558	11.631
Beleidsondersteuning	6.188	5.052	- 1.136	5.326
Overige lasten	12.726	55.086	42.360	85.727
Totaal lasten	1.258.773	1.240.376	- 18.396	1.423.747
Saldo van baten en lasten	45.651	81.662	36.011	14.073

Toelichting

Baten: leveren producten en diensten

Omzet departementen

De opbrengsten huisvesting hebben betrekking op:

- de opbrengsten van de interne verhuurcontracten met de Ministeries volgens het huur-verhuurmodel (gebruiksvergoedingen); Een deel van de bevroren gebruiksvergoeding 2014 is via een incidentele korting op de tarieven aan de gebruikers gerestitueerd (€ 53,6 mln.);
- de PPS – opbrengsten op basis van leveringsovereenkomsten met de Ministeries. Deze omvatten de totale vergoeding, die de gebruikers uit hoofde van het Design Build Finance Maintain Operate (DBFMO)-contract verschuldigd zijn, minus de aflossingscomponent van de

- langlopende vordering. In de resultatenrekening zijn de opbrengstcomponenten «onderhoud en dienstverlening» en «rente» opgenomen;
- de à fonds perdu gefinancierde huisvestingsprojecten voor Ministeries (investeringen buiten de gebruiksvergoeding);
 - het verschil tussen de ontvangen gebruiksvergoeding en de afschrijvings- en rentekosten van de vaste activa (egalisatie). In 2014 is er sprake van een afname van de egalisatierekening.

Bij de verlenging per 1-1-2014 van contracten voor specialties heeft geen herberekening van de gebruiksvergoedingen plaatsgevonden (bevrozing gebruiksvergoeding). Voor deze contracten geldt dat geen egalisatieberekening meer wordt toegepast met ingang van 1-1-2014. Deze maatregel is één van de eerste stappen bij de implementatie van het nieuwe Rijkshuisvestingstelsel, waarin de Rijksgebouwendienst met ingang van 1-1-2013 verantwoordelijk is voor de instandhouding in kantorenvorraad en met ingang van 1-1-2014 voor de specialties.

Het onderdeel services betreft de opbrengsten voor werkzaamheden, die volgens de Regeling Taakverdeling beheer (RTB) tot de taak van de afnemer worden gerekend (RTB-serviceverlening), maar die op verzoek van de afnemers, voor zover rijksoverheid, door de Rijksgebouwendienst worden verricht. Services worden door de Rijksgebouwendienst zowel via incidentele opdrachten als via servicecontracten uitgevoerd. De opbrengsten adviezen hebben betrekking op de opbrengsten van niet-projectgebonden huisvestingsadviezen aan rijksoverheden. De klantvraag met betrekking tot serviceprojecten en adviesopdrachten is vooraf lastig in te schatten. Tegenover hogere baten staan ook hogere lasten.

Omzet moeder

Onder inputfinanciering buiten de huur- verhuurrelatie vallen het beheer van monumenten met een erfgoedfunctie (inclusief Paleis Soestdijk), de beleidsondersteunende taken van de Rijksgebouwendienst en het Energiebesparingsprogramma Rijkshuisvesting. Voor de dekking van de inputfinanciering draagt het moederdepartement zorg. Het moederdepartement verstrekt gedurende het jaar voorschotten aan de Rijksgebouwendienst en op basis van de definitieve realisatiecijfers worden de kosten het jaar daarop afgerekend.

Omzet derden

De opbrengsten van derden betreffen de huuropbrengsten die de Rijksgebouwendienst via het RVOB ontvangt. Onder deze post vallen tevens de opbrengsten uit de exploitatie van de bijzondere objecten (parkeergarages en de grafelijke zalen).

Baten: Bedrijfsvoering

Vrijval voorzieningen

Er is voor een bedrag ad € 16,9 mln. aan vrijval geboekt. Het betreft met name vrijvallen bij de voorziening herstel onderhoud waarvoor met de gebruiker nadere financieringsafspraken zijn gemaakt.

Rentebaten

Specificatie rentebaten			
(Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2013	Realisatie 2014	Begroting 2014
Rentebaten rekening-courant RHB	267	253	0
Rentebaten projecten	517	1.441	0
Overige rentebaten	213	2.121	0
Totaal	997	3.815	0

Het rentepercentage op de rekening-courant RHB is nagenoeg nihil. Rentebaten projecten betreffen rentebaten op à fonds perdu projecten. Tegenover deze baten staan lasten voor de Rijksgebouwendienst als gevolg van voorfinanciering tijdens de realisatiefase. De overige rentebaten betreffen vergoedingen door DJI van boeterente met betrekking tot de afkopen.

Overige baten

Specificatie overige baten			
(Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2013	Realisatie 2014	Begroting 2014
Resultaat verkoop onroerend goed (B)	11.671	8.091	0
Resultaat op nazorg	6.465	1.618	0
Baten voorgaande boekjaren	11.788	12.135	4.343
Diverse overige baten	4.774	5.698	5.454
Totaal	34.698	27.542	9.797

In 2014 is een aantal objecten met winst verkocht (€ 8,1 mln.).

De post diverse overige baten betreft onder meer de opbrengsten uit de bestemmingsreserve ten behoeve van apparaats- en onderhoudskosten brandveiligheid ad € 4,4 mln. Daarnaast is sprake van € 1,3 mln. aan baten ter dekking van de leegstandskosten DJI m.b.t. afgekochte complexen (zie ook overige lasten).

Lasten: product huisvesting

Apparaatskosten

Deze post omvat alle apparaatskosten, die niet zijn toegerekend aan de overige producten, huisvestingsprojecten, adviezen, services en beleid) en die gedekt dienen te worden uit 1-opslag Gebruiksvergoeding. De apparaatskosten zijn de kosten voor intern en extern personeel plus de materiële kosten, zoals eigen huisvestingskosten en ICT – kosten.

Specificatie apparaatskosten

(Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2013	Realisatie 2014	Begroting 2014
Personele kosten	81.919	78.946	78.284
<i>waarvan eigen personeel</i>	<i>62.673</i>	<i>59.616</i>	<i>58.375</i>
<i>waarvan externe inhuur</i>	<i>15.940</i>	<i>15.962</i>	<i>17.170</i>
<i>waarvan overige personele kosten</i>	<i>3.306</i>	<i>3.368</i>	<i>1.539</i>
Materiële kosten	28.897	23.188	27.573
<i>waarvan ICT</i>	<i>10.910</i>	<i>10.298</i>	<i>14.140</i>
<i>waarvan bijdrage aan SSO's</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>15</i>
Totaal bruto apparaatskosten	110.816	102.134	105.857
Verwerkt als productkosten	42.285	36.277	38.683
Apparaatskosten (netto)	68.531	65.857	67.174

De gerealiseerde bruto apparaatskosten 2014 zijn € 3,7 mln. lager dan begroot. Het betreft met name lagere materiële kosten voor ICT. De personele kosten waren iets hoger dan begroot. Er is sprake van lagere inhuur van externen, maar de gemiddelde ambtelijke bezetting en de salariskosten waren hoger in 2014. Ten opzichte van 2013 is sprake van een daling van de apparaatskosten van de Rijksgebouwendienst.

Huren

Het betreft hier de huren die de Rijksgebouwendienst aan de markt betaalt.

Rentelasten

Onder deze post worden de rentekosten van de rentedragende leningen en (eventuele) debetrente van de rekening courant RHB verantwoord. De rentelasten in 2014 bedragen € 197,3 mln. De realisatie is lager dan de oorspronkelijke raming als gevolg van de lage actuele rentepercentages.

Afschrijvingen

Onder deze post worden de afschrijvingskosten voor materiële vaste activa (gebouwen, inclusief inbouwpakketten en bedrijfsmiddelen) verantwoord. De begrotingsraming is gebaseerd op de geplande opleveringen in de totale projectenportefeuille en de daadwerkelijke realisatie is afhankelijk van de werkelijke opleveringen en activeringen.

Voorzieningen

Er zijn diverse dotaties aan de verschillende voorzieningen gedaan. De belangrijkste betreffen een bijdrage aan de renovatie van Paleis Huis ten Bosch (€ 20 mln.), dotaties in het kader van de voorziening geschillen en rechtsgedingen (€ 10 mln.) en asbest (€ 12,9 mln.).

Investerings buiten gebruiksvergoedingen

Onder deze post zijn investeringen opgenomen die niet leiden tot een (aanpassing van de) gebruiksvergoeding. Het betreft hier kleinere projecten voor Ministeries en het energiebesparingsprogramma rijkshuisvesting. Kleine projecten voor Ministeries betreffen de integrale kosten van de door de Rijksgebouwendienst uitgevoerde kleine, à fonds perdu gefinancierde, projecten voor Ministeries alsmede à fonds perdu bijdragen aan investeringsprojecten. Het betreft hier over het algemeen (ver)bouwactiviteiten van relatief geringe financiële omvang.

PPS Lasten

De PPS-lasten omvatten de totale vergoeding, die de Rijksgebouwendienst uit hoofde van DBFMO-contracten verschuldigd is aan consortia, gecorrigeerd voor de aflossingscomponent van de langlopende schuld (indien van toepassing).

Overige producten

Services

De post services betreft de integrale kosten (inclusief apparaatskosten) voor werkzaamheden, die volgens de RTB tot de taak van de afnemer worden gerekend (RTB – serviceverlening), maar op verzoek van de afnemers door de Rijksgebouwendienst worden verricht, en overige services.

Adviezen

De Rijksgebouwendienst levert op verzoek van de gebruikers niet-projectgebonden adviezen. De kosten betreffen zowel de interne als externe kosten. De adviesvraag van klanten aan de Rijksgebouwendienst fluctueert over de jaren heen.

Beleidsondersteuning

Onder deze post zijn de door het moederdepartement gefinancierde kosten voor beleidsondersteuning opgenomen.

Overige lasten

Specificatie overige lasten			
(Bedragen x € 1.000)	Realisatie 2013	Realisatie 2014	Begroting 2014
Boekwaardecorrecties	67.138	26.598	4.040
Resultaat verkoop onroerend goed (L)	1.198	907	0
Resultaat op investeringsprojecten (L)	2.593	1.291	0
Lasten voorgaande boekjaren	1.403	5.661	1.717
Diverse overige lasten	13.395	20.629	6.969
Totaal	85.727	55.086	12.726

De afgelopen jaren heeft de Rijksgebouwendienst naar aanleiding van de vaststelling van de masterplannen voor kantoorhuisvesting aanzienlijke boekwaardecorrecties toegepast op de af te stoten voorraad. In 2014 hebben alleen aanpassingen plaatsgevonden voor zover ontwikkelingen bij individuele objecten daar aanleiding toe gaven. De omvang van de correcties is daarmee aanzienlijk minder dan in 2013 (€ 67,1 mln.).

De diverse overige lasten betreffen, naast de (jaarlijkse) kosten voor het programma brandveiligheid (€ 4,4 mln.) en bouwkundig ruimtelijk tekenwerk (€ 2,5 mln.), de volgende posten:

- leegstandskosten DJI € 1,3 mln. Bij de afkoop van contracten als gevolg van het masterplan DJI ontvangt de Rijksgebouwendienst een vergoeding van DJI voor toekomstige kosten van o.a. leegstandsbeheer. Hiertegenover staan baten (onder de overige baten);
- bij de (interdepartementale) voorlopige afrekening van de egaliseringsvordering voor kantoren is besloten het deel van de vordering dat betrekking heeft op bijvoorbeeld het leegstaande deel van de Hoftoren (€ 5,5 mln.) voor rekening te laten komen van de Rijksgebouwen-

- dienst. Daarnaast is een aantal mutaties t.o.v. de voorlopige stand (€ 5,2 mln.) ook ten laste van het resultaat van de Rijksgebouwendienst gebracht;
- diverse kleinere posten (€ 1,7 mln.).

Toelichting op het resultaat

In de onderstaande tabel is het resultaat van de Rijksgebouwendienst gepresenteerd op productniveau.

Specificatie resultaat 2014 per product			
(Bedragen x € 1.000)	Baten	Lasten	Resultaat
Huisvesting	1.266.047	1.184.680	81.367
Services	44.885	44.590	295
Adviezen	6.053	6.053	0
Beleidsondersteuning	5.052	5.052	0
Totaal	1.322.038	1.240.376	81.662

Binnen het product huisvesting is een resultaat van € 81,4 mln. gerealiseerd. Naast resultaten op rente en afschrijving speelden vooral boekwaardecorrecties (€ 26,6 mln. Negatief), vrijval/dotaties aan voorzieningen (€ 30,1 mln. Negatief) en afstootresultaten (€ 8,1 mln. positief) een rol.

Het resultaat van de Rijksgebouwendienst is in 2014 aanzienlijk hoger dan in voorgaande jaren als gevolg van de bevrozing van de gebruiksvergoeding. Dit is overigens een effect dat vooraf al was voorzien. De instandhoudingsinvesteringen uit de instandhoudingsplicht van de Rijksgebouwendienst leiden pas op termijn in volle omvang tot hogere kosten. Om deze reden is in 2014 ook reeds een deel van de gebruiksvergoeding via een incidentele korting van de tarieven aan de gebruikers gerestitueerd (€ 53,6 mln.).

Naast de ontwikkelingen in het stelsel en de positieve resultaten die daaruit voortvloeiden in 2014, is vergeleken met voorgaande jaren tegelijkertijd sprake geweest van een fors lagere druk op het resultaat als gevolg van boekwaarderisico's.

Het vermogen van de Rijksgebouwendienst overstijgt per 31-12-2014 de bandbreedte van het toegestane eigen vermogen met € 33,1 mln. Zoals besproken met de SG BZK in het eigenaarsoverleg van 15 december 2014 is het voorstel van de DG Rijksvastgoedbedrijf deze overschrijding in 2015 terug te betalen aan de departementen.

Balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1.000)

Balans

(Bedragen x € 1.000)	31 december 2014	31 december 2013
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Grond en gebouwen	5.275.015	5.680.551
Onderhanden huisvestingsprojecten (leenfaciliteit)	267.580	184.167
Inventaris en overige bedrijfsmiddelen	0	23
	5.542.595	5.864.741
Financiële Vaste Activa		
Egalisatierekening	422.020	598.785
PPS en Afkopen BTW	376.125	389.285
	798.145	988.070
Vlottende activa		
Onderhanden werk services, adviezen en overig	33.932	46.273
Debiteuren en overige vorderingen	53.100	67.551
Overlopende activa	17.265	20.644
	104.297	134.468
Liquide middelen		
Banken en kas	0	0
RHB	523.417	128.463
	523.417	128.463
TOTAAL ACTIVA	6.968.454	7.115.742
PASSIVA		
Eigen vermogen		
Exploitatiereserve	68.591	54.516
Bestemmingsreserves	62.305	66.683
Onverdeeld resultaat	81.662	14.073
	212.558	135.272
Vorzieningen		
Voorziening Asbestverontreiniging	47.846	38.841
Voorziening Herstel Onderhoud	20.753	35.630
Overige voorzieningen	30.369	6.684
	98.968	81.155
Langlopende schulden		
Leenfaciliteit Financiën	5.538.246	5.742.593
Overige langlopende schulden	378.083	390.970
	5.916.329	6.133.563
Kortlopende schulden		
Nazorgbudgetten	23.464	29.882
Crediteuren	19.231	23.112
Overige schulden en overlopende passiva	257.323	195.082
Kortlopend deel langlopende schulden	440.581	517.676
	740.599	765.752
TOTAAL PASSIVA	6.968.454	7.115.742

Toelichting*Materiële Vaste Activa*

De versobering van het gevangeniswezen is vormgegeven in het Masterplan DJI. Naar aanleiding van kritiek van de Tweede Kamer op het eerste Masterplan DJI, heeft Staatssecretaris van het Ministerie van Veiligheid en Justitie op 19 juni 2013 een aangepast Masterplan naar de Tweede Kamer gestuurd. Op 24 april 2013 is een kaderovereenkomst getekend door de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) en de Rijksgebouwendienst. In deze overeenkomst zijn de financiële consequenties van Masterplan DJI uitgewerkt. De restboekwaardes worden door de DJI aan de Rijksgebouwendienst vergoed. Pas bij sluiting van een penitentiaire inrichting en na instemming van DJI op de individuele afkoopbrieven

wordt overgegaan tot facturatie. In 2013 heeft de financiële afwikkeling voor de eerste complexen plaatsgevonden. Ook in 2014 is sprake van financiële afwikkeling voor een aantal complexen. De boekwaarde van de betreffende complexen is hierna nihil.

Financiële Vaste Activa

Egalisatierekening

Het gebruik van de egalisatierekening is verbonden met de regeling Rekenmethodiek Rijksgebouwendienst (RMR). Deze methodiek is, als onderdeel van het Rijkshuisvestingsstelsel, door de ministerraad vastgesteld. Het Ministerie van Financiën heeft bij brief BZ 2006-878 d.d. 23/01/2007 ingestemd met de egalisatierekening. Met brief BZ 2007-00220 d.d. 26/11/2007 is de egalisatierekening aangemerkt als geaccepteerde afwijking van de Regeling baten-lastendiensten 2007. Ook de Algemene Rekenkamer heeft aangegeven met de regeling RMR in te stemmen bij brief 6004413R d.d. 31/08/2006.

De gebruiksvergoeding voor rente en afschrijving wordt bij aanvang zodanig vastgesteld dat gedurende de contractperiode de netto contante waarden van de kosten en de opbrengsten elkaar dekken. Hierbij wordt bij de berekening van de gebruiksvergoeding uitgegaan van een verwachte inflatie. Voor de departementen leidt dit over de gehele periode tot een vaste gebruiksvergoeding, die uitsluitend door de stijging van het prijsindexcijfer wordt beïnvloed.

De totale kosten van rente en afschrijvingen dalen over de jaren. Het verschil tussen kosten en opbrengsten wordt jaarlijks op contractniveau geëgaliseerd en in de balans tot uitdrukking gebracht in een langlopende afdwingbare vordering op de gebruikers van de objecten. De vordering wordt over de totale contractperiode geneutraliseerd en is bij afloop van het contract nihil. Bij vroegtijdige contractontbinding wordt de opgebouwde vordering (= egalisatie) door de klant afgekocht. Er wordt geen egalisatieberekening meer toegepast op verhuurcontracten die niet zijn herberekend bij verlenging per 1-1-2013 en per 1-1-2014 (bevrozing gebruiksvergoeding respectievelijk kantoren en specialties).

Egalisatierekening (bedragen x € 1.000)

Saldo per 1 januari 2014			
Egalisatie afschrijvingskosten	248.193		
Egalisatie rentekosten	350.592		
			598.785
Mutaties			
Egalisatie afschrijvingskosten	- 4.420		
Egalisatie rentekosten	- 5.009		
Afgekochte egalisatie afschrijvingskosten	- 50.319		
Afgekochte egalisatie rentekosten	- 117.014		
			- 176.762
Saldo per 31 december 2014			
Egalisatie afschrijvingskosten	193.454		
Egalisatie rentekosten	228.569		
Saldo per 31 december 2014			422.023

In het kader van de invoering van de nieuwe beprijzing voor kantoren per 1 januari 2016 wordt de openstaande egalisatievordering per 31 december 2015 afgerekend met de departementen. Het Ministerie van Financiën heeft ingestemd met vervroegde aflossing in 2014 door departementen die daar financiële ruimte voor hadden binnen de begroting 2014. Hier is

door alle departementen gebruik van gemaakt. Daarnaast heeft € 27,1 mln. betrekking op reguliere afkopen (bij vervroegde contractsbeëindiging) en op vervroegde afrekening van de egalisatievordering door de sluiting van penitentiaire inrichtingen conform het masterplan DJI.

Vorderingen PPS

De Regeling Agentschappen is van toepassing bij de Rijksgebouwendienst. Deze Regeling zou door artikel 17 lid 9 voor de Rijksgebouwendienst tot gevolg hebben dat een ongelijksoortige behandeling van PPS-projecten zou ontstaan. Het Ministerie van Financiën heeft toestemming verleend om de huidige verwerkingswijze van de PPS-projecten te handhaven en deze als financieel vast actief in de balans op te nemen.

PPS Contracten (bedragen x € 1.000)			
<u>Saldo per 1 januari 2014</u>			398.339
Mutaties			
Oprenting	+/+	21.428	
Betalingen	-/-	33.333	
Nieuw contract	+/+	0	
<u>Saldo per 31 december 2014</u>			- 11.905 386.434
Toelichting PPS Contracten (Bedragen x € 1.000)			
Kortlopend deel			12.540
Langlopend deel			373.894
<u>Saldo per 31 december 2014</u>			386.434

De vorderingen omvatten de geïndexeerde renovatiekosten respectievelijk bouwkosten van een in publiek, privaat samenwerking (PPS) uitgevoerd project. Tegenover deze vorderingen staat een zelfde bedrag aan schulden aan de consortia in verband met het design, build, finance maintain and operate (DBFMO)-contracten die ten behoeve van deze projecten zijn afgesloten.

In 2014 is geen nieuw PPS – project opgeleverd waarbij activering noodzakelijk is.

Afkoop BTW (Bedragen x € 1.000)			
<u>Saldo per 1 januari 2014</u>			3.681
Mutaties			
Afname	-/-	741	
Afgekochte BTW	+/+	0	
<u>Saldo per 31 december 2014</u>			- 741 2.940
Toelichting Afkoop BTW (Bedragen x € 1.000)			
Kortlopend deel			709
Langlopend deel			2.231
<u>Saldo per 31 december 2014</u>			2.940

Activering van afgekochte BTW heeft in het verleden plaatsgevonden op basis van goedkeuring van het Ministerie van Financiën. Deze afkopen zijn opgenomen in de gebruiksvergoeding. Er worden geen nieuwe BTW-afkopen meer gedaan met gebruik van de leenfaciliteit.

Toelichting op het eigen vermogen
Overzicht vermogensontwikkeling 2014 excl. bestemmingsreserves
(Bedragen x € 1.000)

Saldo per 1 januari 2014	135.272
Correctie bestemmingsreserves	- 66.681
Bijdrage door het moederdepartement	0
Uitkering aan het moederdepartement	0
Exploitatiereserve	68.591
Saldo van baten en lasten	81.662
Rgd eigen vermogen ultimo 2014 t.b.v. normering eigen vermogen	150.253

Het vermogen van de Rijksgebouwendienst overstijgt per 31-12-2014 de bandbreedte van het toegestane eigen vermogen met € 20,3 mln. Uiterlijk bij eerste suppletoire 2015 wordt het vermogen hersteld tot het maximaal toegestane vermogen door middel van afroaming door de eigenaar.

Voorzieningen

Een voorziening wordt opgenomen indien:

- De Rijksgebouwendienst een bestaande verplichting heeft ten gevolge van een gebeurtenis in het verleden;
- Het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen noodzakelijk is;
- Een betrouwbare schatting kan worden gemaakt van de omvang van de verplichting.

Overzicht voorzieningen per 31 december 2014

(Bedragen x € 1.000)	Stand 01-01-2014	Onttrekking	Dotatie	Vrijval	Stand 31-12-2014
Asbestverontreiniging	38.841	- 2.779	12.943	- 1.160	47.846
Wachtgelden en FPU uitk.	932	- 504	0	- 151	277
Huis ten Bosch	0	- 3.101	20.000	0	16.899
Bodemsanering	4.532	- 30	0	- 2.350	2.152
Verlieslatende contracten	1.220	- 179	0	0	1.041
Herstel onderhoud	35.630	- 3.937	2.287	- 13.227	20.753
Geschillen en rechtsgedingen	0	0	10.000	0	10.000
Sub-totaal	81.155	- 10.531	45.230	- 16.887	98.967
Dubieuze debiteuren	1.000	0	1.728	0	2.728
Totaal	82.155	- 10.531	46.958	- 16.887	101.696

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen bestaan uit:

Post	Omschrijving	Bedrag
Markthuren	De totale nominale betalingsverplichting voor de gehele contractsduur, die voortvloeit uit panden welke zijn gehuurd uit de markt.	looptijd < 1 jaar € 35,6 mln. looptijd > 1 ≤ 5 jaar € 428,4 mln. looptijd > 5 jaar € 369,5 mln.
Geïntegreerde contracten (PPS)	De waarderingsgrondslag voor de niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen in het jaarverslag 2014 is identiek aan de gevolgde systematiek in voorgaande jaren. – Er zijn per 31 december 2014 5 DBFMO contracten waar financial close heeft plaatsgevonden, waarvan de oplevering in de komende jaren gepland is. – Pl Zaanstad (planning oplevering maart 2016) – Nieuwbouw Hoge Raad (Den Haag)(planning oplevering november 2015) – Bezuidenhoutseweg 30 (Den Haag)(planning oplevering juni 2016) – Rijnstraat 8 (Den Haag)(planning oplevering oktober 2016) – Nieuwe huisvesting RIVM/CBG (planning oplevering september 2018) Opgeleverde DBFMO-contracten waarbij sprake is van een financiële verplichting m.b.t. onderhoud en facilitaire diensten (4 contracten) – Opgeleverd DBFMO-contract zonder eigendom (1 contract)	– € 474,0 mln. – € 208,8 mln. – € 146,4 mln. – € 615,4 mln. – € 654,4 mln. € 497,4 mln.
PPS contract zonder eigendom Vastgoed Projecten	– Aanbrengen luifel in Knoopkazerne te Utrecht. De verplichting is gelijk gesteld aan de geraamde betalingen in 2014 en volgende jaren ten behoeve van de projecten in projectadministratie.	€ 36,5 mln. € 0,5 mln. € 447,1 mln.
Verplichting afdracht eigen vermogen boven € 130 mln.	Het vermogen van de Rijksgebouwendienst overstijgt per 31-12-2014 de bandbreedte van het toegestane eigen vermogen met € 20,3 mln. Zoals besproken met de SG BZK in het eigenaarsoverleg van 15 december 2014 is het voorstel van de DG Rijksvastgoedbedrijf deze overschrijding in 2015 terug te betalen aan de departementen.	€ 20,3 mln.

Kasstroomoverzicht over 2014

(bedragen x € 1.000)			
Omschrijving	1 Oorspronkelijk vastgestelde begroting	2 Realisatie	(3)=(2)-(1) Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2014	263.701	128.463	- 135.238
2. Operationele kasstroom	363.043	791.231	428.188
3a. Totaal investeringen	-/- 425.000	- 205.729	219.271
3b. Totaal boekwaarde desinvesteringen	+/+ 129.550	91.529	- 38.021
3. Totaal Investeringskasstroom	- 295.450	- 114.200	181.250
4a. Eenmalige uitkering aan moederdepartement	-/-	0	0
4b. Eenmalige storting door moederdepartement	+/+	0	0
4c. Aflossingen op leningen	-/- 392.120	- 481.547	- 89.427
4d. Beroep op leenfaciliteit	+/+ 425.000	199.470	- 225.530
4. Totaal financieringskasstroom	32.880	- 282.077	- 314.957
5. Rekening-courant RHB 31 december 2014	364.174	523.417	159.243

Toelichting

Het kasstroomoverzicht geeft aan hoeveel kasmiddelen in de verslagperiode beschikbaar zijn gekomen en op welke wijze gebruik is gemaakt van deze middelen. Aan de hand van het kasstroomoverzicht worden de kapitaaluitgaven en -ontvangsten toegelicht. In dit model vormen de

posten 3a, 4a en 4c de kapitaaluitgaven, terwijl de posten 3b, 4b en 4d de kapitaalontvangsten vormen.

Operationele kasstroom

Bij het bepalen van de operationele kasstroom is uitgegaan van het saldo van baten en lasten, dat is gecorrigeerd voor de afschrijvingen en de mutaties in de balansposten egalisatie, voorzieningen en kortlopende activa en passiva en langlopende activa en passiva, voor zover dit niet betreft de leenfaciliteit van het Ministerie van Financiën.

Investeringskasstroom

De investeringskasstroom bestaat uit het saldo van investeringen en (boekwaarde van de) desinvesteringen. De afwijking ten opzichte van de begroting is het gevolg van lagere investeringen en dientengevolge een lager kasberoep, dit is bij de 2e supplettoire begroting als mutatie verwerkt.

Financieringskasstroom

De aflossingen op leningen bestaan uit de aflossing op de leenfaciliteit bij het Ministerie van Financiën (€ 481,6 mln.). Alleen voor de investeringen in huisvestingsprojecten en voor de terugbetaling van de voorfinancieringen wordt een beroep op de leenfaciliteit gedaan.

Zoals ook in de 2e supplettoire begroting gemeld, waren er in 2014 minder investeringsmiddelen nodig vanwege vertraging in de start en uitvoering van huisvestingsprojecten. Het betreft hier met name projecten in het kader van de masterplannen huisvesting en het instandhoudingsprogramma waarvoor het Rijksvastgoedbedrijf zelf opdrachtgever is. Gelet op noodzaak de masterplannen binnen beperkte tijd uitgevoerd te hebben vanwege de ingeboekte bezuinigingen door de kabinetten Balkenende IV en Rutte I, zullen de projecten de komende jaren zeker tot uitvoering komen. Het is niet uitgesloten dat op enig moment tot verhoging van het leenplafond van een bepaald jaar moet worden overgegaan.

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

Producten en diensten	2011	2012	2013	Streefwaarde 2014	Realisatie 2014
Omzet product huisvesting * € 1.000	1.365.730	1.387.719	1.381.032	1.219.481	1.195.732
Omzet product adviezen * € 1.000	8.819	10.422	11.631	4.495	6.053
Omzet product services * € 1.000	45.996	49.227	39.831	36.865	44.885
Saldo van baten en lasten * € 1.000	- 53.633	- 21.821	14.073	45.651	81.662
Saldo van baten en lasten (%)	- 3,8	- 1,5	1,2	3,5	6,2
Huisvestingsvoorraad in mln. m ² BVO	7.068	7.013	6.859	6.414	6.470
<i>waarvan verhuurd</i>	6.717	6.460	6.153	5.985	5.741
Leegstand voor rekening Rgd	4,8%	5,3%	6,3%	6,0%	5,9%
ITK	2,21	2,29	2,32	2,1-2,8	2,39
Bedrijfsvoering					
Gemiddelde bezetting fte's	873	794	766	700	737
Gemiddelde loonkosten * € 1	75.864	77.668	80.270	n.v.t.	79.265
Bruto Apparaat/omzet	9,1%	8,1%	7,7%	8,1%	7,7%

Toelichting

Leegstand

De leegstand voor rekening van de Rijksgebouwendienst (5,9%) is lager dan begroot (6,0%). De daling van de huisvestingsvoorraad is licht lager dan begroot. Dit is onder andere het gevolg van het inzetten van een deel van de overtollige DJI voorraad voor de huisvestingsbehoefte van het COA.

ITK

De indicator technische kwaliteit (ITK) geeft in een cijfer de technische kwaliteit van de vastgoedportefeuille weer op een bepaald tijdstip. Het cijfer loopt van 1 (nieuwbouw) tot 6 (zeer slecht). De ITK is een gewogen gemiddelde van de technische condities van alle gebouwelementen. Deze technische condities worden bepaald door inspecties. De ITK in 2014 is 2,39 en voldoet daarmee aan de doelstelling dat deze tussen de 2,1 en 2,8 blijft.

Bezetting in fte's

De gemiddelde bezetting over 2014 was 737 fte. De werkelijke bezetting per 31 december 2014 bedroeg 741 fte. Deze ontwikkeling is in lijn met de verwachte werklastontwikkeling voor de komende jaren van het Rijksvastgoedbedrijf.

Gemiddelde loonkosten

De gemiddelde loonkosten per fte bedragen in 2014 € 79.265. Onder de loonkosten ambtelijk personeel vallen de salarissen, inclusief aanspraken op vakantiegeld en eindejaarsuitkering, alsmede incidentele beloningen. De loonkosten waren in 2013 hoger dan in 2014 door incidentele uitgaven in het kader van sociaal flankerend beleid.

Apparaatsindicator bruto apparaat/omzet

De apparaatsindicator continueert een dalende lijn en geeft daarmee een indicatie van een toenemende efficiency. De omzet is nagenoeg gelijk aan het voorgaande jaar terwijl sprake is van een reductie van de apparaatskosten. Er is met name sprake van lagere materiële kosten dan begroot.

3.8 Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf

Inleiding

Het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB) houdt zich bezig met verkoop, ingebruikgeving en ontwikkeling. De hoofddoelstelling van verkoop en ingebruikgeving is het doelmatig verkopen van overtollig rijksvastgoed en het doelmatig in gebruik geven van rijksvastgoed. De ontwikkelpoot van de dienst opereert namens het Rijk bij de planvorming van complexe ruimtelijke projecten.

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is op 1 juli 2014 van start gegaan. Het RVB heeft de intentie om de drie onderliggende agentschappen per 1 januari 2016 samen te voegen. Het RVB is dan ook voornemens om een nieuwe aanvraag in te dienen voor de status van agentschap. Vooruitlopend op een samenvoeging is op 1 januari 2015 is de ministeriële verantwoordelijkheid voor de Dienst Vastgoed Defensie overgegaan van de Minister van Defensie naar de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Deze jaarrekening 2014 betreft in financiële termen dan ook enkel het baten-lastenagentschap RVOB.

Het RVOB heeft in het boekjaar 2014 een positief netto resultaat van € 2,7 mln. behaald. Het verschil van € 2,1 mln. tussen het maximaal toegestaan eigen vermogen (5% van de gemiddelde omzet van de afgelopen drie jaar: € 1,2 mln.) en het aanwezige eigen vermogen van € 3,3 mln. dient volgens de regeling agentschappen voor de eerste suppletore 2015 te worden afgeroomd door de eigenaar.

Staat van baten en lasten van het baten-lastenagentschap (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	(1) Oorspronkelijk vastgestelde begroting	(2) Realisatie	(3)=(2)-(1) Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	(4) Realisatie 2013
Baten				
Omzet moederdepartement	20.979	23.141	2.162	21.888
Omzet overige departementen	100	169	69	46
Omzet derden	1.350	1.872	522	1.764
Rentebaten	20	180	160	172
Vrijval voorzieningen	0	108	108	425
Bijzondere baten	0	122	122	9
Totaal baten	22.449	25.592	3.143	24.304
Lasten				
Apparaatskosten				
– Personele kosten	15.453	16.066	613	15.902
<i>Waarvan eigen personeel</i>	<i>15.053</i>	<i>14.657</i>	<i>– 396</i>	<i>14.721</i>
<i>Waarvan externe inhuur</i>	<i>400</i>	<i>1.409</i>	<i>1.009</i>	<i>1.181</i>
<i>Waarvan overige personele kosten</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
– Materiële kosten	6.496	4.557	– 1.939	4.950
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	<i>1.400</i>	<i>1.506</i>	<i>106</i>	<i>1.261</i>
<i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	<i>750</i>	<i>634</i>	<i>– 116</i>	<i>661</i>
<i>Waarvan overige materiële kosten</i>	<i>4.346</i>	<i>2.417</i>	<i>– 1.929</i>	<i>3.028</i>
Afschrijvingskosten				
– Immaterieel	25	11	– 14	23
– Materieel	287	74	– 213	306
Overige lasten				
– Dotaties voorzieningen	0	34	34	0
– Rentelasten	0	0	0	0
– Bijzondere lasten	0	2.191	2.191	0
Totaal lasten	22.261	22.933	672	21.181
Saldo van baten en lasten	188	2.659	2.471	3.123

Toelichting

Baten

Omzet moederdepartement (Bedragen x € 1.000)

De omzet moederdepartement is onderverdeeld naar de volgende productgroepen:

Producten:	(1) Oorspronkelijk vastgestelde begroting	(2) Realisatie	(3)=(2)-(1) Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	(4) Realisatie 2013
Erfpacht	855	1.142	287	1.053
Huur	3.621	4.069	448	4.096
Pacht	1.883	1.660	- 223	1.529
Medegebruik	1.804	1.728	- 76	1.508
Behandelen zakelijke lasten	1.308	895	- 413	937
Onbeheerde nalatenschappen	829	1.001	172	1.010
Bodemmaterialen	322	253	- 69	255
Beheerstaken in eigen beheer	686	501	- 185	615
Verkopen	5.675	5.295	- 380	6.512
Aankopen	116	77	- 39	89
Taxatie & Advies	1.370	1.552	182	1.499
Directie Ontwikkeling	2.510	2.785	275	2.785
Inzet bijdrage moeder tbv fusiekosten	0	2.183	2.183	0
Totaal	20.979	23.141	2.162	21.888

De omzet moederdepartement is opgebouwd op basis van aantal uren*tarief. Het tarief voor 2014 bedroeg € 110. Voor de ontwikkelproducten gelden tarieven voor directeuren, projectleiders en projectondersteuners van respectievelijk € 130, € 112 en € 83. De omzet voor de bijdrage van de moeder ten behoeve van de fusiekosten is bepaald op basis van de omvang van de werkelijke uitgaven.

Omzet overige departementen

Dit betreft grotendeels de gedeclareerde uren ten behoeve van de benzineveilingen.

Omzet derden

Voor de ICT-dienstverlening aan Domeinen Roerende Zaken is in 2014 € 0,4 mln. hogere omzet gerealiseerd in verband met meerwerk.

Rentebaten

In verband met de vooruitontvangsten van bijdragen voor de ontwikkeling van het Hembrugterrein is € 15,0 mln. tijdelijk op een deposito geplaatst. Hierop is rente ontvangen.

Vrijval voorzieningen

Naar aanleiding van de beoordeling van de voorziening wachtgelden heeft een vrijval plaatsgevonden.

Bijzondere baten

Dit betreft de vrijval van een nog te betalen post uit een voorgaand boekjaar.

Lasten

Personele kosten

De lagere personele kosten van het eigen personeel zijn grotendeels het gevolg van een behoudend personeelsbeleid.

De realisatie van de kosten van de externe inhuur is hoger uitgevallen als gevolg van extra ondersteuning bij het project Hembrugterrein.

Materiële kosten (Bedragen x 1.000)				
Categorieën	(1) Oorspronkelijk vastgestelde begroting	(2) Realisatie	(3)=(2)-(1) Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	(4) Realisatie 2013
ICT	1.400	1.506	106	1.261
Huisvesting (inclusief huren)	2.868	2.813	- 55	2.833
Opleiding en wervingskosten	420	296	- 124	262
Reis – en verblijfkosten	644	634	- 10	602
Communicatie	252	41	- 211	173
Landsadvocaat	500	570	70	0
Overig (inclusief plankosten)	412	571	159	971
Overboeking naar onderhanden werk	0	- 1.874	- 1.874	- 1.152
Totaal	6.496	4.557	- 1.939	4.950

ICT

In verband met de uniformering van de diverse onderdelen binnen het RVB is de afspraak gemaakt de activeringsgrens te wijzigen voor het activeren van de (im)materiële vaste activa. Deze wijziging heeft geleid tot een verhoging van de ICT-kosten van € 0,5 mln.

Deze kosten zijn nagenoeg volledig binnen het reguliere kader opgevangen.

Overige posten

De overige materiële posten kennen een onderschijding van in totaal € 0,4 mln.

Overboeking naar onderhanden werk

Er is € 1,9 mln. vanuit de apparaatskosten doorbelast naar het onderhanden werk. Het betreft kosten met betrekking tot de gebiedsontwikkelingsprojecten Hembrugterrein en Valkenburg.

Afschrijvingskosten

Door het wijzigen van de activeringsgrens voor de vaste activa, vallen de afschrijvingskosten fors lager uit.

Overige lasten

De fusiekosten zijn geheel verantwoord als bijzondere lasten. Hier tegenover staat de extra omzet moederdepartement.

Balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1.000)

	Balans 2014	Balans 2013
Activa		
Immateriële vaste activa	1	29
Materiële vaste activa		
<i>Grond en gebouwen</i>	43	86
<i>Installaties en inventarissen</i>	49	586
<i>Overige materiële vaste activa</i>	36	119
Onderhanden werk grondexploitatie	113.638	103.659
Vordering op Ministerie van BZK	81.500	80.000
Debiteuren	1.205	206
Nog te ontvangen	1.690	5.242
Liquide middelen	33.535	28.386
Totaal activa	231.697	218.313
Passiva		
Eigen Vermogen		
<i>Exploitatie reserve</i>	674	1.209
<i>Risicoreserve</i>	11.549	11.549
<i>Onverdeeld resultaat</i>	2.659	3.123
Voorzieningen	80	230
Leningen bij het MvF	190.211	178.955
Crediteuren	0	1
Nog te betalen	26.524	23.246
Totaal passiva	231.697	218.313

Toelichting*Activa**Materiële vaste activa*

De algemene grondslag voor de waardering van de materiële vaste activa is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief BTW, verminderd met cumulatieve afschrijvingen. Afschrijvingen op materiële vaste activa zijn gebaseerd op de geschatte economische levensduur, rekening houdend met eventuele restwaarde. Deze afschrijving vindt lineair plaats. Voor wat betreft de afschrijvingstermijnen is aangesloten bij de afschrijvingstermijnen van de Regeling Agentschappen. De afschrijvingsbedragen worden berekend vanaf de eerste maand na ingebruikname.

Materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)

Saldo per 1 januari 2014	791
Correctie beginbalans	- 518
Gecorrigeerd saldo per 1 januari 2014	273
<u>Mutaties in de boekwaarde</u>	
Afschrijvingen (-/-)	- 74
Investerings (+)	13
Desinvesteringen (-/-)	- 21
Overige mutaties (-/-)	- 63
	- 145
Saldo per 31 december 2014	128

In verband met de uniformering van de diverse onderdelen binnen het RVB is de afspraak gemaakt de activeringsgrens te wijzigen naar € 5.000 per activum voor het activeren van de (im)materiële vaste activa. Besloten is deze wijziging door te voeren per 1 januari 2014.

Het RVOB hanteerde tot en met 2013 een activeringsgrens van € 1.000 per activum. De investeringen zijn op basis van de nieuwe regel beoordeeld

en daar waar nodig gecorrigeerd. Dit heeft geleid tot een correctie op de beginbalans voor de investeringen die zijn gedaan tot en met 2013.

Onderhanden werk grondexploitaties en Vordering op Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Het onderhanden werk grondexploitaties is eveneens gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, zo nodig gecorrigeerd indien de verwachte opbrengstwaarde lager is.

Onderhanden werk grondexploitaties (bedragen x € 1.000)		
Saldo per 1 januari 2014		103.659
<i>Mutaties</i>		
Rente (+)	5.561	
Investeringen (+)	6.120	
Subsidies (-/-)	- 202	
Correctie opbrengsten (-/-)	- 1.500	
		9.979
Saldo per 31 december 2014		113.638
<hr/>		
Vordering op Ministerie van BZK		
(Bedragen x € 1.000)		
<hr/>		
Saldo per 1 januari 2014		80.000
Mutatie 2014	1.500	
		1.500
Saldo per 31 december 2014		81.500

Het onderhanden werk neemt in 2014 toe met € 11,7 mln. voor rente en investeringen en neemt voor € 0,2 mln. af voor ontvangen subsidies.

Met de brief van de Ministers van Financiën en VROM van 14 november 2008 (Tweede Kamer, 2008–2009, [31 700 XIV, nr. 18](#)) heeft het kabinet kenbaar gemaakt het instrumentarium en de organisatorische inbedding voor deelname aan gebiedsontwikkeling door het Rijk te willen versterken. In het zogeheten Financieel Kader (TK, 2010, [32 275, nr. 1](#)) is beschreven hoe de sturing en beheersing van deze ontwikkelingsprojecten – waar het in de regel gaat om langlopende, complexe projecten met veel (private) partijen, grote marktonzekerheden en mede daardoor financiële risico's – plaatsvindt. Eén van de instrumenten betreft de jaarlijkse waardebeoordeling van het project om vast te stellen of de balanswaardering wordt terugverdiend bij verkoop van de grond. In verband met de marktontwikkelingen en andere factoren zijn de verwachte opbrengsten voor de projecten Hembrug en Valkenburg ten opzichte van de eerdere waardebeoordeling lager ingeschat en heeft een correctie plaatsgevonden op het onderhanden werk. De correctie leidt tot het instellen van een vordering op het moederdepartement, conform de methodiek zoals opgenomen in het Financieel Kader.

Debiteuren

De vorderingen op debiteuren worden gewaardeerd tegen nominale waarde, er is geen voorziening voor oninbaarheid opgenomen. Het saldo betreft een vordering voor de Bloemendalerpolder en een vordering op Domeinen Roerende Zaken voor een afrekening voor de ICT-dienstverlening.

Nog te ontvangen

Deze post heeft vooral betrekking op nog te ontvangen bijdragen betreffende het project Bloemendalerpolder.

Liquide middelen (bedragen x € 1.000)

Kas	0
Bank	0
Depositorekening	21.000
Rekening-courant RHB	12.535
Saldo per 31 december 2014	33.535

De post liquide middelen bestaat voornamelijk uit in 2012 vooruit ontvangen en op deposito geplaatste bijdragen van het Ministerie van Defensie en de gemeente Zaanstad voor het project Hembrugterrein.

Passiva

Eigen Vermogen

De berekening van de maximale exploitatiereserve is gebonden aan de 5%-regel. Deze houdt in dat maximaal 5% van de gemiddelde omzet over de afgelopen drie jaren als exploitatiereserve mag worden aangehouden.

De risicoreserve is gevormd ten behoeve van risico's op projecten (onderhanden werk) die het RVOB voor eigen rekening en risico (gaat) verricht(en) en wordt niet tot de 5%-grens gerekend.

Overzicht vermogensontwikkeling over de jaren 2012–2014 (Bedragen x € 1.000)

	2012	2013	2014
Saldo per 1 januari 2014	7.840	12.758	15.881
Saldo van baten en lasten	4.918	3.123	2.659
<u>Directe mutaties in het eigen vermogen</u>			
Uitkering aan het moederdepartement	0	0	-3.123
Bijdrage door het moederdepartement	0	0	0
Overige mutaties	0	0	-535
Saldo per 31 december 2014	12.758	15.881	14.882

De overwinst 2013 ter grootte van € 3,1 mln. is afgedragen aan het moederdepartement. Deze is terugontvangen ter dekking van de fusiekosten van het RVB.

In verband met de uniformering van de diverse onderdelen binnen het RVB is de afspraak gemaakt de activeringsgrens te wijzigen voor het activeren van de (im)materiële vaste activa. Dit heeft geleid tot een correctie op de beginbalans van € 0,5 mln. Dit is opgenomen als overige mutatie.

Risicoreserve (bedragen x € 1.000)

Saldo per 1 januari 2014		11.549
Mutatie 2014	0	
Saldo per 31 december 2014		11.549

In 2014 heeft geen mutatie op de risicoreserve plaatsgevonden omdat de overwinst uit 2013 werd ingezet ten behoeve van de fusiekosten van het RVB. De overwinst 2014 bedraagt € 3,3 mln. en bestaat uit het saldo per 31 december 2014 van het vermogen ter grootte van € 14,9 mln. en de risicoreserve van € 11,6 mln. Van deze overwinst 2014 mag € 1,2 mln. conform de Regeling Agentschappen als Eigen Vermogen worden aangehouden. Het restant van € 2,1 wordt door het Ministerie van BZK als eigenaar van het RVOB voor de eerste supplettoire 2015 afgeroomd.

Bij het RVOB is op dit moment alleen een voorziening voor wachtgelden.

Overzicht voorzieningen per 31 december 2014 (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Stand 01-01-2014	Onttrekking	Dotatie	Vrijval	Stand 31-12-2014
Wachtgelden	230	- 76	34	- 108	80
Totaal	230	- 76	34	- 108	80

Bij de vorming van de voorziening wachtgelden is rekening gehouden met de totale nominale kosten van voormalig personeel dat gebruik maakt van de wachtgeldregelingen gedurende de afgesproken looptijd. In verband met de uniformering van de diverse onderdelen binnen het RVB is de afspraak gemaakt de voorziening wachtgelden tegen nominale waarde te waarderen en geen correcties te verrichten voor inflatie en kans op overlijden.

Leningen bij het Ministerie van Financiën

Deze post bestaat uit leningen aangegaan voor de uitgaven voor het onderhanden werk. Hieronder valt ook de lening voor de rente die conform afspraken in 2014 wordt bij geleend. Er is overigens ultimo 2014 geen sprake van «kortlopende» aflossingen omdat niet verwacht wordt dat in 2015 wordt verkocht.

In uitzondering op de Regeling Agentschappen:

Wordt de rente op de lening in 2014 niet betaald aan het Ministerie van Financiën, maar toegevoegd aan de lening;

Leent het RVOB ten behoeve van investeringen in vlottende activa. De verworven grondposities zijn immers niet bestemd voor de eigen bedrijfsvoering maar kwalificeren als onderhanden werk. De investeringen betreffen niet alleen de grondverwerving, maar ook de bijkomende kosten voor inzet personeel, de externe plankosten en de eventuele kosten voor tijdelijk beheer van de grond.

Leningen bij het Ministerie van Financiën (Bedragen x € 1.000)

Saldo per 1 januari 2014		178.955
Mutaties		
Beroep op leenfaciliteit (+)	11.256	
Aflossingen op leningen (-/-)	0	
Saldo per 31 december 2014		190.211

Nog te betalen

De post bestaat voornamelijk uit in 2012 vooruitontvangen bijdragen van Defensie en de gemeente Zaanstad voor het project Hembrugterrein en de rekening-courant verhouding met fusiepartner Rijksgebouwendienst.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Het RVOB heeft een vordering van € 0,1 mln. op een in 2013 failliet verklaard bedrijf.

Daarnaast is het RVOB in beroep gegaan tegen een vonnis inzake een claim ad € 3,3 mln. (door Hoogheemraadschap Rijnland). Deze claim is ontstaan omdat het RVOB, als gevolg van aanwezig gebleken explosieven, een verhuurd terrein binnen het project Valkenburg niet tijdig vrij heeft kunnen geven.

Kasstroomoverzicht over 2014 (bedragen x € 1.000)

	(1) Oorspronkelijk vastgestelde begroting	(2) Realisatie	(3)=(2)-(1) Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2014 + stand depositorekeningen	20.003	28.386	8.383
2. Totaal operationele kasstroom	- 6.467	2.390	8.857
3a Totaal investering (-/-)	- 23.631	- 6.141	17.490
3b Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	21	21
3. Totaal investeringskasstroom	- 23.631	- 6.120	17.511
4a Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	- 76	- 3.123	- 3.047
4b Eenmalige storting door het moederdepartement (+)	0	746	746
4c Aflossingen op leningen (-/-)	0	0	0
4d Beroep op leenfaciliteit (+)	23.200	11.256	- 11.944
4. Totaal financieringskasstroom	23.124	8.879	- 14.245
5. Rekening-courant RHB 31 december 2014 + stand depositorekeningen (=1+2+3+4)	13.029	33.535	20.506

Toelichting

Het kasstroomoverzicht geeft aan hoeveel kasmiddelen in de verslagperiode beschikbaar zijn gekomen en op welke wijze gebruik is gemaakt van deze middelen. Aan de hand van het kasstroomoverzicht worden de kapitaaluitgaven en -ontvangsten toegelicht. In dit model vormen de posten 3a, 4a en 4c de kapitaaluitgaven, terwijl de posten 3b, 4b en 4d de kapitaalontvangsten vormen.

- *Operationele kasstroom.* Bij het bepalen van de operationele kasstroom is uitgegaan van het saldo van baten en lasten, dat is gecorrigeerd voor de afschrijvingen en de mutaties in de balansposten voorzieningen en kortlopende activa en passiva en langlopende activa en passiva. Dit voor zover het niet de leenfaciliteit van het Ministerie van Financiën betreft;

- *Investeringskasstroom*. Betreft de investeringen in het onderhanden werk van de gebiedsontwikkelingsprojecten;
- *Financieringskasstroom*.

De volledige overwinst 2013 is door FEZ teruggestort ten behoeve van de fusiekosten. Het niet bestede deel staat op de balans gereserveerd ter gedeeltelijke dekking van de fusiekosten 2015. Het bestede deel is verantwoord als omzet moederdepartement.

Het beroep op de leenfaciliteit bestaat uit de investeringen en de rente met betrekking tot de gebiedsontwikkelingsprojecten.

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

Invulling taakstelling

De in de ontwerpbegroting opgenomen invulling van de taakstellingen voor 2014 betreft € 1,1 mln. waarvan € 0,6 mln. personele lasten en € 0,5 mln. materiële lasten. De taakstelling heeft invulling gekregen door een terughoudend vacaturebeleid waardoor de personele kosten op het gewenste niveau zijn gekomen. Hiernaast is gekort op de materiële lasten, op basis van de analyse van structurele onderschrijdingen.

Omschrijving Generiek Deel	Realisatie					Oorspronkelijke begroting
	2011	2012	2013	2014	2014	
<i>Kostprijzen per product (* € 1)</i>						
Pacht	574	601	594	638	600	
Huur	625	695	632	891	709	
Erfpacht	513	494	624	429	491	
Medegebruik/overig	417	449	470	440	436	
Zakelijke lasten	375	263	243	264	273	
<i>Omzet per productgroep (* € 1.000)</i>						
Homogene producten	11.445	10.713	10.388	10.923	10.622	
Heterogene producten	13.460	14.928	13.916	14.605	11.827	
Totale omzet	24.905	25.641	24.304	25.528	22.449	
Aandeel directe uren	61%	62%	63%	62%	62%	
Aantal directe uren voor medewerker in primair proces	1.350	1.391	1.361	1.334	1.320	
FTE-totaal (excl. externe inhuur), begrotingssterkte	228,5	217,3	208,6	201,0	242,1	
Mate van kostendekkendheid	100%	100%	100%	100%	100%	
Saldo van baten en lasten (%)	9%	19%	13%	10%	1%	
Percentage in het gelijkgestelde procedures (WOZ)	84%	92%	96%	89%	70%	
Klachten binnen termijn van 6 weken afgehandeld	92%	100%	100%	100%	80%	

Toelichting

Omzet naar productgroep

Het RVOB heeft voor de taken die voortvloeien uit de Comptabiliteitswet twee soorten producten onderscheiden: homogene en heterogene producten. De homogene producten zijn: pacht, huur, erfpacht, medegebruik /overig, zakelijke lasten, onbeheerde nalatenschappen en bodemmaterialen. Per soort homogeen product zijn normuren gedefinieerd. Dat betekent dat er een genormeerd aantal uren per overeenkomst/zaak beschikbaar is. In tegenstelling tot de homogene producten zijn er voor de heterogene producten geen normtijden vast te stellen. Dit in verband met de diversiteit aan inzet van uren en activiteiten binnen het soort product. De heterogene producten zijn met name verkopen, aankopen, taxaties & advies.

Kostprijzen per product

De realisaties zijn berekend door per product de gemiddelde gerealiseerde uren te vermenigvuldigen met het uurtarief van € 110:

- *Pacht*: De gerealiseerde gemiddelde tijdsbesteding voor het product pacht is nagenoeg gelijk aan de normtijd;
- *Huur*: De gerealiseerde gemiddelde tijdsbesteding voor het product huur is hoger dan de normtijd. Er zijn veel uren besteed aan de fasegewijze verhoging van de huur voor de ligplaatsen van woonboten;
- *Erfpacht*: De gerealiseerde gemiddelde tijdsbesteding voor het product erfpacht is lager dan de normtijd. Er zijn in 2014 minder erfpachtzaken behandeld. Bovendien zijn er minder aanvragen voor de 13^e penning behandeld. Met ingang van 2015 eindigt de 13^e penning;
- *Medegebruik*: De gerealiseerde gemiddelde tijdsbesteding voor het product medegebruik is hoger dan de normtijd. Er zijn grote hoeveelheden WBR beschikkingen ontvangen vanuit Rijkswaterstaat i.v.m. E-laadpunten (elektronisch rijden);
- *Zakelijke lasten*: De gerealiseerde gemiddelde tijdsbesteding voor het product medegebruik is hoger dan de normtijd. Er is meer tijd besteed aan het indienen van bezwaarschriften.

Aandeel directe uren voor totaal RVOB/DV

Dit kengetal geeft aan in welke mate het totale aantal netto te werken uren (aanwezige uren) aan directe uren besteed wordt.

Aantal directe uren voor medewerker in primair proces

Dit kengetal laat de ontwikkeling zien van het aantal directe uren dat een medewerker (in fte) in het primaire proces op jaarbasis levert.

FTE-totaal

Het als streefwaarde vermelde aantal fte's betreft de begrotingssterkte. De werkelijke bezetting ligt lager. In de afgelopen jaren is het RVOB terughoudend geweest met het vervullen van openstaande vacatures vanwege de voorgenomen organisatieveranderingen.

Mate van kostendekkendheid

Het uitgangspunt is dat het baten-lastenagentschap RVOB volledig kostendekkend is. Dit is in 2014 het geval geweest.

Saldo van baten en lasten (%)

Het percentage is als volgt berekend: het saldo van baten en lasten gedeeld door de totale baten.

Percentage in het gelijkgestelde procedures (WOZ)

Het RVOB betaalt namens het Rijk de onroerendezaakbelasting. Hiertoe worden de door de gemeenten en waterschappen opgelegde aanslagen beoordeeld en waar nodig wordt bezwaar gemaakt. Door het aantal gehonoreerde bezwaarschriften te vergelijken met het aantal ingediende bezwaarschriften ontstaat een beeld van de effectiviteit van het maken van bezwaar door het RVOB. De in de tabel vermelde norm stelt dat minimaal 70% van alle ingediende bezwaarschriften door de gemeente toegekend moet worden. In 2014 werd uiteindelijk van de door de gemeenten afgehandelde bezwaarschriften 89% toegewezen.

Klachten binnen termijn van 6 weken afgehandeld

Doelstelling is dat meer dan 80% van alle ontvangen klachten binnen de gestelde termijn van de klachtenprocedure, 6 weken, inhoudelijk worden beantwoord. Deze doelstelling is met 100% ruimschoots behaald.

3.9 Dienst van de Huurcommissie

Inleiding

Het werkkterrein van de Huurcommissie wordt gevormd door het geregu- leerde deel van de markt voor huurwoonruimte. Als huurders en verhuurders er onderling niet uitkomen, doet de Huurcommissie op verzoek uitspraken in geschillen tussen huurders en verhuurders omtrent de hoogte van huurprijzen en servicekosten. Duidelijke informatie over de huurprijswetgeving kan verschillen van mening tussen huurders en verhuurders in een vroeg stadium oplossen en zo procedures bij de Huurcommissie voorkomen. Via verzoekformulieren, de internetsite, de daarop te vinden huurprijscheck en de telefonische helpdesk, heeft de Huurcommissie die informatie in 2014 verschaft. Daarnaast beantwoordt de Huurcommissie verzoeken van de Belastingdienst over de redelijkheid van huurprijzen in het kader van de uitvoering van de huurtoeslag door de Belastingdienst.

De Huurcommissie is een landelijk functionerend ZBO. Dit ZBO wordt ondersteund door de Dienst van de Huurcommissie (DHC), die de status van baten-lastenagentschap heeft. Hierdoor wordt het mogelijk om het verband te leggen tussen de kostprijzen enerzijds en de kwantiteit en kwaliteit van de diensten anderzijds.

Jaarlijks verstrekt de directie Woningmarkt (onderdeel van DG Wonen en Bouwen, DGWB) een opdracht aan DHC voor de uitvoering van de huurgeschilbeslechtsings- en overige werkzaamheden. Het leeuwendeel van die werkzaamheden wordt afgerekend op basis van het aantal afgewikkelde zaken en de daarvoor geldende tarieven; deze tarieven behoeven goedkeuring door de eigenaar, de DG Wonen en Bouwen.

Staat van baten en lasten van het baten-lastenagentschap

Bedragen x € 1.000				
Omschrijving	(1)	(2)	(3)=(2)-(1)	(4)
	Oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie	Verschil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting	Realisatie 2013
Baten				
Omzet moederdepartement	10.125	12.182	2.057	13.300
Omzet overige departementen	0	0	0	0
Omzet derden	2.058	966	- 1.092	983
Rentebaten	0	9	9	11
Vrijval voorzieningen	0	0	0	71
Bijzondere baten	0	2.331	2.331	3.703
Totaal baten	12.183	15.488	3.305	18.068
Lasten				
Apparaatskosten	11.186	12.318	1.132	13.099
– Personele kosten	5.578	6.812	1.234	7.081
<i>Waarvan eigen personeel</i>	5.278	5.137	- 141	5.375
<i>Waarvan externe inhuur</i>	300	1.195	895	1.706
<i>Waarvan overige personele kosten</i>	-	480	480	0
– Materiële kosten	5.608	5.506	- 102	6.018
<i>Waarvan apparaat ICT</i>	2.892	2.610	- 282	2.164
<i>Waarvan bijdrage aan SSO's</i>	0	0	0	0
<i>Waarvan overige materiele kosten</i>	-	2.896	2.896	-
Afschrijvingskosten	1.372	988	- 384	960
– immaterieel	569	964	395	927
– materieel	803	24	- 779	33
Overige lasten	0	3.291	3.291	5.829
– dotaties voorzieningen	0	960	960	1.837
– rentelasten	0	0	0	0
– bijzondere lasten	0	2.331	2.331	3.992
Totaal lasten	12.558	16.597	4.039	19.888
Saldo van baten en lasten	- 375	- 1.109	- 734	- 1.820

Toelichting

Baten

Omzet moederdepartement

De voornaamste bate van DHC bestaat uit de vergoeding door de opdrachtgevende beleidsdirectie Woningmark voor het aantal gerealiseerde zaken. Deze vergoeding wordt in principe bepaald door de gerealiseerde aantallen geschilzaken respectievelijk redelijkheiduitspraken te vermenigvuldigen met het tarief per soort zaak. Met betrekking tot huurverhogingsgeschillen op grond van inkomen is in 2014 (net als in 2013) in overeenstemming met de opdrachtgever afgeweken van deze systematiek in verband met het ontbreken van meerjarige ervaringscijfers over de uitvoeringskosten. Met de opdrachtgever is afgesproken dat deze op basis van daadwerkelijk gemaakte kosten vergoed worden. Deze vergoeding is verantwoord onder de bijzondere baten. Over 2014 is de opbrengst derhalve als volgt berekend:

Berekening opbrengst uit productie

Soort zaak	Aantal zaken	Tarief	Vergoeding ¹
Huurprijsgeschillen	5.712	€ 1.211	6.917
Servicekostengeschillen	2.438	€ 1.393	3.396
Huurverhogingsgeschillen op grond van inkomen	3.540	n.v.t.	n.v.t.
Huurverhogingsgeschillen op grond van punten	1.610	€ 1.266	2.038
Redelijkheid huurprijzen ²	352	€ 782	275
WOHV-geschillen ³	14	€ 8.488	119
Totaal	13.666		12.745
In offerte vermelde verlaging van vergoeding i.v.m. verwachte IAH-leges			- 563
In rekening te brengen bij opdrachtgever			12.182

¹ afgerond, x € 1.000

² Verzoeken van de Belastingdienst in het kader van de behandeling van Huurtoeslag-aanvragen.

³ Geschillen op grond van de Wet op het overleg huurders verhuurder

Het positieve verschil tussen de begrote en berekende vergoeding is het gevolg van een hogere totale productie dan geraamd, zoals uit de volgende tabel blijkt:

Productie

Soort zaak	Verwachting (1)	Realisatie (2)	Vershil (2-1)
Huurprijsgeschillen	4.760	5.712	952
Servicekostengeschillen	2.800	2.438	- 362
Huurverhogingsgeschillen op grond van inkomen	3.600	3.540	- 60
Huurverhogingsgeschillen op grond van punten	630	1.610	980
Redelijkheid huurprijzen ¹	300	352	52
WOHV-geschillen ²	10	14	4
Totaal	12.100	13.666	1.566

¹ Verzoeken van de Belastingdienst in het kader van de behandeling van Huurtoeslag-aanvragen.

² Geschillen op grond van de Wet op het overleg huurders verhuurder

De hogere productie hangt samen met de hogere instroom dan verwacht. De hogere instroom bij huurprijs- en huurverhogingsgeschillen op grond van punten kan verklaard worden door het met ingang van 2013 gewijzigde huurverhogingsbeleid. In het kader van dat beleid is het verhuurders toegestaan om voor alle huurders een huurverhoging voor te stellen die hoger is dan het inflatiepercentage en tevens om voor huurders met een huishoudinkomen van meer dan € 33.000 een inkomensafhankelijke huurverhoging voor te stellen. Huurders werden als gevolg hiervan geconfronteerd met een grotere huurverhoging in vergelijking met voorgaande jaren, toen er sprake was van een inflatievolgend huurverhogingsbeleid, en zijn als gevolg daarvan attent op de verhouding tussen de huurprijs(-verhoging) en de kwaliteit van hun woning. In 2014 zijn ruim 1.800 huurverhogingsgeschillen aan de Huurcommissie voorgelegd met betrekking tot de huurverhoging per 1 juli 2014 waarbij het inkomen geen geschilgrond was. Het leeuwendeel daarvan, plus huurverhogingsgeschillen met betrekking tot eerdere jaren, is in 2014 afgewikkeld.

Omzet derden

De opbrengst van de leges is lager dan bij de begroting de raming was. Dit is veroorzaakt doordat bij die raming uitgegaan is van de in 2013 voorgenomen legesverhoging voor particuliere verhuurders, zoals

verwerkt in het wetsvoorstel Modernisering en vereenvoudiging van de werkwijze van de huurcommissie (22 698). Op verzoek van de Tweede Kamer is deze legesverhoging niet doorgegaan. De daaruit voortvloeiende legesderving is door het moederdepartement gecompenseerd door een in 2014 verleende bijdrage ter versterking van het eigen vermogen. In deze opbrengst zijn de in 2014 verleende legesvrijstellingen verwerkt.

Bijzondere baten

Ten behoeve van een aantal specifieke projecten heeft het moederdepartement in 2011 specifieke bijdragen toegezegd en bij wijze van voorschot betaald. Jaarlijks wordt de definitieve hoogte van deze bijdragen bepaald en (na afloop van het desbetreffend jaar in rekening gebracht) op basis van daadwerkelijk gemaakte kosten (zie lasten).

Lasten

Apparaatskosten: personele kosten

De personele kosten waren in 2014 hoger dan begroot. Een voorname oorzaak hiervan was een grotere inhuur van externe medewerkers en inschakeling van gedetacheerden dan geraamd om de hogere instroom van geschillen te behandelen.

Apparaatskosten: materiële kosten

De materiële kosten waren iets lager dan begroot, vooral door lagere ICT-kosten.

Dotaties voorzieningen

De voorzieningen zijn met € 960.000 verhoogd in verband met de verwachte kosten als gevolg van de reorganisaties in 2009 en 2012, alsmede de onzekere ontvangsten uit legesvorderingen.

Bijzondere lasten

In 2014 zijn kosten gemaakt voor het verbeteren van de website van de Huurcommissie, de behandeling van huurverhogingsgeschillen op grond van inkomen en de verbetering van de digitale dienstverlening. Ook de waardevermindering van onderhanden werk is onder deze post verantwoord.

Saldo van baten en lasten

Het negatieve saldo van € 1,109 mln. is veroorzaakt door de lagere legesbaten dan geraamd (€ 1,092 mln.) en de dotatie aan de voorziening met het oog op kosten die gemaakt zullen worden voor de in 2009 en 2012 doorgevoerde reorganisaties alsmede in verband met onzekere ontvangsten uit legesvorderingen (€ 0,960 mln.). Uit het feit dat het negatief resultaat € 1,109 mln. bedraagt in plaats van (€ 1,092 mln. + € 0,960 mln.=) € 2,052 mln., kan worden geconcludeerd dat het resultaat uit de reguliere baten en lasten waarop DHC grip heeft – evenals vorig jaar – positief was en € 0,943 mln. bedroeg.

Balans per 31 december 2014 (bedragen x € 1.000)

	31 december 2014	31 december 2013
Activa		
Immateriële activa	2.035	2.611
Materiële activa:	86	97
– Grond en gebouwen	0	0
– Installaties en inventarissen	84	95
– overige materiële vaste activa	2	2
Voorraden	2.239	2.493
Debiteuren	975	518
Nog te ontvangen	37	119
Liquide middelen	6.997	11.605
Totaal activa	12.369	17.443
Passiva		
Eigen vermogen:	890	191
– exploitatiereserve	1.999	2.011
– onverdeeld resultaat	– 1.109	– 1.820
Voorzieningen	2.748	3.343
Leningen bij het MvF	0	0
Crediteuren	111	174
Nog te betalen	8.620	13.735
Totaal passiva	12.369	17.443

Toelichting*Activa**Immateriële activa*

De immateriële activa bestaan uit aangeschafte software en het Themis bedrijfssoftwarepakket dat in opdracht van de Huurcommissie door derden in 2010 is ontwikkeld en in januari 2011 in gebruik is genomen. Op bedragen van de post Themis wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname, dus vanaf 2011. De investering in 2014 betreft verdere verbeteringen van Themis.

Materiële activa

De materiële activa bestaan uit inventaris, hardware, installaties en verbouwingen die in de afgelopen jaren zijn gedaan aan het kantoor Den Haag en de DHC-ruimte in het Havengebouw te Amsterdam. DHC huurt zijn kantoorruimten, deze panden staan daarom niet op de balans als activa. Het grootste deel van de activa is begin deze eeuw aangeschaft waardoor de restwaarde beperkt is. Veel activa worden nog gebruikt terwijl ze inmiddels afgeschreven zijn.

Voorraden

Dit betreft het onderhanden werk.

Debiteuren

Deze post heeft betrekking op de nog te factureren vergoeding van de opdrachtgever voor de in geleverde productie in 2014 en op nog te ontvangen leges van huurders en verhuurders die bij een huurgeschil (geheel of gedeeltelijk) in het ongelijk zijn gesteld en als niet-indiener deze leges niet als voorschot hadden betaald. In deze post zijn geen bedragen opgenomen uit hoofde van vorderingen op andere Ministeries en agentschappen.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt gevormd door enerzijds de exploitatiereserve en anderzijds het onverdeeld resultaat over 2014. De exploitatiereserve is in 2014 gemuteerd door verwerking van het onverdeeld resultaat 2013 en de bijdrage van het moederdepartement ter versterking van het eigen vermogen. Deze bijdrage is gevraagd ter compensatie van de legesderving en de dotatie aan de voorziening. Na aftrek van het onverdeeld resultaat 2014, bedraagt het eigen vermogen € 0,890 mln. Daarmee is de omvang van het eigen vermogen gestegen boven het in de Regeling Agentschappen vermelde maximum van 5% van de gemiddelde jaaromzet in de jaren 2012–2014; dit maximum bedraagt € 0,708 mln. Het surplus wordt in 2015 conform die regeling bij gelegenheid van de Eerste suppletoire begroting uitgekeerd aan het moederdepartement.

Voorzieningen

De voorzieningen die op de balans staan betreffen kosten in verband met de reorganisaties in 2009 en 2012, alsmede onzekere ontvangsten uit legesvorderingen.

Overzicht voorzieningen per 31 december 2014 (x € 1.000)

	Stand 1-1-2014	Onttrekking	Vrijval	Dotatie	Saldo 31-12-2-14
Reorganisatie 2009:	469	174	0	21	316
Reorganisatie 2012:	2.802	1.379	0	887	2.310
Legesontvangsten	72	2	0	52	122
Totaal	3.343	1.555	0	960	2.748

Crediteuren

Dit betreft in 2014 ontvangen maar per ultimo 2014 nog niet betaalde facturen voor gemaakte kosten die betrekking hebben op 2014. In deze post zijn geen bedragen opgenomen uit hoofde van schulden aan het moederdepartement, andere Ministeries en agentschappen.

Nog te betalen

Deze post bestaat uit nog te ontvangen facturen, legesvoorschotten, vooruitontvangen vergoedingen door de opdrachtgever en het moederdepartement, alsmede verplichtingen jegens het personeel. Onder deze post is ook de resterende schuld aan het moederdepartement voor de overgenomen activa opgenomen; het betreft een bedrag van € 0,621 mln.

Kasstroomoverzicht over 2014 (bedragen x € 1.000)

	Oorspronkelijk vastgestelde begroting (1)	Realisatie (2)	Vershil realisatie en oorspronkelijk vastgestelde begroting (3)=(2)-(1)
1. Rekening-courant RHB 1 januari 2014	3.340	11.605	8.265
2. Totaal operationele kasstroom	1.372	- 5.185	- 6.557
3a. Totaal investeringen (-)	1.372	- 401	971
3b. Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0
3. Totaal investerings-stroom	1.372	401	971
4a. Eenmalige uitkering aan moeder-departement (-)	0	- 830	- 830
4b. Eenmalige storting door het moeder-departement (+)	0	1.808	1.808
4c. Aflossingen op leningen (-)	- 1.372	0	1.372
4d. Beroep op leenfaciliteit (+)	1.372	0	- 1.372
4. Totaal financieringskasstroom	0	978	978
5. Rekening-courant RHB 31 december 2014 + stand depositoren (=1+2+3+4) (maximale roodstand € 0,5 miljoen)	3.340	6.997	3.657

Toelichting

In 2014 is geen beroep gedaan op de leenfaciliteit. De uitgaven voor de investeringen (in ICT) konden worden gefinancierd uit de liquide middelen.

Het saldo liquide middelen is ten opzichte van de beginbalans gedaald. Dit is met name veroorzaakt doordat activiteiten zijn gefinancierd uit in eerdere jaren ontvangen voorschotten.

Overzicht doelmatigheidsindicatoren per 31 december 2014

Doelmatigheidsindicatoren

Doorlooptijden

Voor de doorlooptijden van geschilbeslechting staat in de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte een termijn van vier maanden. De in de begroting vermelde streefwaarden voor 2014 zijn als volgt gerealiseerd:

	Begroting	Realisatie
% huurprijsgeschillen afgerond binnen 4 maanden	90%	58%
% servicekostengeschillen afgerond binnen 5 maanden	90%	66%
% huurverhogingsgeschillen afgerond binnen 4 maanden	90%	95%

De afgelopen jaren heeft DHC stappen gezet om deze doorlooptijden te verkorten. In 2014 is 95% van de huurverhogingsgeschillen (inclusief de inkomensafhankelijke geschillen) binnen vier maanden afgehandeld. Dit percentage ligt ruim boven de norm van 90%. Daarentegen is zowel bij de reguliere huurprijsgeschillen als bij de servicekostengeschillen de norm van 90% afhandeling binnen vier respectievelijk 5 maanden nog te ambitieus gebleken. Er zijn verschillende factoren die de doorlooptijd van een zaak negatief beïnvloeden. Deze factoren kunnen zowel extern als intern zijn bepaald. Zo komt het regelmatig voor dat een van de betrokken partijen een onderzoek in de woning en/of een hoorzitting afzegt. Omdat de zaak dan opnieuw moet worden ingepland, in overleg met beide partijen, vertraagt de doorlooptijd (extern bepaald). De Huurcommissie heeft in 2014 een hulpmiddel ontwikkeld om de externe vertraging te

meten. Geschoond voor de externe vertraging, verbeteren de doorlooptijden met zo'n vijf procentpunt.

Om de doorlooptijden te optimaliseren, wil de Huurcommissie haar eigen werkprocessen nog meer op elkaar afstemmen. Om beter grip te krijgen op de interne factoren die de doorlooptijd van een zaak vertragen, is eind 2014 een extra hulpmiddel ontwikkeld. Dit zal ertoe leiden dat met ingang van 2015 nog beter op de doorlooptijd kan worden gestuurd. Ook onderzoekt de Huurcommissie of het mogelijk is de doorlooptijd te versnellen door de indieners van een verzoekschrift om minder bijlagen te vragen. Dit vergroot niet alleen de efficiëntie van het werkproces binnen de Huurcommissie, maar vermindert ook de administratieve lasten voor huurders en verhuurders. Eind 2014 heeft de Huurcommissie hiervoor een pilot uitgevoerd.

Integrale kostprijzen

Op basis van de werkelijke kosten over 2014 en de werkelijke aantallen afgehandelde zaken, zijn de integrale kostprijzen per product bepaald.

Integrale kostprijzen	Raming	Realisatie
Geschil Huurprijs	€ 1.379	€ 1.264
Geschil Servicekosten	€ 1.593	€ 1.498
Verklaring redelijkheid huurprijs	€ 782	€ 694
WOHV-geschillen	€ 8.291	€ 8.823

De gerealiseerde integrale kostprijzen van de behandeling van huurprijs- en servicekostengeschillen en verzoeken van de Belastingdienst over de redelijkheid van huurprijzen, zijn lager dan geraamd doordat weliswaar de totale kosten meer waren dan geraamd, maar deze konden aan meer afgewikkelde zaken worden toegerekend. Bij WOHV-geschillen was dat niet het geval.

Personeel

Het aantal medewerkers in vaste dienst (uitgedrukt in fte) en de ontwikkeling daarvan in de loop der jaren is geen doelmatigheidsindicator, maar een kengetal.

	Ultimo 2014	Ultimo 2012	Ultimo 2013
Aantal fte (exclusief externe inhuur)	66	62	65

In de volgende tabel is het saldo van baten en lasten als percentage van de totale baten vermeld.

Realisatie				Begroting	
2011	2012	2013	2014	2014	
+3%	- 15%	- 10%	- 7%	- 3%	

4. DE SALDIBALANS

Saldibalans per 31 december 2014. Wonen en Rijksdienst XVIII

(bedragen x € 1.000)							
Activa		31-12-'14	31-12-'13	Passiva			
1)	Uitgaven ten laste van de begroting	3.687.093	3.146.159	2)	Ontvangsten ten gunste van de begroting	653.994	580.356
3)	Liquide middelen	1	0				
4)	Rekening-courant Rijkshoofd-boekhouding	0	50.000	4a)	Rekening-courant Rijkshoofd-boekhouding	3.016.352	2.555.343
5)	Rekening-courant RHB Begrotingsreserve	50.000	0	5a)	Begrotingsreserves	50.000	50.000
6)	Uitgaven buitenbegrotingsverband (intra-comptabele vorderingen)	3.765	3.790	7)	Ontvangsten buiten begrotingsverband (intra-comptabele schulden)	20.513	14.250
8)	Kas-transverschillen	0	0				
	Subtotaal	3.740.859	3.199.949			3.740.859	3.199.949
9)	Openstaande rechten	17.318	15.960	9a)	Tegenrekening openstaande rechten	17.318	15.960
10)	Extra-comptabele vorderingen	2.026	648	10a)	Tegenrekening extra-comptabele vorderingen	2.026	648
11a)	Tegenrekening extra-comptabele schulden	210	0	11)	Extra-comptabele schulden	210	0
12)	Voorschotten	288.920	313.630	12a)	Tegenrekening voorschotten	288.920	313.630
13a)	Tegenrekening garantieverplichtingen	356	356	13)	Garantieverplichtingen	356	356
14a)	Tegenrekening openstaande verplichtingen	330.351	408.714	14)	Openstaande verplichtingen	330.351	408.714
15)	Deelnemingen	0	0	15a)	Tegenrekening deelnemingen	0	0
	TOTAAL	4.380.040	3.939.257		TOTAAL	4.380.040	3.939.257

TOELICHTING OP DE SALDIBALANS per 31 december 2014 HXVIII

Ad 1 en 2. Uitgaven en ontvangsten 2014

Bij de begrotingsuitgaven en -ontvangsten zijn de gerealiseerde uitgaven en ontvangsten opgenomen met betrekking tot het jaar waarvoor de Rijksrekening nog niet door de Tweede Kamer is goedgekeurd.

Ad 3. Liquide middelen

De post liquide middelen is opgebouwd uit de contante gelden aanwezig bij de kasbeheerder.

	(Bedragen in €)
a) Kasbeheerders	109
Totaal	109

De post liquide middelen is opgebouwd uit de contante gelden aanwezig in de kluis van de kasbeheerder Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf (RVOB).

Op de Rekening-courant met de Rijkshoofdboekhouding (RHB) is de financiële verhouding met het Ministerie van Financiën weergegeven. Opgenomen zijn de bedragen conform Rekening-courant afschriften. De volgende Rekening-courantverhouding is opgenomen in de balans:

	(Bedragen in €)
a) Rekening-courant FIN/RHB	3.016.351.212
Totaal	3.016.351.212

Het saldo vertegenwoordigt de reguliere mutaties met betrekking tot Hoofdstuk XVIII.

Ad 5. en 5a. Begrotingsreserves

Dit betreft het saldo van de Nationale Hypotheekgarantie.

	(Bedragen in €)
a) Nationale Hypotheekgarantie	50.000.000
Totaal	50.000.000

In 2011 is de begrotingsreserve Nationale Hypotheekgarantie (NHG) gevormd. Het doel hiervan is een reservering van middelen ter partiële dekking van een eventuele aanspraak op de achtervang functie van het Rijk door het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW).

Ad 6. Uitgaven buiten begrotingsverband (intra-comptabele vorderingen)

Het bedrag aan uitgaven buiten begrotingsverband is als volgt opgebouwd:

(Bedragen in €)	
a) Vorderingen Kasbeheerder Rijksdiensten	3.602.202
b) Te vorderen van ministeries en derden	162.341
Totaal	3.764.543

Ad a) Vorderingen Kasbeheerder Rijksdiensten

Het bedrag betreft de RVOB en voornamelijk uit over te boeken bedragen (2,9 mln.), interdepartementale verrekeningen (0,3 mln.) en te vorderen OZB belasting op benzinemaatschappijen (0,2 mln.).

Ad b) Te vorderen van ministeries en derden

Het bedrag bestaat uit kruisposten met begrotingshoofdstuk VII.

Ad 7. Ontvangsten buiten begrotingsverband (intra-comptabele schulden)

Het bedrag aan ontvangsten buiten begrotingsverband is als volgt opgebouwd:

(Bedragen in €)	
a) Schulden Kasbeheerder Rijksdiensten	20.508.752
b) Te betalen aan ministeries en derden	3.274
Totaal	20.512.026

Ad a) Schulden Kasbeheerder Rijksdiensten

Dit bedrag is gebaseerd op de verantwoordingen tot en met 31 december 2014 van de RVOB. Dit saldo bestaat voornamelijk uit nog te verwerken betalingsopdrachten (€ 16,7 mln.), onbeheerde nalatenschappen (€ 1,7 mln.), vooruit ontvangen bedragen (€ 1,2 mln.) en af te dragen omzetsbelasting (€ 0,5 mln.).

Ad b) Te betalen aan ministeries en derden

Het bedrag bestaat uit schulden waarvan de betalingen onderweg zijn aan een derde.

Ad 9. Openstaande rechten

Ad 9a. Tegenrekening openstaande rechten

Het saldo per 31 december 2014 wordt hieronder per ontstaansjaar gespecificeerd:

(Bedragen in €)	
Ontstaansjaar	
t/m 2010	954.617
2011	84.190
2012	328.081
2013	5.056.543
2014	10.893.774
Totaal	17.317.205

Het saldo bestaat voornamelijk uit verkopen en debiteuren met betrekking tot de ingebruikgeving aan diverse ministeries van het RVOB.

Ad 10. Extra-comptabele vorderingen

Ad 10a. Tegenrekening extra-comptabele vorderingen

Het saldo per 31 december 2014 wordt hieronder per ontstaansjaar en artikel gespecificeerd:

(Bedragen in €)	
Ontstaansjaar	
2012	147.690
2013	49.600
2014	1.828.119
Totaal	2.025.409

(Bedragen in €)		
Artikel	Omschrijving	
1	Woningmarkt	454.819
2	Woonomgeving en bouw	69.364
3	Kwaliteit Rijksdienst	101.226
6	Uitvoering Rijksdienst	1.400.000
Totaal		2.025.409

Toelichting:

Artikel 1: Woningmarkt

Het openstaand saldo betreft vorderingen over de periode 1992 tot en met 2012 in het kader van de Eigen Woningregelingen (EW) en de Wet Bevordering Eigenwoningbezit (BEW, € 0,3 mln.). Deze vorderingen ontstaan als, op grond van wijziging van de berekeningsgegevens, uitbetaalde bijdragen achteraf worden verlaagd. Het beheer van deze vorderingen wordt uitgevoerd door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl). Daarnaast staat er naar aanleiding van de vaststelling van een subsidie een vordering open op Stichting Ymere (€ 0,1 mln.).

Artikel 2: Woonomgeving en bouw

De openstaande vorderingen bestaan met name uit vorderingen ontstaan als gevolg van afrekeningen van subsidies aan derden. Het beheer van deze vorderingen wordt uitgevoerd door RVO.nl (€ 0,07 mln.).

Artikel 3: Kwaliteit Rijksdienst

Dit bestaat voornamelijk uit vorderingen van het Bureau Algemene Bestuursdienst vanwege Inter Collegiale Consultatie (€ 0,02 mln.). Daarnaast staan er 3 vorderingen open op ministeries wegens gezamenlijk uitgevoerde onderzoeken (€ 0,08 mln.).

Artikel 6: Uitvoering Rijksdienst

Het bedrag bestaat uit een vordering (nog te ontvangen OZB) op het baten-lastenagentschap van de RGD.

Ad 11. Extra-comptabele schulden

Ad 11a. Tegenrekening Extra-comptabele schulden

(Bedragen in €)	
a) Kasbeheerder RVOB	209.459
Totaal	209.459

Dit betreft een aantal voorwaardelijke ontvangsten van koopsommen met betrekking tot de toekomstige verkopen van een aantal panden (€ 0,2 mln.).

Ad 12. Extra-comptabele voorschotten

Ad 12a. Tegenrekening extra-comptabele voorschotten

De saldi van de per 31 december 2014 openstaande voorschotten en van de in 2014 afgerekende voorschotten worden hieronder per jaar gespecificeerd:

(Bedragen in €)				
Ontstaansjaar	Stand per 1-1-2014	Bevoorschot in 2014	Afgerekend in 2014	Stand per 31-12-2014
t/m 2010	50.526.355	0	- 5.806.433	44.719.922
2011	22.667.972	0	- 12.102.769	10.565.203
2012	108.602.660	0	- 57.908.866	50.693.794
2013	131.833.277	0	- 57.919.253	73.914.024
2014	0	131.643.391	- 22.616.547	109.026.844
Totaal	313.630.264	131.643.391	- 156.353.868	288.919.787

De saldi van de per 31 december 2014 openstaande voorschotten worden hieronder per artikel gespecificeerd:

(Bedragen in €)		
Artikel	Omschrijving	
1	Woningmarkt	129.576.961
2	Woonomgeving en bouw	128.762.148
3	Kwaliteit Rijksdienst	9.362.277
6	Uitvoering Rijkshuisvesting	21.218.400
Totaal		288.919.787

Toelichting:

Artikel 1: Woningmarkt

In het regeerakkoord van 2012 is door het rijk € 20 mln. uitgetrokken om gemeenten en provincies financieel te ondersteunen bij het verstrekken van startersleningen. Deze bijdrage is verstrekt aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN). In aanvulling op het voorschot 2012, is in 2013 een voorschot van € 30 mln. verstrekt. Daarmee komt het totaal aan openstaande voorschotten aan SVN op € 50 mln., die in 2017 zullen worden afgerekend.

Daarnaast is in voorgaande jaren een voorschot verstrekt van € 30,6 mln. aan RVO.nl ten behoeve van de bouwlocatie Kop van Zuid. Dit voorschot zal in 2015 worden afgerekend.

Voor de afhandeling van de huurprijsonderzoeken ontvangt de Huurcommissie jaarlijks een budget van de directie Woningmarkt dat in de vorm van een voorschot wordt verstrekt. Voor 2014 bedroeg het saldo circa € 14,8 mln.

Verder zijn in 2014 en eerder aan Platform 31 en haar voorgangers (o.a. NICIS) diverse voorschotten verleend voor ruim € 23 mln. Aan overige kennisinstellingen (o.a. NWO, NIDI, EUKN) zijn voorschotten verleend voor circa € 4,7 mln. De voorschotten zijn verleend voor het uitvoeren van hun werkprogramma's en het doen van meerjarig onderzoek op het terrein van wonen.

Artikel 2: Woonomgeving en bouw

Op dit artikel staan voor € 18 mln. voorschotten open voor de vergoeding van mensuren en projectmiddelen aan RVO.nl voor de jaren 2011 tot en met 2014. Daarnaast staat een voorschot van circa € 13 mln. open ten behoeve van het Nationaal Restauratiefonds, dat in 2015 zal worden afgerekend.

Aan de Stichting Nationaal Energiebespaarfonds (NEF) is een voorschot verleend van € 50 mln. ten behoeve van de financiering van het treffen van energiebesparende maatregelen door particulieren. Voorts is in het kader van energiebesparing in de gebouwde omgeving een voorschot van € 5,0 mln. verleend aan de VNG. Daarnaast zijn er voorschotten ad € 16 mln. verstrekt voor het uitvoeren van het meerjarige programma Energiesprong. Na ontvangst en beoordeling van de verantwoordingsinformatie zullen de voorschotten in de loop van 2015 worden afgewikkeld.

Het merendeel van de overige voorschotten op het gebied van energiebesparing, bouwkwaliteit en woningbouw zijn in 2013 en eerdere jaren verstrekt aan gesubsidieerde projecten (waaronder aan CENCO € 1,5 mln. voor de uitvoeringsagenda bouw) en onderzoeksopdrachten. Verder zijn voorschotten verstrekt tot € 0,9 mln. voor het bevorderen van de woonomgeving op de BES-eilanden. Deze programma's lopen meerjarig en zullen in de periode 2015–2017 worden verantwoord en afgewikkeld.

Artikel 3: Kwaliteit Rijksdienst

De openstaande voorschotten hebben betrekking op voorschotten verstrekt aan de Stichting A&O Fonds ten behoeve van arbeidsmarktprojecten (€ 3,4 mln.). Daarnaast is aan Logius een tweetal voorschotten verstrekt voor de uitvoering van projecten (€ 3,7 mln.). Verder zijn aan de Stichting ICTU voorschotten verstrekt ten behoeve van verschillende projecten (0,9 mln.). Na ontvangst en beoordeling van de verantwoordingsinformatie zullen deze voorschotten worden afgewikkeld.

Artikel 6: Uitvoering Rijkshuisvesting

Het openstaand saldo betreft een voorschot aan het RVOB ad € 21,2 mln. voor het uitvoeren van Rijkshuisvestingsbeleid. Na ontvangst en beoordeling van de verantwoordingsinformatie zal dit voorschot worden afgewikkeld.

Ad 13. Garantieverplichtingen

Ad 13a. Tegenrekening garantieverplichtingen

Het bedrag aan garantieverplichtingen is als volgt opgebouwd:

(Bedragen in €)		
Garantieverplichtingen per 1 januari 2014		355.667
Aangegane verplichtingen in 2014		0 +/+
		355.667
Tot betaling gekomen in 2014	0	
Negatieve bijstellingen verplichtingen uit eerdere begrotingsjaren	0	
		0 -/-
Totaal		355.667

De garanties betreffen Hypotheekgaranties. Bij beschikking van 23 augustus 1974, nr. AB74/U1271, van de Minister van Binnenlandse Zaken, is de mogelijkheid geschapen om onder bepaalde voorwaarden een hypotheekgarantie te verlenen voor tijdige betaling van rente en aflossing op een hypothecaire geldlening, die in verband met de aankoop van een woning is afgesloten. Er zijn ultimo 2014 nog 5 garanties geldig. Het theoretische risico bedraagt € 0,1 mln. Het maximale garantieplafond per 31 december 2014 bedraagt € 0,3 mln.

Niet in de balans opgenomen garantieverplichtingen

Stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Het Rijk en de gemeenten staan borg voor de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Voor het WSW geldt dat indien het fondsvermogen na gebruikmaking van de zekerheidsstructuur een zeker minimum heeft bereikt, zoals vastgelegd in de achtervangovereenkomst, het WSW een beroep kan doen op de achtervangers. Dit beroep is in beginsel ongelimiteerd. Het Rijk en de deelnemende gemeenten verstrekken in geval van eventuele liquiditeitsproblemen bij het WSW ieder voor 50% een renteloze lening aan het WSW.

Deze borgstelling vormt de tertiaire zekerheid van het fonds. De primaire zekerheid wordt gevormd door het eigen vermogen van de aangesloten corporaties. Indien de financiële positie van de corporatie, naar de eisen van kredietwaardigheid van het WSW, onvoldoende is, kan onder bepaalde voorwaarden saneringssteun worden verleend door het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV). De secundaire zekerheid wordt gevormd door het vermogen van het WSW. Dit vermogen is opgebouwd uit een borgstellingreserve en een obligo op corporaties. Het totaal-bedrag aan obligo's is € 3,2 miljard. De kans dat de tertiaire zekerheid wordt aangesproken is nagenoeg nihil.

In onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de vermogenspositie van de stichting WSW:

Kengetallen stichting WSW (x € 1 mln.)	jaar 2014	jaar 2013	jaar 2012	jaar 2011	Jaar 2010
Gegarandeerde leningen	85.500	86.200	87.400	86.300	85.300
Eigen vermogen WSW	509	496	489	477	482
Obligoverplichtingen	3.230	3.200	3.300	3.200	3.200
<i>Garantievermogen</i>	<i>3.739</i>	<i>3.696</i>	<i>3.789</i>	<i>3.697</i>	<i>3.682</i>
Totaal aan schadebetalingen	0	0	0	0	0

Bron: jaarrekening WSW 2013/2012/2011/2010. De cijfers over 2014 betreffen voorlopige cijfers.

Het WSW heeft tot op heden uit hoofde van haar borgstellingsfunctie nooit schadebetalingen gedaan. Belangrijke reden hiervan is dat het CFV in de praktijk aan financieel noodlijdende corporaties saneringssteun geeft voordat ze niet meer kunnen voldoen aan hun betalingsverplichtingen en de borgstelling van het WSW zou kunnen worden aangesproken.

Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

De Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) is de uitvoerder van de Nationale Hypotheek garantie (NHG). Het Rijk is de achtervanger bij het WEW. Dit betekent dat, zodra het WEW onvoldoende risicovermogen heeft om aanspraken op de garantstelling te kunnen betalen, het Rijk zich verplicht heeft gesteld om achtergestelde renteloze leningen te verschaffen. Tot 2011 was het Rijk samen met de gemeenten achtervanger. Vanaf 1 januari 2011 is alleen het Rijk achtervanger, voor de oude gevallen blijven de gemeenten verantwoordelijk voor 50% van de achtervang.

In 2014 hebben in totaal 4.792 huishoudens een beroep gedaan op de NHG vanwege een noodzakelijke verkoop van de woning met verlies. Dit betreft een lichte stijging van 6% ten opzichte van 2013 (4.521). Het garantievermogen van de stichting ultimo 2014 € 804 mln. In de liquiditeitsprognose van het WEW voor de periode 2014–2019 wordt geen aanspraak op de achtervang van de overheid voorzien.

In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de vermogenspositie van het WEW:

Kengetallen stichting WEW (x € 1 mln.)	jaar 2014	jaar 2013	jaar 2012	jaar 2011	jaar 2010
Totaal aan gegarandeerde leningen	176.000	163.800	154.000	136.207	126.422
Garantievermogen	804	778	786	729	643
Totaal aan schadebetalingen	157,4	158,8	112,0	60,9	38,1

Bron: jaarrekening WEW 2013/2012/2011/2010 en 4^e kwartaalbericht 2014. De cijfers over 2014 betreffen voorlopige cijfers.

Garantie Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf

Bij de overkomst van het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf van het Ministerie van Financiën naar Wonen en Rijksdienst per 1-1-2013 heeft Wonen en Rijksdienst een door het Ministerie van Financiën verleende garantie overgenomen. Vanaf die datum heeft Wonen en Rijksdienst zich garant gesteld voor de eventuele verliezen op gebiedsontwikkelingsprojecten van het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf. Deze is gemaximeerd tot een bedrag van € 207 miljoen (het vorderingenplafond). Ultimo 2014 heeft Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf na herwaardering van de post Onderhanden Werk in verband met de verwachte verliezen op deze projecten een vordering van € 81,5 miljoen op het moederdepartement opgenomen.

Als dit daadwerkelijk leidt tot een betaling van Wonen en Rijksdienst aan het Rijksvastgoed- en ontwikkelingsbedrijf wordt dit budgettair gedekt uit het generale beeld (via het Ministerie van Financiën).

Ad 14. Openstaande verplichtingen

Ad 14a. Tegenrekening openstaande verplichtingen

Het bedrag aan openstaande verplichtingen is als volgt opgebouwd:

		Bedragen x € 1	
Verplichtingen per 1/1		408.713.755	
Aangegane verplichtingen in 2014		3.696.277.185	+/+
		4.104.990.940	
Tot betaling gekomen in 2014	3.687.092.578		
Negatieve bijstellingen verplichtingen uit eerdere begrotingsjaren	87.548.043		
		3.774.640.621	-/-
Balanspost verplichtingen excl. Garanties:		330.350.319	

D. BIJLAGEN

1. TOEZICHTSRELATIES EN ZELFSTANDIGE BESTUURSORGANEN EN RECHTSPERSONEN MET EEN WETTELIJKE TAAK (ZBO'S/ RWT'S)

Hoofdstuk 18

Overzicht Rechtspersonen met een Wettelijke Taak en Zelfstandige Bestuursorganen (vallend onder de verantwoordelijkheid van de Minister voor Wonen en Rijksdienst)

Naam organisatie	RWT	ZBO	Functie	Begrotingsartikel	Financiering (realisatiecijfers)	Tarieven	naar website RWT/ZBO	Verwijzing (URL-link)	Het bestuur en/of accountant verklaart dat de rechtmatigheid op orde is
Bureau Architectenregister	x	x	Het beheren van het architectenregister. De Wet op de architectentitel heeft tot doelstelling het scheppen van waarborgen voor de vakbekwame beroepsuitoefening door bouwkundig architecten, stedenbouwers, tuin- en landschap- en interieurarchitecten, het uitvoeren van de EU- architectenrichtlijn en consumentenbescherming.	Artikel 6 «Uitvoering Rijksvastgoedbeleid»	0	906	http://www.architectenregister.nl/	http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/notas/2013/05/07/toezicht-bzk-op-zelfstandige-organisaties.html	✓
Huurcommissie	x		Onafhankelijk beslechten van geschillen tussen huurders en verhuurders over onderhoud, huurprijs en servicekosten van huurwoningen. Daarnaast het toetsen op verzoek van de Belastingdienst van de redelijkheid van de huurprijs bij aanvraag van huurtoeslag.	Artikel 1 «Woningmarkt»	0	0	http://www.huurcommissie.nl/	http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/notas/2013/05/07/toezicht-bzk-op-zelfstandige-organisaties.html	✓

Naam organisatie	RWT	ZBO	Functie	Begrotingsartikel	Financiering (realisatiecijfers)	Premies	Tarieven	Verwijzing (URL-link)	Verwijzing (URL-link)	Het bestuur en/of accountant verklaart dat de rechtmatigheid op orde is
Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting	x	x	Het houden van financieel toezicht op corporaties en de sector als geheel. Daarnaast verstreking van sanering- en projectsteun in het belang van de volkshuisvesting.	Artikel 1 «Woningmarkt»	0	0	0	http://www.cfv.nl/	http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/notas/2013/05/07/toezicht-bzk-op-zelfstandige-organisaties.html	√
Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen 2)		x	Het bevorderen van het eigenwoningbezit en kwaliteitsverbetering woning; de stichting is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de Nationale Hypotheek Garantie.	Artikel 1 «Woningmarkt»	0	zie punt 3 van de toelichting	zie punt 3 van de toelichting	http://www.nhg.nl/	http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/notas/2013/05/07/toezicht-bzk-op-zelfstandige-organisaties.html	√ zie punt 3 van de toelichting

Toelichting

- 1) De bijdrage uit de begroting voor de kosten van het ZBO maakt deel uit van de bijdrage uit de begroting aan het agentschap DHC. Zie voor de totale realisatiecijfers de baten-lastenparagraaf DHC in dit jaarverslag.
- 2) De Raad van State heeft op 17 december 2014 geoordeeld dat het WEW niet langer is kwalificeert als bestuursorgaan. Om die reden is dit het laatste jaarverslag waarin de Stichting WEW in deze bijlage is opgenomen.
- 3) Op het moment van opstellen van dit overzicht was het nog niet mogelijk om voor het WEW aan te geven of een rechtmatigheidsverklaring over het jaar 2014 is verkregen. Het betreft hier zowel rechtmatigheidsverklaringen als verklaring van getrouwheid die voor 2013 zijn afgegeven.

Ook de realisatiecijfers van de financiering van het WEW uit premies of tarieven in 2014 waren bij het opstellen van dit overzicht nog niet bekend. In 2013 was er geen financiering uit premies of tarieven.

2. AFGEROND EVALUATIE EN OVERIG ONDERZOEK

Artikel (artikelnummer) – (naam artikel)	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
1. Ex post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
1a. Beleidsdoorlichtingen		
1.1 Betaalbaarheid	Beleidsdoorlichting Huurgeschillenbeslechting https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/27926/kst-27926-138?resultIndex=215&sorttype=1&sortorder=4	2009
1.1 Betaalbaarheid	In verband met de heroverwegingen is de aangekondigde beleidsdoorlichting van het huurbeleid opgeschort. De Tweede Kamer is hier reeds over geïnformeerd (Kamerstukken II, 2009–2010, 27 926, nr. 143)	2010
2.1 Energie en bouwkwaliteit	Energie besparen gaat niet vanzelf, Evaluatie Energiebesparingsbeleid gebouwde omgeving http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2014Z23818&did=2014D47980	2014
2.1 Energie en bouwkwaliteit	Evaluatie Bouwbesluit 2012 http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2014Z23818&did=2014D47980	2014
2.3 Kwaliteit woonomgeving	Bevorderen van de leefbaarheid van wijken https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-30983-2.html?zoekcriteria=%3fzkt%3dEenvoudig%26pst%3d%26vrt%3d30983%26zkd%3dInDeGeheleText%26dpr%3dAfgelopenDag%26sd%3dDatumBrief%26ap%3d%26pnr%3d1%26rpp%3d10&resultIndex=1&sorttype=1&sortorder=4	2007
2.3 Kwaliteit woonomgeving	BZK en VROM Grote Steden Beleid: Beleidsdoorlichting Grotestedenbeleid http://www.rijksbegroting.nl/beleidsbeoordelingen/evaluatie-en-beleidsdoorlichtingen/archief	2007
2.3 Kwaliteit woonomgeving	Doorzetten en loslaten. Toekomst van de Wijkenaanpak http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/06/30/eindrapportage-visitatiecommissie-wijkenaanpak-doorzetten-en-loslaten-deel-1.html	2011
2.3 Kwaliteit woonomgeving	Beleidsdoorlichting van het programma Bevolkingsdaling http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2014D47938&did=2014D47938	2014
3. Kwaliteit Rijksdienst	Evaluatie Arbeidsmarktcommunicatiestrategie Rijk en ingezette activiteiten en instrumenten http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2014Z23815&did=2014D47965	2014
1b. Ander ex-post onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid		
2.2 Woningbouw	Evaluatie woningbouwafspraken 2005–2009 http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/17/evaluatie-woningbouwafspraken-2009.html	2011
2.2 Woningbouw	Evaluatie stimuleringspakket woningbouw http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/01/24/evaluatie-stimuleringspakket-woningbouw.html	2012
2.3 Kwaliteit woonomgeving	Tussenbalans «Zichtbare schakel. De wijkverpleegkundige voor een gezonde buurt.» https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-146697	2012
2. Ex-ante onderzoek naar doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid		
2a. MKBA's		
2.2 Woningbouw	MKB Effecten van Mogelijke Aanpassingen in Bouwbesluit http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/08/29/rapport-effecten-van-mogelijke-aanpassingen-in-bouwbesluit.html	2013
2.2 Woningbouw	MKB Toegankelijk, bezoekbaar, aanpasbaar http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2014/03/31/toegankelijk-bezoekbaar-aanpasbaar.html	2013

Artikel (artikelnummer) – (naam artikel)	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
2.2 Woningbouw	MKB Privatisering van kwaliteitsborging in de bouw http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/09/23/mkba-privatisering-van-kwaliteitsborging-in-de-bouw.html	2013
3. Overig onderzoek		
1.1 Betaalbaarheid	Evaluatie van de Wet bijzondere maatregelen grootstedelijke problematiek http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2012/07/18/kamerbrief-over-wet-bijzondere-maatregelen-grootstedelijke-problematiek.html	2012
1. Woningmarkt en 2. Woonomgeving	Mogelijke effecten van de Kabinetsmaatregelen op de woningmarkt http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/04/06/mogelijke-effecten-van-de-kabinetsmaatregelen-op-de-woningmarkt-doorkijk-tot-2020/mogelijke-effecten-van-de-kabinetsmaatregelen-op-de-woningmarkt-doorkijk-tot-2020.pdf	2012
2.1 Energie en bouwkwaliteit	Aanscherpingsstudie EPC Woningbouw en Utiliteitsbouw 2015 http://www.rvo.nl/sites/default/files/2014/01/Aanscherpingsstudie%20EPC%20woningbouw%20en%20utiliteitsbouw%202015.pdf	2013
2.1 Energie en bouwkwaliteit	Evaluatie Blok voor Blok http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2014/06/23/evaluatierapportage-blok-voor-blok.html	2014
2.2 Woningbouw	Evaluatie totstandkomingsproces bouwbesluit 2012 http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2013/06/25/kamerbrief-over-evaluatie-totstandkomingsproces-bouwbesluit-2012/kamerbrief-over-evaluatie-totstandkomingsproces-bouwbesluit-2012.pdf&rct=j&frm=1&q=&esrc=s&sa=U&ei=O_CrU-jtNIXHOZjvgIgD&ved=0CBsQFjAB&sig2=L8DKgb4cdbVMgn29QXqFxf&usg=AFQjCNF7d5ASJW--XDUS2uxBE3_FHONNyw	2013
2.2 Woningbouw	Naar een andere verdeling van verantwoordelijkheid in de bouw (Instituut voor Bouwrecht) http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/02/01/rapport-naar-een-andere-verdeling-van-verantwoordelijkheid-in-de-bouw.html	2013
2.2 Woningbouw	Quick Scan Autoriteit Privat Kwaliteitsborging (Brinkgroep) http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/06/01/ruimte-voor-ambitie.html	2013
2.2 Woningbouw	Positie Bouwconsument (Stichting Economisch onderzoek) http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/09/01/positie-bouwconsument.html	2013
2.2 Woningbouw	Erkende Technische oplossingen (Expertisecentrum regelgeving bouw) http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/29/rapport-erkende-technische-oplossingen.html	2013
2.2 Woningbouw	Eindgebruiker en opdrachtgever in de bouw: lessen uit het buitenland (Economisch Instituut voor de bouw) http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2014/03/21/rapport-eindgebruiker-en-opdrachtgever-in-de-bouw.html	2014
2.3 Kwaliteit woonomgeving	Evaluatie en advies uitvoeringsagenda Ortega-gemeenten http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/03/02/evaluatie-en-advies-uitvoeringsagenda-ortega-gemeenten.html	2012
2.3 Kwaliteit woonomgeving	Aanvullende evaluatie Wet bijzondere maatregelen groot stedelijk problematiek http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2012/07/18/evaluatie-wet-bijzondere-maatregelen-grootstedelijke-problematiek.html	2014
3. Kwaliteit Rijksdienst	Betaalgedrag van de rijksoverheid http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2009Z16567&did=2009D43350	2009

Artikel (artikelnummer) – (naam artikel)	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
3. Kwaliteit Rijksdienst	Modernisering van de overheid Modernisering informatie-huishouding Rijk http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2009Z13624&did=2009D35265	2009
3. Kwaliteit Rijksdienst	Vierde Voortgangsrapportage Vernieuwing Rijksdienst http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2009Z16463&did=2009D42967	2009
3. Kwaliteit Rijksdienst	Derde Voortgangsrapportage Vernieuwing Rijksdienst http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2009Z09656&did=2009D2525	2009
3. Kwaliteit Rijksdienst	Sociaal jaarverslag Rijk 2008 http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2009D23705&did=2009D23705	2009
3. Kwaliteit Rijksdienst	Sociaal jaarverslag Rijk 2009 http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2010D22268&did=2010D22268	2010
3. Kwaliteit Rijksdienst	Evaluatie beheersmaatregelen grote ICT-projecten http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2011Z02222&did=2011D05592	2011
3. Kwaliteit Rijksdienst	Evaluatie Kaderwet Adviescolleges http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/11/08/evaluatie-kaderwet-adviescolleges-derde-staat-van-advies-2005-2010.html	2011
3. Kwaliteit Rijksdienst	Vernieuwing van de rijksdienst http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2011Z10277&did=2011D25479	2011
3. Kwaliteit Rijksdienst	Doeltreffendheid en effecten van de Kaderwet adviescolleges, Evaluatie Kaderwet Adviescolleges: Derde staat van advies 2005 – 2010 http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2011Z22276&did=2011D54397	2011
3. Kwaliteit Rijksdienst	Trendnota Arbeidszaken Overheidspersoneel 2010 «De grote uittocht» http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2011Z15402&did=2011D37722	2011
3. Kwaliteit Rijksdienst	Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2010 http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/jaarverslagen/2011/05/12/jaarrapportage-bedrijfsvoering-2010.html	2011
3. Kwaliteit Rijksdienst	Sociaal Jaarverslag Rijk 2010 http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/jaarverslagen/2011/05/12/sociaal-jaarverslag-rijk-2010.html	2011
3. Kwaliteit Rijksdienst	Informatie- en communicatietechnologie (ICT): Webrichtlijnen http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2012Z20458&did=2012D44383	2012
3. Kwaliteit Rijksdienst	Feiten en Cijfers. Werken in de publieke sector, 2012 http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2012Z13776&did=2012D29183	2012
3. Kwaliteit Rijksdienst	Aanbieding studie «Comparing countries on public performance» van het Sociaal en Cultureel Planbureau http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2012Z12426&did=2012D26418	2012
3. Kwaliteit Rijksdienst	Herziene versie Evaluatie Kaderwet ZBO's http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2012Z08933&did=2012D18864	2012
3. Kwaliteit Rijksdienst	Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2011 http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/jaarverslagen/2012/05/10/jaarrapportage-bedrijfsvoering-rijk-2011-tot-en-met-bijlage-4.html	2012
3. Kwaliteit Rijksdienst	Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2012 http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/05/01/jaarrapportage-bedrijfsvoering-rijk-2012.html	2013
3. Kwaliteit Rijksdienst	Eindrapport «De Grote Uittocht Herzien» http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2013D44767&did=2013D44767	2013
3. Kwaliteit Rijksdienst	Feiten en Cijfers Werken in de publieke sector http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2013Z11351&did=2013D23492	2013

Artikel (artikelnummer) – (naam artikel)	Titel/onderwerp	Jaar van afronding
3. Kwaliteit Rijksdienst	Kabinetsreactie op het rapport «Verbinding Verbroken?» http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2013D12606&did=2013D12606	2013
3. Kwaliteit Rijksdienst	Evaluatie implementatie social return rijksoverheid http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2014Z18999&did=2014D38574	2014
3. Kwaliteit Rijksdienst	Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2013 http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2014Z09163&did=2014D18067	2014
3. Kwaliteit Rijksdienst	Instelling Nationaal Commissaris Digitale Overheid http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2014Z09822&did=2014D19638	2014
3. Kwaliteit Rijksdienst	Zelfstandige bestuursorganen, Het kabinetsbeleid ten aanzien van zbo's http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2014Z08628&did=2014D16933	2014
6.1 Doelmatige uitvoeringspraktijk van de Rijkshuisvesting	Evaluatie Rijkshuisvestingsstelsel http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2011/11/07/kamerbrief-2e-evaluatie-rijkshuisvestingsstelsel.html	2011
Doorlichting FMHaaglanden	Doorlichting agentschap FMHaaglanden http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brieven/2014/03/26/aanbieding-doorlichting-agentschap-fmhaaglanden.html	2012
Doorlichting Logius	Doorlichtingsrapport Logius http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brieven/2013/07/04/aanbiedingsbrief-bij-het-doorlichtingsrapport-logius.html	2013
Doorlichting DHC	Financiën heeft in 2014 in het kader van de regeling agentschappen een doorlichting uitgevoerd van de Dienst Huurcommissie.	2014

3. EXTRA-COMPTABEL OVERZICHT STEDENBELEID 2014

De Minister voor Wonen en Rijksdienst is programmaminister voor het stedenbeleid 2010–2014. Vanuit die coördinerende verantwoordelijkheid voor het bevorderen van de leefbaarheid in steden heeft hij onderhavige overzichtconstructie tot zijn beschikking, conform de Rijksbegrotingsvoorschriften 2015. Het overzicht heeft een informatiefunctie voor de Staten-Generaal. Op deze wijze wordt het integrale overheidsbeleid zichtbaar gemaakt, ook al wordt het beleid door meer ministers uitgevoerd. De individuele ministeriële verantwoordelijkheid blijft daarbij gehandhaafd.

Beleidssterrein/instrument	Type uitkering 2014	Ministerie	2013	2014	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹
(indicatieve bedragen x € mln.) ²							
Sociaal domein							
<i>Maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid</i> ³	decentralisatie-uitkering	VWS	256	256	–	–	–
<i>Gezond in de stad</i>	decentralisatie-uitkering	VWS	5	8	–	–	–
Onderwijsachterstandenbeleid	specifieke uitkering						
<i>OAB-Besluit van 23 augustus 2010⁴</i>		OCW	182	182	–	–	–
<i>OAB-Besluit tot wijziging van 28 november 2011⁵</i>		OCW	95	95	–	–	–
Participatiebudget ⁶	specifieke uitkering						
<i>Inburgering</i>		SZW	47	0	–	–	–
<i>Volwasseneneducatie⁷</i>		OCW	25	29	–	–	–
Jeugd	decentralisatie-uitkering						
<i>Voortijdig schoolverlaten (accent op aanpak overbelaste jongeren)⁸</i>		OCW	22	22	–	–	–
<i>Vrouwenopvang/huiselijk geweld⁹</i>	decentralisatie-uitkering	VWS	91	91	–	–	–
Totaal beschikbare middelen sociale domein			723	683	–	–	–
Fysiek domein							
<i>Investeringsbudget stedelijke vernieuwing</i>	decentralisatie-uitkering	W&R	153	139	–	–	–
<i>Budget voor stedelijke vernieuwing (bodemsanering)</i>	decentralisatie-uitkering	I en M	18	18	–	–	–
Totaal beschikbare middelen sociale en fysieke domein			894	840	–	–	–

¹ Het Extra-comptabel overzicht stedenbeleid is jaarlijks opgesteld voor de periode 2010 tot en met 2014 en is per 1 januari 2015 vervallen.

² Met het oog op de vergelijkbaarheid met de reeksen in voorgaande jaren wordt uitgegaan van de G4/G27 (G31), tenzij anders vermeld.

³ Het betreft hier de 27 centrumgemeenten maatschappelijke opvang binnen de G31.

⁴ De specifieke uitkering gaat naar alle gemeenten met onderwijsachterstandleerlingen (n.a.v. de som van de schoolgewichten in de desbetreffende gemeente); het betreft hier het bedrag voor de G31.

⁵ Het betreft hier een aanvullende bekostiging bestemd voor vve, schakelklassen en zomerscholen aan G37 (G31, zgn. Ortega-gemeenten – Almere, Apeldoorn, Ede, Haarlemmermeer, Zoetermeer – en de gemeente Delft); *Staatsblad 2011, 582*.

⁶ Vanaf 2010 zijn voor de G31 de middelen voor inburgering en volwasseneneducatie toegevoegd aan het Participatiebudget. In 2013 en 2014 vindt de verdeling van de educatiemiddelen deels plaats op basis van outputverdeelmaatstaven en deels op basis van objectieve gegevens. Hierdoor kan de verdeling van het budget tussen de G31 en de andere gemeenten wijzigen.

⁷ Het betreft hier volwasseneneducatie aan de G37 (G31, zgn. Ortega-gemeenten – Almere, Apeldoorn, Ede, Haarlemmermeer, Zoetermeer – en de gemeente Delft).

⁸ De uitkering gaat naar de G31 en naar de gemeenten Almere, Apeldoorn, Ede en Zoetermeer.

⁹ Het betreft hier de 25 centrumgemeenten vrouwenopvang binnen de G31.

